

Kl. 09.00–15.10

16.10–16.10

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 30 november justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade
att *Alexander Christiansson* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i
näringsutskottet och
att *Josef Fransson* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i närings-
utskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp
anmält *Josef Fransson* som ledamot i näringsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i näringsutskottet
Josef Fransson (SD)

§ 4 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokolls-
utdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i utbildningsutskottet skulle utökas
från 27 till 28.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 5 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i utbildningsutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i utbildningsutskottet

Lorena Delgado Varas (V)

§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2022/23:114

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:114 Stärkande av EU:s konkurrenskraft under EU-ordförandeskapet

av Elin Söderberg (MP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 31 januari 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 20 december 2022

Näringsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 7 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till civilutskottet:

RiR 2022:29 Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2022/23:33 till kulturutskottet

2022/23:35 till skatteutskottet

2022/23:39 till finansutskottet

2022/23:40 till konstitutionsutskottet

Skrivelser

2022/23:38 till justitieutskottet

2022/23:70 till försvarsutskottet

Motion

2022/23:2303 till utrikesutskottet

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop.
2022/23:1 delvis)

föredrogs.

Anf. 1 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Riksdagen beslutar om statens budget i två olika steg. Först tar vi ramarna för varje utgiftsområde. Utgiftsramen bestämmer det belopp som anslagen sedan högst får uppgå till. Sedan fattar vi beslut om de 27 utgiftsområdena i sak.

På luciadagen, i förra veckan, fattades det första beslutet. Det var första gången sedan 2009 som en majoritet av Sveriges riksdag ställde sig bakom regeringens budget. Det är ett styrkebesked, särskilt i tider då vi, som vår finansminister uttrycker det, går mot en tuff ekonomisk vinter.

Efter rambeslutet har debatter och beslut inom respektive utgiftsområde duggat tätt här i kammaren. Det är dessa två steg som tillsammans utgör vår budgetprocess i Sverige.

Debatten i dag handlar om just innehållet i utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Vi moderater yrkar bifall till regeringens förslag om hur de 19 miljarder kronorna ska fördelas inom anslaget och avslag på motionerna.

Den politiska inriktningen och målen för samhälls ekonomin och för finansförvaltningen handlar om att värna finansiell stabilitet, högt förtroende och väl fungerande marknader, om att ha ett högt konsumentskydd och ett finansiellt system som också bidrar till en hållbar utveckling och om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Myndigheterna inom detta utgiftsområde har i uppdrag att analysera, göra prognoser och sammanställa information om reformer, statens finanser och vår samhällsekonomiska utveckling.

I stort visar regeringens redovisning att myndigheterna inom detta område har gjort ett bra jobb, men orosmolnen för framtiden hopar sig. Och deras uppgifter blir framöver allt viktigare. Därför höjs flera av anslagen i regeringens budget till dessa myndigheter.

När det gäller detta utgiftsområde tål det kanske särskilt att påpekas att det är viktigt med just den ökade effektiviteten inom staten, att utveckla vårt arbete mot penningtvätt och att stoppa felaktiga utbetalningar från staten för att motverka bidragsbrott. Dina skattepengar ska inte kunna hamna i fickorna på kriminella.

Detta utgiftsområde uppgår som sagt till 19 miljarder. Förslaget innebär ökade anslag till Finansinspektionen, Konjunkturinstitutet, Riksgälden och Statens servicecenter samt till finansmarknadsforskning med mera. Det är medel till Statskontoret, Statistiska centralbyrån och Kammarkollegiet. Det är inte minst drygt 15 miljarder kronor till statliga tjänstepensioner. Det är 19 miljarder totalt.

18 miljarder uppskattas de felaktiga utbetalningarna från staten uppgå till årligen, varav ungefär hälften misstänks handla om bidragsbrott. Det är pengar som behövs i välfärden. De hade gjort större nytta om de hade fått stanna i fickorna på hårt arbetande sjuksköterskor, undersköterskor,

poliser och lärare. De hade också, bara för att ge ett exempel på storleksordningen, kunnat finansiera löner för exempelvis 26 000 lärare.

Att stoppa välfärdsfusk och bidragsbrott är högt prioriterat av regeringen, och det är skönt att nu se att de agerar snabbt i frågan med inrättande av en ny utbetalningsmyndighet, förbättrad folkbokföring genom folkräkning och kartläggning av felaktiga utbetalningar också på kommunal och regional nivå, bland annat.

Jag vill avslutningsvis här i kammaren passa på att önska en god jul och ett gott nytt år till mina kollegor i finansutskottet och till ledamöter här i riksdagen, till talmannen och till kammarkansliet men också till er som sitter där hemma och inte minst till finansutskottets kansli, såklart. God jul!

Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som vi socialdemokrater önskar avstår vi från ställningstagande i fråga om detta utgiftsområde. Vårt budgetalternativ ska ses som en helhet. Och vårt förslag till statens budget finns i vår partimotion, som behandlas i betänkandet FiU1.

I Sverige pressas hushåll och företag både av hög inflation och av ökande räntor. Reallönerna urholkas, och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Sverige står inför en lågkonjunktur. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

Dessvärre möter inte regeringens budget för 2023 den situation vi står inför. Det krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden först och kampen mot samhällsproblemen främst och som rustar Sverige och det svenska folket för de tider som kommer.

Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion med rejäla investeringar i välfärden, i hushållens ekonomi och för att öka tryggheten för vanligt folk. Ett sätt att göra detta är att fortsätta att bygga ut den statliga närvaron och servicen i hela landet genom fler servicekontor, beslut om omlokaliseringar och nyinrättade myndigheter. Då finns förutsättningar för tusentals nya jobb runt om i landet. Arbetet med omlokaliseringar och etableringen av nya servicekontor bör därför fortsätta.

Fru talman! Vi socialdemokrater hade hoppats att vår budgetmotion skulle vinna, för då hade vi gemensamt kunnat bära bördan av de svåra tider som kommer, och den kommande krisvinterns konsekvenser hade kunnat mildras. Genom att stötta alla de barnfamiljer som har det extra tufft och genom att ta ansvar för välfärdens finansiering hade vi kunnat undvika de nedskärningar som kommer. I stället vann högerregeringens och Sverigedemokraternas budgetalternativ, där en av de viktigaste satsningarna är en stor skattesänkning för dem som tjänar allra mest i vårt land.

Listan på högerregeringens och SD:s valsvek blir bara längre och längre. Det högkostnadsskydd som skulle ha varit på plats den 1 november kommer i bästa fall i februari. Då är hela norra Sverige undantaget från stöd. Svenska företag är också hårt drabbade och vet än i dag inte riktigt när stödet kommer och hur det kommer att se ut. Det stora, tydliga budskapet kring kraftigt sänkta priser på drivmedel slutade som bekant med några ören.

Fru talman! Det finns faktiskt även bra saker i regeringens budget. Flera av förslagen i regeringens budget är förlängningar av bra socialdemokratisk politik. Ett exempel är en fortsatt stärkt a-kassa, ett annat förlängningen av bostadsbidraget till de mest utsatta barnfamiljerna. Man fortsätter också med satsningar på rättsväsen och polis. Det finns alltså även bra delar.

Fru talman! Regeringens och Sverigedemokraternas politik duger inte för att möta den lågkonjunktur vi står inför. Högerkonservativ ekonomisk politik har prövats förut. Finanskrisen 2008–2009 gör sig påmind i mitt huvud. Då satt jag på mitt jobb på banken och såg hur vanligt folk drabbades när den dåvarande regeringen förhöll sig oerhört passiv. Inte heller då kompenserade högerregeringen kommuner och regioner för minskade skatteintäkter. Valfärden fick ta smällen, och stora uppsägningar kom i skola, vård och omsorg. Sverige förlorade tiotusentals jobb i onödan.

Tittar man så på coronapandemin, som vi till viss del lever med än i dag, klarade sig Sverige ur ett ekonomiskt perspektiv rätt så bra. Vi kompenserade valfärden för skattebortfallet tre gånger om. Hundratusentals löntagare kunde behålla sina jobb med hjälp av korttidspermitteringen. Svensk ekonomi återhämtade sig relativt snabbt och är i dag en av de starkare i Europa. Fler människor är i arbete i dag än någonsin tidigare.

Fru talman! Vi står inför en svår ekonomisk situation. Det ställer krav på en smart konjunkturpolitik som stärker Sverige och stöttar vanligt folk utan att motarbeta penningpolitiken. Vi vill ju inte driva upp inflation och räntor ytterligare.

I vår budgetmotion visar vi att det är möjligt och att det är viktigt att prioritera. Vi socialdemokrater föreslår en höjning av barnbidraget de första tre månaderna 2023. Vi har dessutom lagt fram en ny tankrabatt som är riktad till de människor som behöver bilen allra mest, till exempel en familj på landsbygden med två bilar som skulle få ett stöd på upp till 4 000 kronor.

Valfärden står inför en kostnadskris. Många kommuner och regioner varnar för att de kommer att gå med underskott 2023, och man kan räkna med att nedskärningar kommer. Vi måste till varje pris från statlig nivå försöka hejda en sådan utveckling. Därför satsar vi ytterligare 6 miljarder i generella statsbidrag för att försöka hjälpa till så gott det går. Det är faktiskt inte rimligt att just höginkomsttagare kompenseras fullt ut för inflationen, medan i princip alla andra grupper får stå tillbaka.

Använd de här pengarna till att stötta de barnfamiljer som har det extra tufft i vinter när rekordhöga elräkningar väntar! Ta ansvar för valfärdens finansiering så att vårdens medarbetare får drägliga arbetsvillkor och kanske fler kompisar på arbetet men framför slipper uppsägningar och neddragningar! Det är bara så vi kan ta oss igenom den här krisvintern tillsammans.

Med de orden vill jag önska fru talmannen och alla i talmanspresidiet och på kansliet en god jul och ett gott nytt år. Detsamma önskar jag mina kollegor och vår fantastiska personal i utskottet.

(Applåder)

Anf. 3 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Under denna utgiftspunkt har utskottet även behandlat Agenda 2030 och den redogörelse som regeringen vartannat år ska lämna

till riksdagen. Vänsterpartiet har i en kommittémotion föreslagit att Sverige ska inkludera hbtqi-frågorna i sitt genomförande av Agenda 2030 och i sina framstegsrapporter. Mitt anförande kommer därför att handla om vår motion och inte om utgiftsområdet.

För Vänsterpartiet är rätten att uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet på sina egna villkor en fråga om grundläggande mänskliga rättigheter, oavsett var i världen vi bor. Ingen stat borde med hänvisning till historia, kultur, religion och så vidare kunna hävda att dessa rättigheter inte omfattar alla dess medborgare.

Utvecklingen i världen är komplex. Det är nu över 50 år sedan Stonewallupproret i USA, det som kommit att bli en symbol för den moderna västerländska hbtqi-rörelsen. Utvecklingen i delar av världen har i många avseenden gått åt rätt håll sedan dess. Men tyvärr ser vi samtidigt hur hbtqi-personer förföljs, diskrimineras och mördas på grund av sin sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika i stora delar av världen. Nyligen uppmärksammade vi alla de transpersoner som mördats, även i länder där hbtqi-personer har rättigheter. Homo- och transfobi finns överallt.

Världen över utsätts hbtqi-personer systematiskt för våld. Förtrycket tar sig många uttryck. Det handlar både om repressiv myndighetsutövning, om osynliggörande och om att stat och polis underlåter att agera mot det våld och den diskriminering som förekommer i landet. Det handlar också om hat och hot från den egna familjen och nära omgivningen, inte sällan i en hederskontext.

Många länder har också lagstiftningar som diskriminerar hbtqi-personer, och fortfarande är homosexualitet kriminaliserat i nästan 70 länder. I en rad länder riskerar hbtqi-personer att dömas till döden, bland annat i Iran, Saudiarabien och Nigeria. Brunei skärpte så sent som 2019 sin redan mycket hårda lagstiftning, och homosexuella riskerar nu stening trots försäkran från sultanen efter internationella påtryckningar om att dödsstraffen ändå inte verkställs. Många högernationalister spelar på homofobisk och transfobisk retorik, som i Brasilien där landets tidigare president Bolsonaro kallar sig stolt homofob. Flera länder förhindrar organisering och har förbjudit kommunikation via dejtingappar för hbtqi-personer.

Öppen diskriminering av hbtqi-personer förekommer även på vår egen kontinent. När nationalistiska och högerpopulistiska krafter vinner mark utmanas vår rätt till vår egen sexualitet och identitet. Polen ger inte längre tillgång till assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, och under de senaste åren har närmare 100 lokala parlament antagit homofobiska resolutioner och sedan utropat hbtqi-fria zoner. Risken att förlora pengar från EU har visserligen fått flera regioner att svänga i frågan, men det betyder inte att homo- eller transfobin har minskat i landet.

Ungern har förbjudit juridiskt byte av kön och har stiftat lagar som riktar sig mot uppmuntran eller porträttering av förändring av kön eller homosexualitet om det på något sätt kan nå personer under 18 år. Bulgarien har tagit bort möjligheten för transpersoner att bekräfta rätt namn och kön i officiella dokument. I Georgien har konstitutionen ändrats så att äktenskap är förbehållet en man och en kvinna. I Turkiet attackerades sommarens pride av beväpnad polis. I Ryssland stängs organisationer för hbtqi-personer ned. Under sommarens prideparad i Oslo sköts två människor ihjäl och över 20 skadades i en attack mot en gaypub.

Även Sverige följer den konservativa och reaktionära utvecklingen. Det svenska arbetet för hbtqi-frågor globalt gynnas knappast av att Sverigedemokraterna får inflytande över svensk biståndspolitik.

Sverige bör föregå med gott exempel och lyfta upp hbtqi-frågorna inom ramen för det nationella svenska arbetet med att genomföra Agenda 2030 och i sina framstegsrapporter. I regeringens senaste skrivelse nämns bara kort att Sverige har en särskild uppgift när det gäller att försvara och stärka bland annat hbtqi-rättigheter. Detta måste lyftas fram tydligare. Jag yrkar därför bifall till Vänsterpartiets reservation.

När det gäller själva utgiftsområdet avstår vi från ställningstagande, eftersom vår budgetmotion har fallit.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 10 Allmänna bidrag till kommuner

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 4 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag finansutskottets betänkande nummer 3, som behandlar en del av den statliga budgeten, i detta fall utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Genom det samarbetsavtal som skrivits mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har vi säkerställt en ny politisk inriktning för Sverige. Detta är möjligt genom det stöd väljarna har gett oss i valet i år och därmed förutsättning att bilda en majoritet i Sveriges riksdag.

Genom det samarbetsavtal som benämns Tidöavtalet räknas områden upp som är viktiga för den politiska förändringen i Sverige. Däri ingår att förhandla den budget som riksdagen beslutar om i två steg. Vi är nu inne på det andra steget, som avser fördelning av anslag inom utgiftsområdet. Och i dag ska vi bland annat avgöra frågan om allmänna bidrag till kommunerna i Sverige, det vill säga våra primär- och sekundärkommuner – i vardagligt tal kommuner och regioner.

I utskottets förslag föreslås att riksdagen ska besluta om anslag som uppgår till cirka 157,5 miljarder kronor för år 2023.

Fru talman! Grundprincipen för den kommunala självstyrelsen är att kommunerna själva har rätt att besluta om skatter, den så kallade beskattningsrätten, och avgifter på respektive nivå för att finansiera verksamheten. Det handlar alltså om vår gemensamma välfärd i form av skola, äldreomsorg, hälso- och sjukvård, idrott och kultur – för att nämna några områden. I detta finns uppgifter som åligger både kommuner och regioner genom lag men även frivillig verksamhet som man väljer att göra.

Genom det kommunala utjämningsystemet bidrar en del av Sveriges kommuner och en region till att jämna ut förutsättningarna för jämlik väl-

färd i Sverige. Staten skjuter genom beslut i riksdagen till sin del i utjämningsystemet, och till det kommer sedan diverse olika riktade statsbidrag.

Sveriges Kommuner och Regioner har en tuff situation framför sig det kommande året som en följd av lågkonjunktur och en avtagande ökning av skatteintäkter, samtidigt som ett stort behov av investeringar kvarstår och en hög inflation driver upp kostnaderna. Där har kommunerna, precis som utskottet konstaterar, ett viktigt arbete i att fortsätta att jobba med digitalisering, effektivisering och andra åtgärder, till exempel förändrade arbetsätt, för att nå en budget i balans. Även om det i många fall kommer att vara svårt att nå en balans under 2023 ser målet om god ekonomiskushållning ut att nås i slutet av prognosperioden 2022–2025.

Det finns också ett behov av att påpeka att kommunerna står med fortsätta stora investeringar i välfärden framför sig, bland annat som en följd av den tidigare förda migrationspolitiken där befolkningen i Sveriges kommuner ökade. Behovet av välfärd ökade samtidigt som arbetslösheten bet sig fast på en hög nivå. Därmed skapas den tuffa ekvationen att fler ska försörjas per 100 personer som arbetar.

Exempelvis var andelen utrikes födda som fick ekonomiskt bistånd 63 procent av de totala utgifterna för ekonomiskt bistånd, enligt Socialstyrelsens rapport för 2021. Långvarigt bistånd till gifta eller sammanboende betalades i nio fall av tio till utrikes födda. Det är något som givetvis är ohållbart ekonomiskt.

Men det är också viktigt att tala klarspråk om kostnaderna för den tidigare förda migrationspolitiken och den misslyckade integrationen in i samhället. Samtidigt vill jag, precis som SKR väljer att göra i sin decemberrapport, peka på den förändring inom migrationsområdet som tack vare Tidöavtalet på sikt kommer att innebära en minskad efterfrågan på reguljär kommunal verksamhet, till exempel skola och hälso- och sjukvård. Den rätt som finns i dag till ekonomiskt bistånd för dem som befinner sig olovligt i landet kommer att förbjudas, och i stället kommer en successiv kvalificering till offentliga välfärdstjänster att införas.

Fru talman! Under 2021 drev Sverigedemokraterna igenom extra stöd till Sveriges Kommuner och Regioner under den pågående pandemin. Det var något som var välbehövligt och som stärkte kommunsektorn inför 2022. Enbart tre av Sveriges 290 kommuner och en region gick med underskott 2021. Det var ett tydligt tecken på att kommunerna stod bättre rustade efter ett välbehövligt tillskott genom Sverigedemokraternas ställningstagande.

Regeringen konstaterar i budgetförslaget att kommunsektorn 2021 redovisade ett positivt resultat om 67 miljarder, varav kommunerna stod för 45 miljarder och regionerna 22 miljarder. För regionerna var det dessutom det högsta resultatet någonsin.

Under 2023 skjuter vi med hjälp av den av Sverigedemokraterna med regeringen förhandlade statsbudgeten till ytterligare drygt 13 miljarder till kommunerna, varav drygt 6 miljarder i generella statsbidrag. Det är ett välkommet tillskott till kommunsektorn och en tydlig prioritering från bland annat Sverigedemokraterna. Därutöver sker en ökning av riktade statsbidrag som visserligen ligger under andra utgiftsområden men som är ett faktiskt tillskott till kommunsektorn, exempelvis 2 miljarder till vården och 200 miljoner till förlossningsvården. Det är viktiga satsningar för bättre hälsa och tryggare förlossningar. Goda förutsättningar skapas också

för att bedriva en bra skola, äldreomsorg och hälso- och sjukvård och för att stötta till exempel det lokala föreningslivet i dess viktiga arbete främst riktat mot barn och unga. Samtidigt vet vi att kommunerna har ett aldrig tidigare skådat arbete att göra främst för tryggheten de kommande åren.

En explosion av grova brott, bidragsfusk och fortsatt segregation och utanförskap påverkar kommunerna negativt och tvingar fram insatser bland annat för att bryta negativ utveckling och återupprätta tryggheten i samhället. Det är något som också underlättas genom andra förändringar i och med det framförhandlade Tidöavtalet.

Jag kan bara vända mig mot min hemkommun, Gävle, där vi under förra mandatperioden såg en våg av förnedringsrån mot unga och där vi bara under detta år har sett ett flertal skjutningar och rena avrättningar på öppen gata i centrum. Detta skapar enorma konsekvenser på många plan för ett samhälle, inte minst ekonomiskt och framför allt i mänskligt lidande.

Fru talman! Det är i regeringens och Sverigedemokraternas budgetförslag tydligt att vi prioriterar ett ökat stöd till kommunsektorn de kommande åren. Under 2023 skjuter vi till cirka 13 miljarder i generella och riktade statsbidrag, samtidigt som Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, beräknar att det kommande elstödet kommer att generera ytterligare drygt 5 miljarder kronor till kommunsektorn under samma år. Allt som allt kommer kommunsektorn under 2023 att stärkas med närmare 18 miljarder kronor när det kommande elstödet räknas in under nästa år.

Jag vill med detta yrka bifall till finansutskottets förslag till beslut i betänkande 3.

Innan jag lämnar talarstolen vill jag också önska presidiet och alla våra medarbetare en god jul och ett gott nytt år. Likaså vill jag rikta mig till våra kamrater i utskotten och tacka för ett väl utfört arbete under inledningen av den nya mandatperioden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Dennis Dioukarev, David Perez och Charlotte Quensel (alla SD).

Anf. 5 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Under pandemin blev revorna i välfärden tydliga, inte minst inom äldreomsorgen. Arbetsvillkoren för dem som jobbar där har fått stå tillbaka i många kommuner, och många människor är oroliga för äldreomsorgen. Personalen stressar på minutscheman. Många är oroliga för att man inte kunnat göra tillräckligt för att stötta de äldre som bor på boenden eller har hemtjänst.

Därför tillförde den socialdemokratiskt ledda regeringen permanenta statsbidrag till äldreomsorgen för att stärka den i de behov som man faktiskt har.

Sverigedemokraterna har ofta utgett sig för att vara äldres försvarare. När nu Sverigedemokraterna styr tillsammans med regeringen ekar de orden tomma. Man sa en sak före valet och en annan sak efter valet. Nu får inte äldreomsorgen de stöd och de resurser för att utveckla äldreomsorgen som verkligen behövs.

Min fråga till Sverigedemokraterna blir: Vad säger ni nu till de äldre som är oroliga för hur äldreomsorgen kommer att se ut i framtiden?

Anf. 6 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

För att gå tillbaka till den del som gällde pandemin tror jag att den kan sägas ha påverkat hela världen i fråga om hur man kunde arbeta med de välfärdstjänster som man erbjuder – så också i Sverige. Personalen fick slita ont under två år med pandemins konsekvenser inom bland annat äldreomsorgen men också hälso- och sjukvården.

Vi skjuter nu till ytterligare 6 miljarder i generella statsbidrag. Dessutom ökar vi de riktade bidragen till bland annat hälso- och sjukvården.

När det gäller pengarna till äldreomsorgen ser vi att det är del i de generella statsbidragen som ökar kommunens resurser. Men det handlar också om hur kommunerna väljer att använda de riktade statsbidrag som funnits tidigare. Min hemkommun Gävle hade möjlighet att söka ett statsbidrag för att utveckla äldreomsorgen men valde inte att göra det, så de pengarna föll bort. Det är också en del i kommunens ansvar att faktiskt söka de statsbidrag som finns tillgängliga.

Från min och Sverigedemokraternas sida tittar vi på den rapport som kom från SKR nu i december, där man pekar på hur kommunernas och regionernas situation ser ut. Man ser inga stora neddragningar framför sig. Jag kan citera ur denna rapport från december 2022, som säger följande: ”Då de stora kostnadsökningarna nästa år är av tillfällig karaktär, som inflation och pensionskostnader, undviks omfattande kortsiktiga ingrepp i verksamheten.” Det är alltså SKR, kommunernas paraplyorganisation, som uttalar sig på det här sättet. SKR ser att det här på kort sikt inte kommer att påverka den verksamhet som kommunerna bedriver.

De pengar som vi ger genom den med regeringen framförhandlade budgeten kommer att vara ett välkommet tillskott för kommunerna. Delvis kommer de också att få tillbaka pengarna i form av elstödet som kommer under nästa år. SKR själva beräknar att kommunerna kommer att få ta del av strax över 3 miljarder av de 5 miljarderna.

Anf. 7 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Det är märkligt hur man kan läsa samma rapport på så olika sätt och höra det som sägs på så olika sätt.

Sveriges kommuner och regioner har sagt att man har stora behov i framtiden, även under kommande år. Man har utgifter för höga elräkningar men också för högre inflation och höjda räntor, så man står inför en kostnadskris. Det här kommer inte att hjälpa äldreomsorgen.

Jag har också vid flera tillfällen hört regeringsföreträdare och sverigedemokrater säga att resurserna inte är det enda viktiga utan att det också handlar om att man måste ha personal att anställa.

Då blir det lite märkligt när man tar bort det äldreomsorgslyft som vi socialdemokrater har lyft in och som har varit och är en viktig insats för att höja kompetensen och få fler fast anställda men också fler anställda i äldreomsorgen, för det är arbetsbrist i äldreomsorgen och svårt att få fatt i personal. Man tar bort det. Det är kvar 2023 men finns inte kvar i budgeten för 2024 och framåt.

Det här är ett långsiktigt problem. Det är inte något som man löser bara nu. Lyftet behöver förlängas, och det har vi socialdemokrater lagt i vår budget, så jag förstår fortfarande inte. Vad kommer man att göra för att stärka äldreomsorgen, som Sverigedemokraterna ofta lyfter fram som en

viktig sak? Pengarna räcker inte generellt. Vi satsar mer på välfärden i stort – dubbelt så mycket som regeringen och Sverigedemokraterna gör. Man har ingen politik för de äldre, och man satsar inte på att få fler anställda inom äldreomsorgen. Så vad är ert besked?

Prot. 2022/23:44

21 december

Allmänna bidrag
till kommuner

Anf. 8 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Precis som ledamoten säger kommer en del av Äldreomsorgslyftet som Socialdemokraterna införde att förändras. Däremot är inte den kommande budgeten förhandlad mellan Sverigedemokraterna och regeringen. Vilka åtgärder vi avser att göra får vi naturligtvis återkomma till.

Jag måste ändå hänvisa igen till SKR:s ekonomirapport för december 2022, där man själv säger att de kostnadsökningar man ser framför sig är av tillfällig karaktär. Det gäller inflationen och pensionskostnader, och när inflationen dämpas kommer det naturligtvis att påverka kostnadsutvecklingen inom kommunerna. Det gäller kostnaderna för välfärdstjänster men också kostnaderna för pensionerna. Det får man inte glömma bort.

När det gäller det äldreomsorgslyft som ledamoten beskriver kan jag bara titta på min egen kommun igen. Gävle valde att inte söka det här stödet. Jag undrar hur ledamoten ställer sig till det utifrån att det är hennes egna partikamrater som styr den kommunen. Det här förutsätter ju att de stöd som staten ger också söks av kommunerna. Det spelar ingen roll vad vi ger för möjligheter från staten eller riksdagen om kommunerna inte nyttjar det fullt ut. Jag tror att det är fler kommuner som har låtit bli att söka det här stödet.

Vi stärker som sagt kommunsektorn med 6 miljarder i generella statsbidrag. Vi skjuter också till riktade statsbidrag så att det blir drygt 13 miljarder för nästa år. Till det kommer elstödet på 5 miljarder, varav drygt 3 miljarder kommer att gå till kommunerna. Det kommer att utgöra ett starkt tillskott för kommunerna.

Samtidigt måste vi se att det negativa resultat som vissa kommuner och regioner beräknas göra under det kommande året är en följd av ökade kostnader för pensionerna, så det vi ser är egentligen inte stora neddragningar i välfärden. Det är kostnader för pensioner som påverkar det.

Jag känner mig trygg med att kommunerna kommer att kunna använda det stöd vi ger till att stärka äldreomsorgen de kommande åren.

Anf. 9 EVA LINDH (S):

Fru talman! Socialdemokraterna är välfärdens förkämpar. Vi byggde upp den svenska välfärdsmodellen, och vi kommer att fortsätta försvara och utveckla den. En stark välfärd minskar klyftor och stärker jämställdheten.

En fungerande välfärd är kärnan i det starka samhället. Det handlar om så mycket viktigt, sådant som på allvar är betydelsefullt för oss alla och för våra nära och kära – tryggheten att få en god omsorg på livets höst, att alla barn ska få en god utbildning och start i livet och att få vård efter behov.

Politik gör skillnad. När vi socialdemokrater ledde regeringen prioriterade vi välfärden samtidigt som vi tog ansvar för ekonomin. Det blev 100 000 fler anställda i välfärden. Under pandemin sköt den S-ledda reger-

ingen till tre gånger så mycket som det beräknade skattebortfallet till välfärden.

I den budget som vi presenterade för ett par veckor sedan satsade vi dubbelt så mycket som regeringen och SD på välfärden, och fortsatta satsningar behövs. Kommuner och regioner står inför en kostnadskris på grund av höjda räntor, den höga inflationen och otillräckligt med resurser.

Trots detta väljer alltså regeringen och Sverigedemokraterna att prioritera bort våra kommuner och regioner, som står för all vår välfärd. De satsningar man gör duger inte i det här svåra läget. Och vi vet alla vad det kommer att innebära: ett stålbud som slår direkt mot välfärdens kärnuppgifter. Den välfärdsmodell som vi stolt byggt upp riskerar att brytas sönder.

Tyvärr känns detta igen. Förra gången Sverige var i en lågkonjunktur var jag kommunalråd i Linköping. Den dåvarande borgerliga regeringen valde som vanligt att sänka skatterna och att inte höja statsbidragen till kommuner och regioner. De anställda fick betala priset; välfärden krackelerade. Och nu ser vi det igen. Sverigedemokraterna och regeringen prioriterar skattesänkningar för dem med en lön över 50 000 och prioriterar inte välfärden.

Fru talman! Privatiseringar och avregleringar har visat sig kosta pengar, öka ojämlikheten inom sjukvården och öka segregationen inom skolan. Företag har kunnat göra vinster på bekostnad av god kvalitet, och det har öppnats för välfärdsbrottslighet. Det gör mig både arg och upprörd när jag hör om fusk och misskötsel inom välfärden.

Kontroller är absolut viktiga, och fler ska genomföras. Men har vi system som öppnar och ger möjlighet för utnyttjande kommer vi aldrig att kunna täppa till alla hål där resurser sipprar ut.

På skolområdet är situationen i internationell jämförelse extrem. Sverige är det enda landet i världen som tillåter privata vinstuttag från det skattefinansierade skolsystemet. Friskolor kan i dag ta ut hur mycket vinst de vill. Våra barns utbildning får stå tillbaka samtidigt som de stora över-skotten skickas till skatteparadis och investmentbolag i Luxemburg. Det utländska ägandet i skolan har ökat med 70 procent sedan 2014.

Jag har själv sett detta på nära håll, när jag under många år arbetade som skolkurator och mötte elever som kom från skolor där elevhälsa knappt fanns och kom med glädjebetyg men inte hade de kunskaper de behövde.

Marknadiseringen har också inneburit att arbetsvillkoren försämrats för dem som arbetar inom välfärden, att vården splittrats upp och att plånboken styr alltmer – inte patienternas behov. På samma sätt har privat driven äldreomsorg på många håll lägre bemanning och otryggare anställningar för personalen. Det drabbar omsorgen om våra äldre.

Nej, vinstjakten hör inte hemma i svensk välfärd. Resurser avsatta för välfärden ska användas till att förbättra skolresultaten och ge våra äldre och sjuka en trygg omsorg och vård – inte till stora vinstuttag. Välfärden är till för våra barn, elever och äldre – inte för att berika ägarna. Att ta tillbaka kontrollen över välfärden kommer fortsatt att vara en av socialdemokratins högsta prioriteringar.

Fru talman! Förra mandatperioden beslutade riksdagen om en ny kostnadsutjämning, och nu tas större hänsyn till den samhällsutveckling som skett under senare år. Utjämningen tar större hänsyn till gles bebyggelse

och socioekonomiska faktorer. Men skillnaderna är alltså för stora. Tuffast är det för de minsta kommunerna i glesbygd men också för dem som har lägre så kallad skattekraft.

Nu pågår en utredning av hela det så kallade utjämningsystemet, det vill säga hur vi ska fördela resurserna till kommuner och regioner. Det är en mycket viktig och avgörande utredning.

Vi måste prioritera mer jämlika förutsättningar. Alla kommuner, från norr till söder, ska kunna ha en bra välfärd. Sverige tjänar inte på att vi glider isär. Vi måste säkerställa en jämlik välfärd i hela vårt avlånga land. Det är en fråga om rättvisa.

Fru talman! Den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde stora reformer för att stärka kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolan. Antalet heltidstjänster i skolan har ökat med drygt 35 000 sedan läsåret 2014/15. År 2020 var barngrupperna i förskolan de minsta sedan 1992. Och efter en period av försvagade kunskapsresultat i skolan vände resultaten uppåt. Men ojämlikheten i skolan är fortfarande alltför stor. Likvärdighetsbidraget är därför avgörande för att stärka jämlikheten i skolan. Varenda unge ska få det stöd han eller hon behöver.

Fru talman! Jag är särskilt orolig över den framtida omsorgen om våra äldre. Jag har länge varit engagerad i äldreomsorgen, dels genom mina egna erfarenheter som vårdbiträde i äldreomsorgen, dels för att det är så centralt att ett samhälle klarar av att ta hand om de människor som varit med och byggt upp det samhälle som vi är så stolta över.

Den S-ledda regeringen satsade på äldreomsorgen genom ett permanent årligt bidrag på 4 miljarder kronor till kommunerna för att stärka äldreomsorgen. Undersköterska blev en skyddad yrkestitel. Det så kallade Äldreomsorgslyftet infördes. Satsningen innebär att ny och befintlig personal får möjlighet att utbilda sig på betald arbetstid. Det gynnar fler fasta anställningar och högre kompetens hos personalen.

Under pandemin blev revorna så tydliga att ingen kunde undgå att se dem. En fortsatt satsning på äldreomsorgen måste till, för fler arbetskamrater och bättre arbetsvillkor.

Av alla stora ord om äldreomsorgen från SD och regeringspartierna före valet blev det knappt en tummetott. De sa en sak före valet och en annan efter valet. De tillsatte en äldreminister, men en äldreminister hjälper inte när det inte finns någon äldrepolitik. Det kommer inte att stärka äldreomsorgen.

Fru talman! Vad Sverige behöver är satsningar på välfärden som skapar ett mer sammanhållet och jämlikt samhälle. Alla kommuner och regioner ska kunna ha en bra välfärd. Oavsett vem du är och var du bor ska du få en bra sjukvård, en bra utbildning och en bra omsorg. Hela landet ska leva och växa. Sverige kan verkligen bättre än så här!

(Applåder)

Anf. 10 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten beskriver att det kommer att ske ett stålbad inom Sveriges kommuner de kommande åren, tvärt emot vad SKR beskriver i sin decemberrapport 2022. Där säger man att de stora kostnadsökningarna är av tillfällig karaktär och att omfattande kortsiktiga ingrepp i verksamheten kommer att kunna undvikas.

Jag kan också läsa ett citat om regionerna från rapporten: ”Enligt enkätsvar från ekonomidirektörerna kommer 10 regioner att vidta riktade och 17 generella effektiviseringsåtgärder i budgeten för 2023. Exempel på åtgärder är att skjuta upp tidigare utlovade satsningar, sammanslagning av enheter, anställningsstopp i den centrala administrationen och översyn av investeringar.”

I SKR:s rapport pratar man alltså inte alls om det stålbad som ledamoten från Socialdemokraterna beskriver i sitt anförande från talarstolen. Det är också ett faktum att Sveriges Kommuner och Regioner har en resultatutjämningsreserv som man kommer att använda under det kommande året, bland annat för att täcka upp de underskott som i vissa fall uppstår i verksamheterna och säkerställa att man har en ekonomi i balans, så långt det är möjligt. Till detta kommer de 6 miljarder som regeringen och Sverigedemokraterna skjuter till i den budget som förhandlats fram.

Jag skulle vilja ställa en fråga till ledamoten. Ni pratar om att ni skjuter till ytterligare 6 miljarder. Ni gör detta bland annat genom att gå emot er egen biståndspolitik, som ni skär i. Ni gör det genom att sänka skiktgränsen för statlig skatt, vilket bland annat kommer att innebära att det blir skatt för specialister inom ambulanssjukvården, rektorer, specialpedagoger i skolan och de barnmorskor som tar extra pass i sjukvården för att stötta där det finns brister. Hur ser ledamoten på att de nu kommer att få betala mer skatt med er politik?

Anf. 11 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Sveriges Kommuner och Regioner säger inte att allting är fine. De säger att de behöver mer resurser och att alla regioner står inför underskott redan nästa år. Vi socialdemokrater står upp för och är stolta över de satsningar vi har gjort på välfärden. Vi har kompenserat kommuner och regioner tre gånger om, och vi har gjort stora satsningar. Men de dagarna är slut nu.

Det regeringen och Sverigedemokraterna gör är att underfinansiera. De behov som finns inom välfärden är mycket större. Sedan är det intressant att man påstår att vi till exempel skulle höja skatten. Det gör vi inte. Det är inte alls detta det handlar om.

Det ni gör är att ni sänker skatten. Det är 10 miljarder kronor som det kostar. Det är en oerhört stor summa, den största satsningen i er budget, och den handlar om att sänka skatterna för dem som tjänar 50 000 eller mer. Jag kan säga att det är ganska många som jobbar inom välfärden som inte kommer upp i de lönerna.

Jag har själv varit skolkurator och känner många som jobbar som socionomer. De tjänar inga 50 000. De får inte några skattesänkningar. Det hela är oerhört orättvist och görs på bekostnad av satsningar på välfärden som behövs väldigt mycket de kommande åren.

Anf. 12 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Jag har faktiskt tittat på vad den sänkta skiktgränsen som ni föreslår skulle innebära. Med er politik skulle vi landa på en nivå där till exempel rektorer inom skolan, som tar det ledande ansvaret för en så viktig verksamhet som skolan, kommer att få högre skatt. Var finns då motiveringen för rektorn att gå in och ta detta ansvar? Var finns motiveringen att gå in och vidareutbilda sig och specialisera sig inom till exempel

sjukvården? Var finns motiveringen för barnmorskorna att gå in och ta extrapass inom en verksamhet som är hårt ansatt i hela landet? Då kommer man ju att få högre skatt. Var finns poängen för dem att göra detta? Var finns incitamenten och motiveringen i er politik?

Det är ju dessa personer som drabbas av detta. Jag vet att ni gärna vill sätta fokus på de rikaste i samhället, men det drabbar dem som jobbar inom hälso- och sjukvården. Det drabbar rektorerna i skolan. Det drabbar specialpedagoger i skolan. Det handlar om personer som har valt att vidareutbilda sig och ta ett särskilt ansvar inom våra välfärdsverksamheter. Hur ser ledamoten på detta?

Jag märker också att ledamoten inte vill svara på hur hon ställer sig till frågan om sänkt bistånd. Det är delvis så ni finansierar er politik. Ni går emot den politik ni själva vill ha och sänker biståndet.

Vi i Sverigedemokraterna var tydliga. Vi vill sänka biståndet. Så vill vi finansiera bland annat välfärden och sänkt bensinskatt. Men det är ju inte er politik. Ni vill ju ha kvar biståndet.

Ni säger i er budget att ni ska jobba er tillbaka mot ett enprocentsmål. Men beslutet om att sänka detta fattades ju först här i riksdagen. Ni hade kunnat ha kvar enprocentmålet själva, men det har ni inte. Ni finansierar extrasatsningar genom att gå emot er egen politik.

Det är också detta som kommer att påverka just rektorerna i skolan, barnmorskorna inom hälso- och sjukvården och specialpedagoger i skolan. Det är de som kommer att få högre skatt med er politik. Det är ett faktum. Det är bara att titta vilken lönenivå de ligger på i landet, vilket extrajobb de gör och var skiktgränsen kommer att hamna med er politik.

Anf. 13 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Jag har också sett siffrorna på hur många det är som jobbar inom välfärden och med er politik får lägre skatt. Vi höjer inte skatten för dem, men de får lägre skatt med er. Då är det några rektorer som får det, och jag pratade med några rektorer nu i veckan. De sa tack men nej tack. De ser mycket hellre satsningar på välfärden och på skolan. De lever i den här verksamheten och ser vad det kommer att innebära. De talar inte för alla rektorer, förstås, men det är inte så att vi höjer skatten. Ni sänker skatten. Det innebär stora kostnader på bekostnad av satsningar på välfärden. De satsningarna behövs. Jag vet hur de på allvar slår.

Det är vad rektorerna också säger. De ser vad sänkta resurser till skolan faktiskt gör för de elever som de jobbar för och engagerar sig för varje dag. De vill ha resurser till välfärden. Jag tror att många fler än de jag har pratat med hellre tackar nej till den sänkta skatten än till pengar och resurser till välfärden.

Ni återkommer väldigt många gånger till detta med biståndet. Vi hade en debatt om det i går. Då klargjorde vi socialdemokrater tydligt vad vi tycker när det gäller biståndet. Vi återtar. Vi sänker inte så mycket som regeringen. Vi har en plan för hur vi ska återgå till enprocentsmålet. Jag tror att man kan vara trygg med det.

Men här pratar vi om satsningar på välfärden. Vi dubblerar och ger mer än dubbelt så mycket resurser till välfärden. Det behövs inför de kommande åren och de svårigheter som kommuner och regioner står inför.

(Applåder)

Anf. 14 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Eva Lindhs anförande. Det var väldigt mycket vackra ord. Men man börjar fundera lite på hur Eva Lindh ska få igenom all den politik som hon skryter om i talarstolen.

Det är ju inte bara så att det skiljer mycket mellan de fyra oppositionspartierna när det gäller just satsningarna på kommunerna. Man kan också titta på en del andra saker i de olika budgetarna.

Om vi till exempel ser på medlen till rättsväsendet kan vi konstatera att partier både vill höja och sänka. När det gäller medel till försvaret vill man både höja och sänka. Och när det gäller a-kassan vill man både höja och sänka. Vi kan också konstatera att både Miljöpartiet och Vänsterpartiet budgeterar för hundratals miljarder i underskott de kommande åren.

Då är min fråga hur Eva Lindh ska få ihop alla de vackra orden till något som fungerar. Om man inte kan samla en majoritet i riksdagen för att få igenom sin politik blir det bara tomma löften.

Det enda som de fyra oppositionspartierna verkar vara överens om är att höja biståndet jämfört med regeringens politik, att öka mottagandet av flyktingar och att höja drivmedelsskatterna. Det är det enda ni är överens om. I princip överallt annars spretar det åt precis alla håll. Hur tänker Eva Lindh lösa detta?

Anf. 15 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Tack, Jan Ericson, för frågan! Det är intressant. Vi i Socialdemokraterna står för vår politik. Moderaterna står för sin politik, och ledamoten Ericson vet ju också att man måste samarbeta och kompromissa. Det var väl inte fullt så lätt som man sa före valet? Regeringsbildningen drog ju ut en del på tiden, så jag tror att Moderaterna väl känner till hur det kan vara när man ska kompromissa och samarbeta.

Vi står för vår politik. Det är ganska tydligt att många i Sveriges befolkning tycker att socialdemokratins politik är bra. Och ju starkare vi blir desto starkare kan vi också påverka politiken framöver. Jag hoppas att vi senast valet 2026 också kan göra verklighet av vår politik.

Vi står för satsningar på välfärden. Ledamoten säger att det är vackra ord, men det är ord som inte bara är vackra. De innebär också en vackrare framtid när det gäller till exempel välfärden. Vi står upp för detta och kommer att göra det. Det är inte bara vackra ord.

Låt mig också kommentera detta med höjda drivmedelsskatter. Vi har ett mycket bra förslag om tankrabatt. Det skulle innebära 2 kronor per mil under de första 2 000 milen. Det innebär stora skillnader för dem som nu kämpar med ökade kostnader på så många olika sätt. De väntar fortfarande på elprisstöd. De kämpar med höjd inflation. Det är många som är utsatta och har det väldigt tufft i Sverige nu. De väntar på att få stöd och hjälp. Tyvärr tror jag att de väntar förgäves.

(Applåder)

Anf. 16 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Att ha höga opinionssiffror nio veckor efter valet är ungefär som att vara rik i Monopol.

När det gäller drivmedel och tankrabatten ser vi i era siffror att ni inte har tagit hänsyn till den automatiska indexeringshöjning av skatten som

sker efter årsskiftet. Den äter upp nästan hela er tankrabatt, så det är en ren bluff.

Sedan har vi brytpunkten, som tagits upp här. När Socialdemokraterna var med och antog den stora skattereformen 1991 innebar det att man införde en princip att 20 procent av löntagarna skulle betala statlig skatt. Det var det man var överens om, och det är därför man justerar upp brytpunkten varje år i takt med inflation och löneökningar. Om man inte hade gjort detta årligen sedan 1991 hade i dag 100 procent av löntagarna och pensionärerna betalat statlig skatt. Tycker Eva Lindh att det vore rimligt att alla människor i Sverige får höjd skatt med 20 procent, från 30 till drygt 50?

Skatterna är heller inte det enda som indexeras, utan det är även andra saker. Försörjningsstödet indexhöjs, liksom garantipension, studiemedel, sjukersättning, aktivitetsersättning, omvårdnadsbidrag, närståendepennning, vårdbidrag, bostadstillägg, arbetsskadeersättning och en mängd andra ersättningar liksom föräldrapennning och graviditetspenning. Allt detta indexuppräknas. Vill Eva Lindh stoppa det också?

Tycker ni inte om er egen skattereform, där ni sa från början att 20 procent av löntagarna ska betala statlig skatt? Ni vill urholka systemet, och då undrar jag hur ni tänker er framtiden. Tänker ni fortsätta att automatiskt smyghöja skatten för löntagarna? Eva Lindh säger att det inte är en skattehöjning. Är inte 50 procent i skatt mer än 30 procent i skatt på samma hundralapp?

Anf. 17 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Jag kan nöja mig med att säga att vi inte prioriterar en skattesänkning för dem med löner över 50 000 så som regeringen och Sverigedemokraterna gör.

Vi prioriterar andra saker, till exempel välfärden. Den budget som regeringen och Sverigedemokraterna har lagt fram innebär en kostnadskris för välfärden. Trots stigande inflation och höjda räntor som innebär svåra utmaningar för Sveriges kommuner och regioner gör man inte de satsningar som behövs på välfärden. Vi socialdemokrater gör annorlunda.

Det här kommer att spela roll. Att resurser inte tillförs välfärden kommer att innebära att människor behöver sägas upp och att välfärden skärs ned. Så min fråga, som jag har gått och funderat över under de veckor som gått sedan budgeten presenterades, är: Vilken välfärd vill regeringen inte ha?

(Applåder)

Anf. 18 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Sverige har fått en ny regering. Efter åtta år i opposition leder Moderaterna återigen ett regeringssamarbete i samverkan med tre andra partier, och detta samarbete regleras i ett gemensamt avtal där vi redovisar vilka saker vi tycker det är viktigast att ta itu med i vårt land.

Regeringen tillträder i en mycket svår tid med krig i vår närhet och en europeisk energikris som förvärras i Sverige av aningslösa svenska beslut om avveckling av kärnkraft. Ovanpå detta går vi in i en lågkonjunktur med en ovanligt hög arbetslöshet och har dessutom en historiskt hög inflation.

Moderaternas vallöften och samarbetspartiernas program gäller för fyra år framåt. Allt går inte att göra på åtta veckor i regeringsställning, och konjunkturen och inflationen bromsar en del reformer. Men den budgetproposition vi nu lägger fram tar de första viktiga stegen för att lösa Sveriges stora problem. Samtidigt säkrar budgeten handlingsutrymme om nedgången i ekonomin blir djupare. Vi har också en riksdagsmajoritet som står bakom vår budget, vilket gör att våra förslag också kommer att bli verklighet. Det är en stor skillnad mot hur det sett ut de senaste åtta åren.

Årets statsbudget prioriterar det allra viktigaste. Det är åtgärder för att hantera höga drivmedelskostnader och höga elpriser, ökat stöd till kommuner och regioner, en historisk offensiv mot den organiserade brottsligheten, upprustning av försvaret i ett försämrat säkerhetsläge samt åtgärder för ökad stabil elproduktion på kort och lång sikt.

Regeringen vill sätta Sverige på en ny kurs, steg för steg. Årets budget är ett första steg, men de stora förändringarna kommer vi att kunna göra i kommande budgetar när det funnits tid att förbereda lagförslag och åtgärder och remissbehandla dem på det sätt man måste göra enligt regelverket om det ska bli bra.

Fru talman! Under pandemin fick kommunsektorn mycket riktigt stora extra tillskott, ofta efter direkta initiativ från oss moderater och andra oppositionspartier. Detta var värdefullt och medförde att kommunsektorn och inte minst regionerna fick lite ekonomiskt andrum och kunde fokusera på sina kärnuppgifter i ett ansträngt läge. Tack vare dessa stora tillskott har kommunsektorns samlade resultat legat på historiskt höga nivåer de senaste två åren.

Samtidigt var dessa stora överskott av tillfällig natur, och de kommande åren kommer att bli svårare rent ekonomiskt. Skatteintäkterna påverkas av både arbetslöshet och demografi, och inflationen, löneutvecklingen, räntehöjningar och energipriser påverkar kostnaderna. Samtidigt finns problem i form av svårighet att rekrytera personal till viktiga sektorer.

I budgetpropositionen tillför regeringen därför såväl generella som riktade bidrag till kommuner och regioner, med totalt nära 13 miljarder kronor, varav hälften är generella statsbidrag.

Satsningar görs bland annat för att korta vårdköerna, öka tillgängligheten i vården, stärka förlossningsvården och dessutom höja kvaliteten på undervisningen i skolan, förstärka lovskolan, förbättra tillgången till läromedel av hög kvalitet och öka antalet speciallärare.

Utöver ökade statsbidrag får kommuner och regioner också del av elprisstödet. Sveriges Kommuner och Regioner konstaterar, precis som vi hörde i ett tidigare anförande, att detta tillför kommunsektorn ytterligare 5 miljarder.

Det finns även andra poster och förslag i budgeten som direkt stärker kommunsektorns ekonomi. Exempelvis avskaffar vi avfallsförbränningskatten och straffskatten på fjärrvärme. I min egen hemkommun Mark stängde man ned elproduktionen i kraftvärmeverket när straffskatten infördes. Nu finns möjligheten att återstarta och utöka den lokala elproduktionen. I stället för straffskatt kan kommunen nu få intäkter från såld el.

Sammantaget betyder regeringens politik att kommunsektorn stärks med ungefär de 20 miljarder som kommunsektorn själva anser att de behöver.

Fru talman! Samtidigt är det så att politik hänger ihop. De storsatsningar vi gör på polisen och rättsväsendet är till nytta för alla invånare och givetvis även för kommunerna. Hög brottslighet, omfattande skadegörelse, bilbränder, social utslagning och brottslighet som styrs av kriminella gäng medför enorma kostnader för vissa kommuner. Om vi kan vända detta har det även stor ekonomisk betydelse för kommunerna. Det är samma sak när vi nu stramar upp migrationen och minskar invandringen. Detta kommer ha stor betydelse långsiktigt för kommunsektorns ekonomi.

En annan viktig post i statsbudgeten är åtgärderna för att minska kostnaderna för transporter med bil. Vi tar nu de första stegen, och mer kommer att följa. Efter årsskiftet kommer vår skattesänkning att göra att drivmedel kostar 1 krona mindre per liter än det annars skulle ha gjort. För en landsbygdskommun med omfattande körning med kommunala fordon betyder 1 krona lägre drivmedelskostnad mycket. Det är samma sak för kommunens anställda som måste ta bilen till jobbet. Ett ordentligt förbättrat reseavdrag införs också, vilket kommer att underlätta för kommunens anställda. För en landsbygdskommun kommer minskade reskostnader dessutom att ha stor betydelse för möjligheten att rekrytera personal.

Fru talman! En av de första frågor jag drev som nybliven riksdagsledamot 2006 var att vi borde införa någon form av resultatutjämningsystem för kommuner och regioner. Detta blev också verklighet under Alliansens regeringsår. En stor majoritet av kommunerna och regionerna har använt denna möjlighet att spara överskott från goda år för att använda när tiderna blir sämre.

Resultatutjämningsfonderna skapar en bättre balans mellan goda och dåliga år, och det är tämligen fria regler för kommunerna hur man hanterar dessa.

År 2021 var det 203 av landets 290 kommuner som hade satt av sammanlagt 30 miljarder kronor i denna typ av reserver under år med goda överskott. Och SKR förutspår att ytterligare ett antal kommuner kommer att sätta av pengar i år, eftersom de har överskott även i år. Det är också 13 av 21 regioner som har sparat totalt 10 miljarder kronor i sådana resultatutjämningsreserver. Vi kan konstatera att dessa reserver blev precis den framgång som jag och andra hoppades att de skulle bli när de infördes. Och dessa dryga 40 miljarder kronor i avsättningar kommer nu väl till pass när tiderna försämras. Det blir, precis som vi hörde tidigare, en kudde som skyddar verksamheten om man skulle drabbas av allvarliga problem.

Fru talman! Staten har en självklar uppgift att stötta kommuner och regioner i tuffa tider. Men samtidigt bär kommunerna ett eget stort ansvar för att effektivisera, utveckla och prioritera i sin verksamhet. En kommun kan inte klaga över för lite statsbidrag eller argumentera för höjd kommunalskatt om man inte själv först har prioriterat det som är viktigast.

Att kommuner frivilligt väljer att betala ut försörjningsstöd till personer som vistas illegalt i landet är inte bara stötande utan ett exempel på usel prioritering. Och det finns en mängd andra exempel på satsningar som knappast uppfyller kravet på rimliga prioriteringar.

Skattebetalarna brukar årligen anordna omröstningar om de mest störande exemplen, och de visar på en häpnadsväckande förmåga från vissa kommuner att slösa bort skattebetalarnas pengar, samtidigt som behoven inom skola, äldreomsorg och infrastruktur ökar.

Min egen hemkommun Mark har nu exempelvis satt av pengar till en kommunal danspedagog som ska stimulera kommuninvånarnas dansintresse. Det är jättetrevligt med dans, men det är kanske inte det absolut viktigaste att lägga kommunala eller regionala pengar på när man har brister inom sjukvård, äldreomsorg och skola. En annan kommun i min valkrets blev rikskänd för sin statligt finansierade kommunpoet.

Så länge stat, regioner och kommuner inte klarar att prioritera kommer vi att ha problem oavsett hur mycket vi höjer skatten eller hur mycket medel vi tillskjuter.

Fru talman! Det är också helt avgörande för kommunerna att vårt land har ett starkt näringsliv och att fler kommer i arbete i riktiga jobb. Detta försvinner tyvärr ofta i samhällsdebatten.

En stark näringslivspolitik, rimliga skatter på företagande, arbete och transporter, god tillgång till el, en trygg välfärd, en effektiv polis och ett starkt rättssystem är avgörande frågor för vårt näringsliv. Den tidigare regeringen har tyvärr misslyckats med många av dessa saker. Här betyder den nya, moderatledda regeringens politik mycket för att vända utvecklingen. Lyckas vi med detta kommer också kommunerna att gynnas i form av både ökade skatteintäkter och lägre kostnader.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning än vad den högerkonservativa regeringen och deras samarbetsparti gör. Den ekonomiska politiken i vårt förslag inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna av de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste klimatomställningen snabbas på betydligt för att vi ska nå klimatmålen. Välfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad. Samhället behöver säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för dem som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för dem som redan arbetar där. För Vänsterpartiet är det en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till utbildning, vård och omsorg och inte till kommersiella bolag som har etablerat sig i välfärden.

I vårt samlade budgetförslag prioriterar vi stora resurser till välfärds-satsningar. Tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar detta i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Eftersom riksdagsmajoriteten har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som Vänsterpartiet önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområdet är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

Att välfärden fungerar är en förutsättning för många människors frihet. Generell välfärd ska gälla alla som är i behov av den. Den generella välfärden innebär en solidarisk omfördelning av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, mellan lågavlönade och högavlönade, mellan olika pe-rioder i vårt liv och mellan sjuka och friska. Välfärden står inför många, stora utmaningar. Den demografiska utvecklingen innebär att kommuner och regioner har stora resursbehov de närmaste åren.

Regeringens budgetförslag är långt ifrån tillräckligt för att täcka de behov som finns och kommer i praktiken att leda till nedskärningar. Vänsterpartiet vill i stället höja ambitionerna i välfärden. Med vår satsning möter vi behoven till följd av den demografiska utvecklingen, och vi satsar samtidigt ytterligare resurser på att öka personaltätheten inom välfärden. Vänsterpartiet avsätter 24 miljarder kronor mer än regeringen i generella statsbidrag till kommuner och regioner 2023.

Vänsterpartiets budgetmotion innehåller flera andra satsningar på kommunsektorn. Vi vill bland annat införa ett investeringsstöd för samhällsfastigheter, stärka vården i glesbygden och avsätta ytterligare resurser för att stärka socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor.

Hushåll med minst ekonomiska marginaler är extra utsatta till följd av den höga inflationen. Vänsterpartiets budgetmotion innehåller flera förslag som förbättrar situationen för dessa hushåll och hjälper dem igenom de svåra tiderna. Bland dessa förslag finns en generell höjning av försörjningsstödet med 1 000 kronor per månad och hushåll. Vi vill också se en särskild satsning på barnfamiljer som innebär att försörjningsstödet höjs med ytterligare 500 kronor per månad och barnhushåll samt med 200 kronor per månad och barn.

Av de rikaste kommunerna i Sverige finns åtta i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden. Vi kan inte ha ett Sverige som är så här delat. Därför måste kommunsektorn stärkas, och det är kommuner med störst utmaningar som behöver mest. Vi kan inte fortsätta att ha skattekillingnader på 6 kronor och 17 öre som innebär att det skiljer 1 850 kronor i skatt i månaden för dem som tjänar 30 000 kronor beroende på var de bor. För att mindre kommuner ska kunna erbjuda en välfärd på lika villkor redan i dag föreslår Vänsterpartiet ytterligare stöd till mindre kommuner, ett stöd som ska jämna ut de regionala skillnaderna i sammanlagd kommunalskatt.

Det är inte bara stora skillnader mellan kommuner; det är också stora klyftor inom kommuner. Inom till exempel våra storstäder finns det gigantiska klyftor, och mellan ändhållplatserna i Stockholms tunnelbana skiljer det flera år i medellivslängd. Det är sociala klyftor som bidrar till att dela upp vårt samhälle. Det är min och Vänsterpartiets absoluta övertygelse att en stark, gemensamt finansierad och jämlik välfärd med väl fungerande skola, fritidsverksamhet, sjukvård och socialtjänst, låg arbetslöshet och ett starkt socialt försäkringssystem är det bästa sättet att motverka klassamhället och därmed också förebygga kriminalitet. Dagens stora klyftor mellan människor och mellan kommuner måste minska.

Med riksdagens beslut om budget för 2023 vidgas klyftan än mer när statsbidragen till kommuner och regioner inte räcker för att täcka de ökade kostnaderna. Mellan 20 och 30 miljarder kronor skulle behöva tillföras för 2023 för att kommuner och regioner ska kunna upprätthålla servicen. Regeringen skjuter till 6 miljarder kronor i generella statsbidrag, och dessutom en del riktade satsningar, som Sveriges Kommuner och Regioners chefsekonom konstaterar ska räcka till flera saker samtidigt. Hon skriver: Jag upphör inte att förvånas över hur stor uppfinningsrikedomen är för hur samma pengar ska kunna täcka olika saker flera gånger, budget efter budget. Problemet är bara att det inte går ihop i verkligheten.

Hon konstaterar också att en ekonomichef i en kommun kommenterade regeringens budget med orden: Ja, det är ett besked i alla fall. Då kan vi börja arbeta med våra besparingar utifrån det.

Förra veckan kom också Sveriges Kommuner och Regioner med sin bedömning för 2023. 17 regioner bedömer att de kommer att gå med underskott, och övriga 3 bedömer att de kommer att ha ett nollresultat. För kommunernas del beräknar man att resultatet blir det lägsta på nästan 20 år. Ändå ingår planerade nedskärningar i den bedömningen. För 2024 bedömer SKR att det är än mer bekymmersamt; då räknar man med underskott på cirka 24 miljarder kronor.

Med Vänsterpartiets förslag till budget hade kommuner och regioner kunnat fortsätta att leverera en bra – och till och med bättre – välfärd i stället för att behöva anpassa sig till den högerkonservativa nedskärningsbudgeten.

Vi kan också konstatera att de senaste decenniernas omfattande statliga skattesänkningar har gynnat höginkomsttagare. Från 2023 får dessutom de som tjänar över 70 000 en skattesänkning på 1 400 kronor i månaden medan de med lägre inkomster, och därmed mindre eller inga marginaler, inte får någon skattesänkning alls – eller ett par hundralappar.

De 13 miljarder som skattesänkningen för dem med högre inkomster kostar staten skulle göra större nytta i vården, omsorgen och skolan än i plånboken hos dem som redan har så att de klarar sig. Kostnader för hyra, mat och el går upp även för dem som redan har små marginaler och för våra kommuner och regioner. Redan nu kommer det rapporter, vilket bland annat Aftonbladet skrivit om, om att eleverna åter mer av skolmaten – framför allt på måndagar och fredagar. Det kan tyda på att barnen får mindre mat hemma. Oavsett skälet ökar det dock kommunernas kostnader för maten. Tänk vilken skillnad 13 miljarder – eller, som Vänsterpartiet föreslår, 20 miljarder – mer till kommuner och regioner skulle göra!

I övrigt hänvisar jag till det särskilda yttrandet, fru talman.

Anf. 20 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! När jag lyssnar på ledamotens anförande om Vänsterpartiets budgetförslag blir jag lite orolig över hur partiet har valt att finansiera sin budget. Man kan väl nämligen konstatera att den inte är finansierad.

När vi pratar om arbetet gentemot kommuner och en god ekonomisk hushållning brukar vi säga att den som har 1 procent i överskottsmål har nått en bra nivå på den ekonomiska hushållningen. Helst ska det vara 2 procent. Vänsterpartiet väljer samma väg fast omvänt: Under 2024 väljer man till exempel att ha ett enprocentsmål fast på minussidan. Partiets budget driver upp belåningsbehovet för staten med drygt 200 miljarder under perioden 2023–2025. Man levererar alltså egentligen en ofinansierad budget till riksdagen och ökar statens lånebehov.

Ledamoten pratade i anförandet om stärkta satsningar på välfärden och glesbygden. Samtidigt noterar jag att man faktiskt driver upp kostnaderna för att ta sig till jobbet för de välfärdsarbetare som bor i glesbygden. Kostnaderna för att pendla till jobbet ökar genom att man stryker den skattesänkning på bensin- och dieselpriiset som regeringen och Sverigedemokraterna genomför. Man vill inte sänka reduktionsplikten utan kvarstår vid det mål som innebär en utökad reduktionsplikt. Om man följer planperio-

den kommer reduktionsplikten inom några år att nå 50 procent för diesel och 19 procent för bensin, vilket kommer att driva upp priserna.

Så sent som i går gick jag in på Arbetsförmedlingens hemsida och tittade på hur det ser ut med lediga jobb inom hälso- och sjukvården i Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten. Det finns 1 558 lediga jobb. Varför vill Vänsterpartiet göra det dyrare för människor att ta de jobben om de behöver pendla för att få möjlighet att ha en inkomst?

Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det var många frågor som levererades.

Vi i Vänsterpartiet gör ganska stora satsningar på kollektivtrafiken. Vi menar att människor ska kunna ta sig till jobbet med hjälp av en billig och bra kollektivtrafik. Vi har också ett annat förslag gällande avdrag för resor som kommer att gynna betydligt fler. Våra satsningar på kollektivtrafiken och på att få ett bättre resandesystem över huvud taget – både när det gäller tåg och när det gäller kollektivtrafik – innebär att det behövs en annan finansiering av vår budget. Det är dock någonting som inte drabbar kommunerna.

Det vi gör är att lägga betydligt mer pengar till kommunerna, så att de kan klara sig. Det Sverigedemokraterna gör tillsammans med regeringen är i stället att se till att de inte får tillräckligt med pengar för att kunna bibehålla sin verksamhet. Som den där ekonomichefen sa: Nu har vi fått besked om budgeten, så nu kan vi börja planera våra nedskärningar.

Regeringen och dess samarbetsparti gör riktade satsningar. Men beroende på om det är en sverigedemokrat, en moderat eller en kristdemokrat som pratar är det olika saker som pengarna ska gå till. Både i uttalanden i medierna och i själva budgeten använder man samma pengar till olika saker. Man får 2 miljarder att bli 10 eller 20 miljarder när alltihop läggs ihop, och det är verkligen inte ansvarsfullt.

Kommuner och regioner behöver få mer resurser, och det får de i Vänsterpartiets budget.

Anf. 22 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Jag kan ändå konstatera att man i Vänsterpartiets budgetförslag alltså ökar statens belåningsbehov med 200 miljarder under de kommande tre åren, för att finansiera den expansiva politik man vill genomföra i dessa inflationstider.

Ledamoten pratar om att man vill ha sänkta biljettpriser och en möjlighet för människor att åka tåg, med hjälp av ett förändrat reseavdrag. Jag frågar därför ledamoten: Hur ser Vänsterpartiet på att det i glesbygden och i våra nordligaste län finns brister i kollektivtrafikens utbyggnad? Det finns brister i kollektivtrafiken oavsett om det gäller buss eller tåg. De sänkta biljettpriserna hjälper ju inte om det inte finns någon buss att åka med.

Däremot vill ni göra det dyrare för människor att använda bilen, Ilona Szatmári Waldau. Det är långa avstånd i våra fyra nordligaste län, och det kostar att åka till arbetet. Ändå vill ni göra det dyrare för de människorna att ta bilen till sina jobb. Som jag just nämnde finns det 1 558 lediga jobb inom hälso- och sjukvården i våra fyra nordligaste län. Vem kommer att ta de jobben när ni gör det dyrare för människor att ta sig till jobbet? Vem kommer att vara beredd att göra den resan? Varför skulle man inte välja

att jobba i någon annan del av landet, där det blir billigare antingen på grund av kortare avstånd eller på grund av att kollektivtrafiken är utbyggd?

Jag vill återkomma till SKR:s decemberrapport 2022 avseende just kommuner och regioner. Där pratar man om förändrade arbets sätt, anställningsstopp inom administrativa enheter och en översyn av investeringar. Vänsterpartiet försöker få det att låta som att vi står inför ett stålbad, men samtidigt skjuter regeringen och Sverigedemokraterna till 13 miljarder dels i generella statsbidrag, dels i riktade statsbidrag. Kommuner och regioner kommer också att tillföras 5 miljarder genom elprisstödet under nästa år. Valfärden får alltså ett rejält tillskott.

Jag vill också säga att Vänsterpartiet i sitt budgetförslag skär ned på rättsväsendet, något som annars kommer att hjälpa kommunerna. Men samtidigt höjer ni biståndet, Iлона Szatmári Waldau. Det är en väldigt märklig politik.

Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag får tacka ledamoten för en bra sammanfattning av vad jag sa i talarstolen, det vill säga att kommuner och regioner står inför ett stålbad. Det är nämligen så det är. Det kommer att bli massiva nedskärningar i våra kommuner och regioner.

Vi har stora problem i de norra delarna av Sverige, och det är därför Vänsterpartiet har drivit på för ett nytt system för kostnads- och inkomstutjämnning mellan kommuner. Det är någonting vi fick igenom för ett par år sedan, och det är jag väldigt glad och stolt över. Vi måste nämligen se till att det inte skiljer så mycket som det gör mellan den kommun som har högst skatt, vilket är Dorotea i norra Sverige, och den Stockholmskommun som har lägst skatt. I Dorotea har man 6 kronor och 17 öre mer i skatt.

Det är där vi behöver göra förändringar för att kommunerna i norr ska kunna anställa. De behöver mer resurser för att kunna höja löner och på så sätt bli mer attraktiva som arbetsgivare. De behöver se till att människor stannar och inte flyttar. Det är där vi behöver sätta in kraften. Det handlar inte om våra förslag om resor. Dessutom innebär vårt förslag utbyggnad av kollektivtrafiken även i norra Sverige. Det är det vi satsar på.

Vi kan också konstatera att de avdrag för resor som högerregeringen och Sverigedemokraterna nu beslutat om gynnar resor i storstaden. Sverigedemokraterna och regeringen gör stora satsningar på att de som bor i storstäderna och har höga löner ska få lägre skatt och dessutom kunna fortsätta göra avdrag för sina bilresor, trots att de har väldigt bra tillgång till kollektivtrafik. Vi gör tvärtom.

Anf. 24 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att gå in även i denna debatt, för jag tycker att det är ganska viktigt att svenska folket får veta vilket underlag oppositionssidan faktiskt har och hur de ser på ansvaret för svensk ekonomi.

I partiledardebatten och i budgetdebatten framhöll Vänsterpartiets partiledare att Vänsterpartiet presenterar en budget i balans. Hon sa faktiskt det. Min fråga till Iлона Szatmári Waldau är såklart om hon delar den bilden.

Anf. 25 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Ja, jag delar bilden att Vänsterpartiet presenterar en budget i balans. Vi gör investeringar som på sikt kommer att sänka kostnader. Det är att ha en budget i balans.

Ledamoten talade om hur stolt han var över att kommunerna nu kan fondera pengar för att använda sitt överskott till eventuella underskott. Det är kanske en brist att riksdagen eller regeringen inte kan göra samma sak i statsbudgeten. Jag menar att Vänsterpartiet har en budget i balans och att investeringarna vi gör kommer att leda till minskade kostnader framöver. De kommer också att medföra att vi kommer längre när det gäller klimat-hotet.

Klimatet är förmodligen vår största utmaning framöver. Klimatförändringarna kommer att innebära ökade kostnader, bland annat för att säkra havsnära kommuner när havet stiger. Vi kommer att få ett annat klimat och ett annat sätt att odla grödor. Vi kommer också att få betydligt fler klimat-flyktingar i världen – vi har redan många, och vi kommer att få fler.

Investeringar som räddar klimatet är investeringar för framtiden och för minskade kostnader i framtiden. Det är också helt nödvändiga investeringar. Jag skulle önska att regeringen prioriterade klimatet mer. Nedprioriteringen av klimatet som har gjorts av regeringen kommer att få väldigt negativa konsekvenser i framtiden.

Anf. 26 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Då kan vi alltså meddela svenska folket att Vänsterpartiet anser att de har en budget i balans.

Jag läser nu i budgetpropositionen, budgetmotionerna och riksdagens beräkningar av hur det ser ut och konstaterar att Vänsterpartiet för 2023 budgeterar med ett underskott på 25 miljarder kronor. Underskottet 2024 är 90 miljarder kronor, och 2025 är det 135 miljarder kronor. Vänsterpartiet ökar statskulden med totalt 251 miljarder kronor på tre år – och detta kallar alltså Ilona Szatmári Waldau att presentera en budget i balans!

Ilona Szatmári Waldau sa i sitt anförande att Vänsterpartiet vill ge budgetpolitiken en helt ny inriktning. Jag kan bara konstatera att de lyckas med det.

Anf. 27 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag menar att Vänsterpartiet har en ansvarsfull budget – en budget för framtiden. Vi har en budget som i förlängningen ger Sverige en möjlighet att vara ett bra välfärdsland.

Jag vill också passa på att nämna något om finansieringen. Vänsterpartiet tycker till exempel inte att den som tjänar över 70 000 kronor i månaden ska kunna få en skattesänkning – en extra skattesänkning – på 1 400 kronor i månaden. Jag tror att jag, ledamoten Ericson och övriga ledamöter i Sveriges riksdag klarar sig utan den skattesänkningen. Totalt skulle det ge ytterligare 13 miljarder till kommuner, regioner och statsbudget.

Vänsterpartiet föreslår skattehöjningar för dem som tjänar allra mest för att kunna göra omfördelningar till dem som tjänar mindre. Vi föreslår till exempel sänkt skatt för sjuka arbetslösa. Det är bättre än skattesänkningar för de rika. De skattesänkningar som regeringen föreslår kommer ju att öka klyftorna ännu mer i det här landet! Och ökade klyftor i kommuner, regioner och landet som helhet kommer att leda till att vårt land dras

isär ännu mer. Det kommer att göda kriminaliteten och få väldigt stora konsekvenser.

Vårt förslag innebär en omfördelning och att de som har de högsta inkomsterna delar med sig till dem som har de lägsta inkomsterna, både mellan kommuner och mellan människor. Det är att ha en ansvarsfull budget.

Anf. 28 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslagen i utskottets betänkande.

I dag debatteras utgiftsområde 25 som handlar om allmänna bidrag till kommuner och regioner. De bedriver mycket av den välfärd som vi är i behov av när vi är sjuka och sköra och som är oerhört viktig. Men jag vill börja med att säga att Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge där många människor kämpar med höga el- och matpriser, hög inflation och höga räntor.

Den budget som regeringen har lagt fram prioriterar därför det allra viktigaste: att stötta hushållen i en svår situation och att satsa på rättsväsen, försvar och välfärd. Och det gör den utan att spä på inflationen. Det finns också handlingsutrymme framåt om nedgången i ekonomin blir djupare än vad vi kan se nu.

Jag vill även understryka vikten av, i den situation vi har med hög inflation, att finanspolitiken inte motverkar Riksbankens arbete med att dämpa inflationen. Inflation gör människor relativt sett fattigare och är skadligt för samhällsekonomin. Därför är regeringens budget ansvarstagande och något återhållsam i en tid som präglas av krig i Europa, oro i omvärlden och stora osäkerheter framåt.

Fru talman! Det tuffa ekonomiska läget kommer även att innebära en svårare ekonomisk situation för kommuner och regioner de kommande åren. Det är därför bra att kommunsektorns ekonomiska resultat har legat på historiskt höga nivåer de senaste två åren. Prognosen för 2024 pekar också på ett starkt resultat. Dessa positiva överskott skapar bättre förutsättningar att nu när vi går in i svårare tider fortsatt tillhandahålla välfärd med hög kvalitet.

Den demografiska utvecklingen kommer också att fortsätta påverka kommunsektorns ekonomi. Det handlar framför allt om att antalet äldre personer ökar i relation till antalet förvärvsarbetande. Denna utveckling påverkar kommunsektorns inkomster och utgifter.

Det finns även andra utvecklingsområden inom de kommunala verksamheterna, varav en del har blivit särskilt tydliga under pandemin. Det handlar bland annat om kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen och om tillgängligheten inom hälso- och sjukvården.

Regeringen vill skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner, då detta är avgörande för en god kommunal service i hela landet, samt minska risken för att de höga priserna och inflationen ska drabba kommunala verksamheter inom framför allt vård, skola och omsorg.

Mot bakgrund av detta ger regeringen betydande tillskott till kommuner och regioner, dels i form av generella statsbidrag på 6 miljarder kronor för att möta kostnadsökningarna till följd av inflationen, dels riktade bidrag för att höja kvaliteten på vård, skola och omsorg. Sammantaget får kommuner och regioner närmare 13 miljarder extra. Dessutom får kommu-

ner och regioner i elområde 3 och 4 ta del av högkostnadsskyddet för el; detta motsvarar närmare 5 miljarder.

Fru talman! Jag tänkte nu redogöra för några av de prioriterade satsningar som finns inom kategorin riktade statsbidrag.

Regeringen gör en satsning på utökad vårdkapacitet med fler vårdplatser i hela landet genom en prestationsbaserad ersättning till regionerna i syfte att öka antalet vårdplatser samt genom att kartlägga och ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska kunna åtgärdas. Regeringen satsar ytterligare 1 miljard kronor på detta under 2023 utöver den tidigare miljarden, det vill säga totalt 2 miljarder nästa år.

Regeringen inför en nationell statlig vårdförmedling för att öka tillgängligheten till vård och korta väntetider. Genom att det synliggörs var i landet det finns ledig och tillgänglig kapacitet ska väntande patienter snabbare kunna erbjudas vård på annan plats, där kapacitet finns. Regeringen avsätter 100 miljoner under kommande år.

Regeringen förstärker, förlänger och utvecklar satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa. Det ska även tas fram en nationell förlossningsplan för att öka tillgängligheten och minska regionala skillnader i förlossningsvården. Till detta avsätts totalt 1,7 miljarder under 2023.

Slutligen gör regeringen en gemenskapssatsning för att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet och isolering. Den ofrivilliga ensamheten är ett samhällsproblem med allvarliga konsekvenser. Den kan leda till såväl psykiska som fysiska sjukdomar och kosta både mänskligt lidande och stora vårdresurser. Ofrivillig ensamhet ökar också risken för hjärt-kärlsjukdomar, stroke, demens och psykisk ohälsa. Den för med sig stora negativa konsekvenser för samhället, särskilt bland äldre, vilket har förstärkts under covid-19-pandemin. För att stärka folkhälsan och minska konsekvenserna av ofrivillig ensamhet föreslår regeringen en treårig gemenskapssatsning som 2023 uppgår till 300 miljoner kronor.

Fru talman! Dessa viktiga satsningar är några av Kristdemokraternas mest prioriterade frågor. De blir nu verklighet och kommer att bidra till att göra livet lite lättare för de sjuka och sköra i vårt samhälle. Det är med glädje jag konstaterar att de kristdemokratiska inslagen har fått så tydligt genomslag i regeringens budget för 2023.

Avslutningsvis vill jag önska en riktigt god jul till utskottets ledamöter, medarbetare på kammar- och utskottskansliet och talmanspresidiet.
(Applåder)

Anf. 29 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till ledamoten Aydin.

Vården har stora utmaningar efter tuffa år. Redan före pandemin fanns det behov och utmaningar, och efter pandemin kämpar många kommuner fortfarande med den uppskjutna vården. Under pandemin gjorde ju vården ett exceptionellt arbete för många av oss.

På många håll kämpar man och har svårt att få tag i nya medarbetare. Till detta kan läggas utmaningar när det gäller de resurser som regionerna behöver för att stärka hälso- och sjukvården. Jag håller inte med ledamoten om att man gör det som behövs. Vi förstärker ju med dubbelt så mycket.

Jag vill stanna kvar vid detta med att få tag i medarbetare. Inom stora delar av hälso- och sjukvården råder det brist på personal med rätt kompe-

tens. Specialistläkare och specialistsjusköterskor saknas i alla de 21 regionerna, och listan på bristyrken kan göras väldigt lång.

Oavsett regering och oavsett vad som händer framöver är det så att man inte kan bygga ut antalet vårdplatser eller förstärka vården om man inte har personal. Därför satsar vi på vårdens medarbetare. Vi håller fast vid den satsning som den S-ledda regeringen införde. Vi förstärker den också med 850 miljoner kronor och förlänger satsningen på en verksamhetsförlagd praktik för sjuksköterskor för att minska bristen på sjuksköterskor.

Dessa satsningar finns inte i regeringens budget. Utan personal blir det svårt – om inte omöjligt – att kapa köer och få fler vårdplatser. Därför vill jag fråga ledamoten: Hur ska det här gå till?

Anf. 30 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna har år efter år drivit vårdfrågor, både i opposition och nu i majoritet. Vi ser också de inslag som jag nyss nämnde – det görs tydliga satsningar på vården, både för att minska vårdköerna och för att skapa en bättre arbetsmiljö.

Jag nämnde satsningar på 2 miljarder, och det finns även andra. Att skapa nya vårdplatser handlar delvis om att kunna anställa personal. Våra satsningar gör att regionerna får mer resurser för att förbättra arbetsmiljön och villkoren för de anställda.

Som nämndes tidigare kommer kommunerna och regionerna att behöva förändra arbetssätt, jobba mer med digitalisering och använda nya verktyg för att förbättra situationen för de vårdanställda. Regeringen skjuter till generella bidrag för att kommuner och regioner själva ska kunna göra vissa prioriteringar. Men på vissa håll behövs mer statlig styrning i form av till exempel en nationell vårdförmedling och mer prestationsbaserade bidrag som ger ett tydligt incitament att få fram fler vårdplatser. Det handlar både om mer personal och om den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra vården för fler som har stått väldigt länge i vårdköerna.

Anf. 31 EVA LINDH (S) replik:

Fru talman! Jag håller inte med om att det satsas tillräckligt på regionerna. Hälso- och sjukvården kommer att få problem med att erbjuda den goda vård som vi alla efterfrågar och önskar. Dessutom har man ju en uppskjuten skuld efter pandemin, så det blir svårigheter.

Jag håller heller inte med om att man gör det som behövs för att få fler att kunna ta jobben i hälso- och sjukvården. Det råder personalbrist. Jag frågar återigen hur detta ska gå till.

Jag vill också ställa en annan fråga. Ledamoten Aydin tog upp att man ska kostnadsersätta när det gäller elräkningarna och att det då inte ska bli så stora problem.

Man har inget elstöd till de delar av Sverige som ligger norr om Dalälven. Innebär det att inte heller kommuner och regioner norr om Dalälven kommer att få någon kompensation? Jag vet inte; jag har inte hört något om det. Men det är vad det borde innebära. Om kommuner och regioner, som har en viktig del i en stark hälso- och sjukvård, i de norra delarna av Sverige inte får rätt till elstöd kommer de att få ännu svårare att erbjuda den vård som vi alla önskar ska finnas. Hur tänker regeringen och Sverigedemokraterna när det gäller elprisstödet till norra Sverige? Den frågan vill jag höra ett svar på.

Anf. 32 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Fru talman! Det stämmer att det efter en del av de satsningar som gjorts tidigare och med den stora vårdskuld pandemin lett till kommer att behövas både stora satsningar och andra arbetssätt.

Jag tror inte att det är obekant för någon här att Kristdemokraterna de senaste åren har drivit att vi behöver ha mer nationell styrning och nationellt ansvar för sjukvården. Vi ser att det finns regionala skillnader. Alla regioner klarar inte av att bedriva och erbjuda högspecialiserad vård och vård i rätt tid till alla som väntar. Därför har vi både tidigare och nu drivit att staten ska ta ett större ansvar vad gäller styrning.

Vi börjar med den nationella vårdförmedlingen, och vi hoppas att det blir ännu mer längre fram genom att staten tar över ansvaret. Det finns regionala förutsättningar som gör att alla inte riktigt klarar av detta.

Som jag redan nämnt ökar vi med ytterligare 1 miljard för att skapa fler vårdplatser, och det sker i hela landet. Om det krävs ytterligare resurser kommer det som jag nämnde att finnas möjlighet till handlingsutrymme framöver. Men i det läge vi befinner oss i nu med hög inflation är en av de viktigaste prioriteringarna att inte spä på den ytterligare. Det vore att föra en oansvarig politik som i slutändan skulle göra att kostnaderna för regionerna ökade ytterligare. Det vill vi inte bidra till.

Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Vi lever i en orolig tid. Efter år av coronapandemi som orsakat sjukdom, död och ekonomisk kris i världen kom Putins invasionskrig i Ukraina. Detta och pandemins fortsatta framfart gör att omvärldsläget påverkar på ekonomin fortsatt är stor och framtiden mycket osäker.

Förutom krig och pandemi har vi också en klimatkris som förvärras dag för dag om vi inte får ned utsläppen. Detta måste det vara varje regerings högsta prioritet att hantera, men tyvärr ser vi med förfäran på hur den här regeringen kastar klimat- och miljöpolitiken i papperskorgen och förstör framtida generationers möjligheter att leva ett bra liv på den här planeten.

Men för att kunna bekämpa klimatförändringarna måste vi också satsa på välfärden. Ett grönt samhällsbygge lämnar ingen utanför. Ett rättvist samhällsbygge är en förutsättning för ett hållbart samhälle.

Vi dras sedan länge med en underfinansiering av välfärden, trots stora tillskott under Miljöpartiets tid i regering. Pandemin förvärrade situationen, och nu är det på många ställen ohållbart. Sjukvårdspersonal flyr dåliga arbetsvillkor och låga löner. Att få fler kollegor för att minska arbetsbelastningen på var och en är för många en helt avgörande fråga. Vårdavdelningar som verkligen hade behövts står tomma i brist på personal.

Vi måste få fler att vilja jobba och sedan stanna i välfärdsyrkena. Det är avgörande för att stärka sjukvård och välfärd, men det är också en jämställdhetsfråga. De flesta som jobbar inom vården är kvinnor. Det är på tiden att deras löner och arbetsvillkor blir bättre.

Trygghet är avgörande för att kunna bygga ett starkt samhälle och ge individen frihet. Skolan är det viktigaste verktyg vi har för att ge alla en god chans att lyckas i livet. En bra skola föder drömmar, hopp och framtidstro. Skolan ska ge alla barn förutsättningar att nå sin fulla potential. När var sjunde elev inte klarar grundskolan kan inte en del av skolans pengar gå till vinster i aktiebolag. Därför vill vi i Miljöpartiet inte att vinst-

utdelande aktiebolag ska få driva skola. Pengarna som går till skolan ska också stanna i skolan.

När skola och samhälle misslyckas förlorar vi människor till kriminalitet. De som kunde ha blivit välmående, kreativa medborgare som bidrar till samhället riskerar i stället att bli våldsutövare i den illegala ekonomin, där många dör alltför unga. Ingen vill att det ska bli så.

I går skrev Johan Pehrson på Twitter: "Gängens värsta fiende är en fungerande skola och en stark socialtjänst." Detta stämmer. Ändå lades bara sådana förslag fram som inte stärker vare sig skolan eller socialtjänsten. Det var i stället förslag som visitationszoner och anonyma vittnen. Förutom att de inte stärker välfärden rimmar de dessutom illa med rättsstatens principer och skapar mer motsättningar, inte mindre.

Sveriges Kommuner och Regioner har konstaterat att det behövs kraftiga tillskott till kommuner och regioner under kommande år. Inflationen och ökade kostnader ger effekt även på deras budgetar. SKR har varit tydligt med att allt under 20 miljarder innebär neddragningar eller skattehöjningar.

Välfärden behöver betydande tillskott i form av allmänna bidrag som kommuner och regioner kan använda där behoven är som störst. Därför skulle vi vilja se 14 miljarder utöver det som regeringen skjuter till, så att de 20 miljarder som efterfrågats också skulle komma ut i de verksamheter som så väl behöver dem. För 14 miljarder får man en hel del välfärd. Ordentliga tillskott till regioner och kommuner innebär att kvaliteten kan öka, och det spelar roll för människor. Det kan göra att man snabbt får en sjukvårdstid eller får hjälp med det man behöver av personal som inte alltid är stressad. Tillskotten kan göra att man kan ge ordentligt med resurser till barn med större behov i skolan. För 14 miljarder kan man till exempel anställa runt 20 000 lärare eller 30 000 vårdbiträden. När nu pengar inte skjuts till från regeringen riskerar man i stället neddragningar.

Utöver denna bottenplatta av allmänna bidrag, som är det som vi diskuterar här i dag, har vi i Miljöpartiet dessutom i vår budgetmotion gjort betydande riktade satsningar på skolan och vården, så att lärarna ska få fler kollegor och eleverna ska få hjälp när de behöver av elevhälsa och kurator. Vi vill fortsätta att stärka skolan, även genom lärarna, och vi vill se minskade barngrupper i förskolan.

Men i stället för att skjuta till de pengar som behövs till kommuner och regioner har regeringen prioriterat en dyr och ineffektiv skattesänkning på bensin och diesel. En handfull hundralappar per person får de som kör bil. Det allra mesta går dessutom till storstäderna och intilliggande kommuner. Förutom detta väljer man att sänka skatten för dem som tjänar mest. Det bidrar inte heller till större trygghet och jämlikhet.

Välfärden är det som skapar trygghet i vardagen. Vården, omsorgen och skolan måste fungera i ett starkt välfärdssamhälle som Sverige. Vi är ett av världens rikaste länder. Vi har råd att satsa på barnen, som är vår framtid, samtidigt som vi ger äldre ett värdigt liv och en sjukvård som fungerar.

Miljöpartiets budgetalternativ ska ses som ett sammanhållet paket där inga delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen valde en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller ansvarsfördelningen och hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Fru talman! Jag önskar ledamöterna och talmanspresidiet en god jul och ett gott nytt år.

Prot. 2022/23:44
21 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Anf. 34 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! När jag lyssnar på Miljöpartiets anförande i debatten låter det lite som det som sagts i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets anföranden. Man vill gärna skjuta till extra medel till välfärden. Samtidigt kan jag inte låta bli att konstatera att Miljöpartiets politik innebär en fortsatt hög migration till Sverige och kanske till och med mer migration än vad vi ser i dag.

När det gäller nyttjandet av välfärdstjänster som till exempel hälso- och sjukvård ska vi komma ihåg att det är någonting som är generellt högre hos människor som har kommit till Sverige genom migration. Det driver upp vårdbehovet inom den offentliga sektorn. Det ställer betydligt större krav på att ha tillgång till mer vård. Tittar man på de beräkningar som Regeringskansliet har gjort minskar med er skattepolitik antalet helårsarbetskrafter med 10 000 i Sverige.

Det innebär att de som jobbar inom till exempel hälso- och sjukvården – läkare, barnmorskor och liknande yrken – kommer att ha färre arbetade timmar inom verksamheten. Samtidigt driver er politik upp behovet av välfärd.

Hur kommer den politiken att gå ihop? Även om ni skjuter till pengar krävs det att någon ska utföra vården. Det kommer ni inte att få med er politik. Det kommer att bli färre timmar inom de yrkena, och man kan därigenom inte ge den vård som förväntas.

I SKR:s decemberrapport, som jag hänvisade till tidigare, bedömer man att Sverigedemokraternas och regeringens politik kommer att minska migrationen och också behovet av välfärdstjänster genom att migrationen i sig minskar.

Jag skulle vilja höra vad ledamoten säger om att Miljöpartiets politik inte kommer att gå ihop inom det här området.

Anf. 35 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Att Sverigedemokraternas och Miljöpartiets migrationspolitik skiljer sig avsevärt åt är någonting som är väl känt. Vi står upp för asylrätten och människors rätt att söka och få asyl och få ett skydd undan krig, förtryck och förföljelse. Det vill jag vara väldigt noga med.

Sedan vet jag inte var ledamoten har fått det ifrån att vår politik skulle minska antalet anställda i välfärden. Jag har inte sett en sådan siffra. Våra beräkningar tyder inte på det utan snarare på stora tillskott. Förutom det vi diskuterar i dag om de allmänna tillskotten som vi vill göra för att man inte ska dra ned har vi gjort stora tillskott.

Vi vill se en väldigt stor vårdatsning så att den kräftgång som vården nu har på grund av alltför få som vill och orkar jobba i välfärdsyrken ska kunna tacklas. Det ser inte jag att man gör med regeringens politik.

Om vi talar om människor som vill och kan jobba inom vård och omsorg är det där vi väldigt ofta ser människor som kommer från andra länder. Den migrationspolitik som Sverigedemokraterna nu står för och försöker genomdriva i regeringsposition kommer att göra att vi får ännu svårare att få människor som jobbar i vården.

Hur tänker Sverigedemokraterna egentligen lösa arbetsbristen i den svenska välfärden? Det är vad jag skulle vilja ha svar på.

Anf. 36 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Fru talman! Naturligtvis ska ledamoten få ett svar på sin fråga. Det är precis som jag sa. När det har skett migration till Sverige har man också till exempel sett ett generellt större vårdbehov och ett större nyttjande av de välfärdstjänster vi erbjuder.

Det innebär att även om det kommer personer genom migration som tar anställning inom välfärden i Sverige kommer ändå vårdbehovet i den gruppen att vara större. Antalet som börjar arbeta i förhållande till antalet som nyttjar välfärdstjänsterna går inte ihop. Det är fler som nyttjar än som arbetar inom välfärden. Det blir ändå ett generellt större välfärdsbehov trots de anställningar som görs.

Enligt Regeringskansliets beräkningar kommer antalet helårsarbetskrafter att minska med cirka 10 000 sett till er skattepolitik. Det kommer naturligtvis även att drabba välfärden. Vi talar till exempel om läkare och barnmorskor. Vi kommer att få se ökade köer i hälso- och sjukvården och problem att kunna erbjuda välfärd i kommunerna sett till att antalet timmar som man arbetar inom de branscherna minskar.

Jag nämnde tidigare i ett replikskifte om skatten på bränsle och reduktionsplikten att det kommer att kosta mer för människor att ta sig till jobben. Vi har i dag 1 558 lediga tjänster i de fyra nordligaste länen inom hälso- och sjukvården. Varför skulle människor välja att jobba i våra nordligaste län med er bränslepolitik? De kommer att välja att jobba någon annanstans.

Hur ska ni upprätthålla välfärden i norra Sverige när människor inte kommer att ha råd att åka till jobbet? Det är vad er politik leder till. Människor väljer att jobba i andra delar av landet, och nordligaste Sverige blir helt utarmat. Det är vad det kommer att leda till.

Ändå går ni fram med förslag där ni vill ta bort skattesänkningar på bensin och diesel. Ni vill behålla reduktionsplikten och öka den, vilket enligt beräkningar kommer att driva upp priset på bensin med åtminstone 3 kronor de kommande åren och på diesel med 4–5 kronor de närmaste tre till fyra åren.

Ni kommer att göra det dyrare för människor att arbeta. Ni kommer inte att ha några som vill jobba i er välfärd som ni tänker satsa på.

Anf. 37 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det var väldigt många intressanta slutledningar här från dem sverigedemokratiska ledamoten som jag nog måste bemöta lite pö om pö.

Att det skulle vara fler som nyttjar välfärdstjänsterna än som jobbar i dem beror väldigt mycket på vilken tidshorisont man tittar på. De som kommer hit, får skydd och väljer att leva sitt liv här får naturligtvis också barn och barnbarn.

Det är människor som vi behöver i svensk ekonomi för att den ska fortsätta att utvecklas så att vi kan fortsätta att stärka välfärden. Länder som inte har haft lika stor migration har väldigt mycket större problem med sin demografiska utveckling.

Man ser att det finns en väldigt stor åldrande befolkning och inte inkommande underifrån som kan bära de kostnaderna. Den frågan svarar inte Sverigedemokraterna på. Den undviker Sverigedemokraterna alltid.

Vi behöver fler människor i det här landet och inte färre för att vi ska kunna utveckla vår ekonomi och få en stark välfärd där människor vill jobba.

Att det är dyrt att köra bil vet vi. Det mesta ha blivit dyrare på grund av Putins invasion av Ukraina som ger en jättestor effekt på vår ekonomi.

Men om vi bara ska se till det ville vi ha ett förändrat reseavdrag med en höjning så att man inte bara skulle kunna ta bilen, utan det också skulle kunna leda till utbyggd kollektivtrafik och samåkning. Med det är inte bara för bensin- och dieslbilar som man får avdrag utan även för dem som går på el.

När det gäller politiken för norra Sverige har vi betydligt mer än regeringen. Vi vill förutom det förändrade reseavdraget också se ett elstöd. Det kommer vi att ta upp i utskottet, och det stöttar vi.

Vi vill se sänkt skatt i glesbygd och att kommuner ska få bättre ekonomi genom att producera mer el. Vi har mycket stöd för norra delarna av Sverige. Där saknar regeringen politik.

Anf. 38 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag vill i denna budgetdebatt slå ett slag för någonting som det sällan talas om från den här talarstolen. Det har faktiskt inte nämnts en enda gång under denna punkt om kommunernas ekonomi och de generella bidrag som vi ska ge till dem. Men det spelar i verkligheten stor roll för barnmorskors villkor, personalens tid med äldre och för lärarens möjlighet att följa eleven.

Jag vill tala om valet mellan att ge riktade och generella medel till välfärden i Sveriges kommuner och regioner. Enligt den senaste rapporten från Sveriges Kommuner och Regioner fanns före pandemin över 180 riktade bidrag i Sverige. Det var före den nya regeringen i Sverige lade till ytterligare ett antal. Jag har räknat till tio nya, men någon från regerings- sidan får gärna korrigera mig.

Enligt Statskontoret är över en tredjedel av alla bidrag till kommuner riktade. Vart och ett av dessa bidrag har ofta ett vällovligt syfte, men det sammantagna resultatet är inte bra. Statskontorets kartläggning visar att ungefär vart fjärde statsbidrag omfattar 30 miljoner kronor eller mindre.

Tänk då på att när en minister eller någon av er här i riksdagen stolt presenterar sina 30 miljoner som ska gå till något vällovligt syfte kan det för en kommun på 7 000 invånare röra sig om kanske 10 000 kronor eller mindre. Det är pengar som kostar mer att investera och redovisa än att vad de går att använda i riktig verksamhet.

I praktiken innebär det att skattemedel som hade kunnat gå till små kommuner i stället i högre grad tillfaller större kommuner, som har möjlighet att använda dem – fastän små kommuner är så hårt pressade i dag.

Miljarder av bidragen går åt till att hantera alla villkor för riktade bidrag. Över 70 procent av dem som svarade på SKR:s enkät kring dessa bidrag sa att man hade avstått från att söka dem för att det var för krångligt. Vanliga svar var: ”Vi har inte haft råd med medfinansiering eller motprestation”, ”det är så många statsbidrag så vi har svårt att hålla koll på dem” eller ”vi behöver arbeta med verksamheten i lugn och ro”.

Så när ni hör att barnmorskor får rusa från havande till havande eller att hemtjänstpersonal inte har tid för äldre ber jag er riksdagskollegor att inte reflexmässigt tänka att här är det dags för ett nytt och fiffigt riktat bidrag. Villkoren är olika i varje kommun och olika i olika delar av landet. Ni vet mycket väl, riksdagskollegor, att vi i regioner och kommuner har folkvalda som är ansvariga för att anpassa resurserna till just dessa lokala och regionala villkor. Ge dem en chans att göra sitt jobb!

Särskilt allvarligt är det – som flera har nämnt i debatten – just nu då kommunerna och regionerna måste återanpassa verksamheten till situationen efter pandemin. Det går ned med tiotals miljarder kronor samtidigt som intäkterna viker på grund av att konjunkturen viker och samtidigt som kostnaderna rusar för att inflationen är så hög. Enligt SKR:s ekonomirapport som har nämnts ett par gånger här ökar kostnaderna med 45 miljarder kronor 2023 och 19 miljarder kronor 2024. Skatteunderlaget minskar i reala inflationsskyddade termer.

Många kommuner och regioner sitter i en rävsax för att klara välfärden. I det läget behöver de handlingsutrymme och inte fler pekpinningar.

Vi i Centerpartiet har också syndat. Vi har också haft en del riktade bidrag. Det kan jag villigt erkänna. Men låt oss försöka leva lite mer som vi lär.

Vi vill i vårt budgetalternativ samla ihop regeringens riktade bidrag för att öka de generella medlen med 4 miljarder så att det blir mer handlingsutrymme för kommunerna.

Centerpartiet avstår som brukligt från ställningstagande när det gäller anslagen inom utgiftsområde 25 eftersom Tidöpartiernas budgetalternativ vann i föregående omröstning. Men låt oss ge välfärden mer generella resurser och flytta makten närmare människor!

Anf. 39 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Herr talman! När det gäller Centerpartiets budgetförslag vill jag återkomma till bränslefrågan. Den är ju ganska stor, och den är ganska intressant i det här perspektivet, speciellt när vi pratar om norra Sverige, långa avstånd och förutsättningar för att välfärden ska fungera. Det förutsätter ju att människor kan ta sig till jobbet, att man har en rimlig möjlighet att så göra.

När jag läser Centerpartiets budgetförslag ser jag att man vill ha kvar reduktionsplikten; man står bakom att den ska fortsätta att höjas under de kommande åren. Detta innebär att vi 2026 skulle ha en reduktionspliktsnivå på 50 procent på diesel och 19 procent på bensin, vilket skulle driva upp priset på bränsle med flera kronor. Det skulle göra det dyrare för människor generellt att åka till arbetet, men det skulle också innebära att det blir dyrare att åka och handla och att skjutsa barn till fritidsaktiviteter eller skola, för att nämna några exempel.

Samtidigt vill man också ha kvar indexeringen av bränsleskatten, vilket naturligtvis ytterligare driver upp priset år för år på bensin och diesel. Allt som allt skulle Centerpartiets politik göra det dyrare att bo i de områden i Sverige där det faktiskt är långa avstånd och där det är svårt att ta sig till arbete på annat sätt än med bilen.

Jag skulle vilja höra hur ledamoten resonerar där. Som ni tänker är det faktiskt dyrare för människor som bor utanför stan att ta sig till och från arbetet eller skjutsa barn till fritidsaktiviteter, för att nämna några exempel.

Anf. 40 TALMANNEN:
Denna debatt gäller allmänna bidrag till kommuner.

Prot. 2022/23:44
21 december

Anf. 41 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag kan ändå ge ledamoten från Sverigedemokraterna det att han har ett visst mod när han här i kammaren i en debatt om kommunernas ekonomi vågar resa det största sveket mot svensk landsbygd från Sverigedemokraterna, trots vallöfte på vallöfte i kampanjen. Han har kanske ändå inte läst Centerpartiets motion, eftersom det där framgår att vi vill ha en paus i reduktionsplikten för kommande år, som den här budgeten gäller.

Men låt oss prata om löftet om 10 kronor lägre pris på diesel. Ledamoten får gärna svara på när exakt det kommer att ske. Ledamoten får också gärna svara på varför man – när Sveriges landsbygd, precis som ledamoten säger, är hårt pressad av mycket höga dieselpriiser – väljer att rikta sin sänkning vid pump till personer som bor i städerna och som kör suv fram och tillbaka till Stockholm – ja, kanske Göteborg och Malmö också. Varför ger man den inte i stället till människor på landsbygden, som är i direkt behov av det, så som Centerpartiet gör. Det vore möjligt att sänka vid pump med 3 kronor i stället för att komma med alla de här 10 kronorna som sedan blev ... Ja, vad blev det till slut av den här tummen som Sverigedemokraterna har sålt gång på gång? Blev det 40 öre eller 14 öre på bensinen? Varför inte leverera? Och när levererar ni? Varför inte sänka just för dem som är beroende av bilen, de på landsbygden, med 3 kronor?

Anf. 42 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Herr talman! Det blir ju alltid intressant när man ska diskutera den här typen av politik.

Då ska jag ändå säga att Sverigedemokraterna naturligtvis har gett ett skarpt löfte. Hade vi fått egen majoritet hade vi kunnat driva igenom betydligt mycket mer bra politik för Sverige. Nu har vi inte egen majoritet, utan vi samarbetar med fyra andra partier. Trots det har vi lyckats driva igenom stora förändringar just när det gäller bensin- och dieselpriiset de kommande åren. Vi inför en sänkning av skatten, vi stoppar indexeringen och vi säkerställer att reduktionsplikten sänks till ett minimum. Det är tvärt emot Centerpartiets politik, där man i stället vill höja reduktionsplikten på sikt och dessutom driver upp skatten på priserna.

Sedan vill jag svara när det gäller reseavdraget att vi förstärker det från 18,50 kronor per mil till 25. Detta kommer naturligtvis att få effekt på möjligheterna att ta sig till och från jobbet när vi också sänker kostnaderna. Samtidigt har vi en möjlighet att stärka välfärden generellt med 6 miljarder kronor i generella bidrag men också nästan lika mycket till i riktade statsbidrag, till exempel 2 miljarder till vården och 200 miljoner till förlossningsvården.

Ledamoten vill ju också nämna sitt särskilda bidrag på 3 kronor på pump till landsbygden. Regeringskansliets beräkningar i den frågan säger att det kommer att medföra stora administrativa kostnader för mackarna att hantera detta. Hur finansieras detta? Ska ni lösa det med någon form av bränslecheck, som vi har hört? Hur ska detta gå till när det till stor del är obemannade mackar på landsbygden? Ska människor då köra några mil till en bemannad mack och tanka och sedan åka hem igen? Ert avdrag som

Allmänna bidrag
till kommuner

ni vill införa kommer ju att ätas upp på en gång eftersom ni inte kommer att kunna omsätta det i praktiken. Hur ska ni genomföra er politik? Ska människor få en check hem i brevlådan och få åka in till stan och tanka och sedan hem igen, och så har bidraget ätits upp på en gång? Är det så er politik fungerar i praktiken?

Anf. 43 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag föreslår att ledamoten från Sverigedemokraterna – som nu plötsligt så gärna vill genomföra Centerpartiets politik att han redan ber om utredningar och så vidare – för det första tänker efter. Ledamoten bor, om jag har förstått det rätt, i Gävle – har det då aldrig hänt att han fått en rabattcheck i en bensinstation, digitalt eller fysiskt? Skulle det vara så himla svårt att det aldrig någonsin har hänt? Bensinbolagen får ju chans att sänka priset för folk på landsbygden; skulle de då inte medverka till att göra det lätt för dem att komma just till deras mack och få 3 kronor lägre pris på bensin, diesel eller biodiesel? Det vill jag se innan jag tror det, Mattias Eriksson Falk!

Och återigen – tycker ni att det är ett bra förslag att man ödar pengar för att få 40 öre eller 14 öre till människor som bor i storstäder och som har ett helt andra alternativ, när man i stället kan ge 3 kronor till dem som bor på landsbygden? Jag föreslår att ni kommer till Centerpartiet, så ska vi visa hur vi ska göra det! Ni klarar uppenbarligen inte av det.

Ni lovar 10 kronor, och det blir ingenting – det ska komma i morgon eller i övermorgon. I era löften ska den här grindslanten ge mer och mer, någon gång i framtiden. Folk kommer inte att gå på det länge till. Det kommer inte att funka någon mer gång att komma med det. Nu måste man vara konkret och rak. Folk har en kris. De har höga dieselpriiser. De måste hantera det. Ge dem möjlighet att få någonting i handen som de kan använda vid pump och inte massa tomma löften.

Sedan kom det faktiskt också ett svar på en fråga som jag inte hade ställt, nämligen om reseavdraget. Vi riktar det inte till dem som pendlar i storstäderna med suv utan direkt till dem på landsbygden. Varför inte ge dem 5 kronor extra på milen? Det är också en fråga som ni hade kunnat få svara på, men tyvärr fanns det ingen mer repliktid så jag får nöja mig med att konstatera att detta inte sker.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 11 Statsskuldräntor m.m.

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU5

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 44 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman! På denna årets mörkaste dag debatterar vi avgiften till EU. EU:s årsbudget är en komplicerad historia som utgår från den så kallade MFF:en, det vill säga långtidsbudgeten som just nu löper från 2021 till och med 2027.

Vi sverigedemokrater röstade nej till MFF. Skälen till detta var många, men ett avgörande faktum var att EU inte tog hänsyn till att Storbritannien valde att lämna unionen. För oss var det självklart att EU behövde justera ned sin budget fullt ut när en av unionens största nettobidragare lämnade EU. Så skedde inte, utan Sveriges avgift har ökat markant, trots ”rabatterna”.

I samband med nu gällande MFF beslutades även om en enorm återhämtningsfond om 8 000 miljarder kronor att omfördelas till framför allt medlemsstater med misskötta statsfinanser. Italien och Spanien är stora bidragstagare genom denna fond. Sverige får tillbaka en del, men nettokostnaden blir ändå klart märkbar.

År 2021 landade Sveriges EU-avgift på hela 52,3 miljarder kronor. I år har regeringen budgeterat 46 miljarder kronor för 2023 års avgift. Det ska ställas i relation till att vi 2018 betalade strax under 35 miljarder kronor.

Syftet med medlemsstaternas årsavgifter är att omfördela medel från ekonomiskt ansvarstagande länder till dem som inte hanterar sina statsfinanser och – det kan tilläggas – som har väldigt höga statsskulder. Sverige betalar därför en hel del för att få tillgång till den inre marknaden. De länder som i dag är stora bidragstagare vill se en ännu större omfördelning av pengar från välskötta länder till det motsatta. Samtidigt är det få medlemsstater i dag som värnar sunda ekonomiska statsfinanser och respekt för EU:s budget.

Dessutom står flera fattiga länder med hög korruption i kö för att komma in i EU – de så kallade kandidatländerna. Utvecklingen i unionen går från starka industriländer som stöttar fattigare länder i södra Europa till att utvidgas till att inkludera allt fler ännu fattigare länder österut. När det gäller hur detta ska finansieras i framtiden är kunskapen helt obefintlig. Ingen vet. Troligtvis kommer det att öka Sveriges EU-kostnader markant.

Sverigedemokraterna vill se sänkta kostnader. Vi vill strama upp EU:s budget till att fokusera på det absolut viktigaste. Tyvärr går EU åt rakt motsatt håll, med ökade kostnader år efter år.

Herr talman! Förutom årsavgiften kommer Sverige från och med 2028 att börja betala på återhämtningsfonden. Det kommer att öka våra kostnader med cirka 5 miljarder kronor per år i 30 år framåt.

Inte ens ett krig i Europa har påverkat medlemsstaternas syn på hur vi ska använda EU:s budget. Det borde ha varit självklart att inom de befintliga ekonomiska resurserna omfördela medel för att stötta Ukraina – om viljan funnits. Men i stället har medlemsstaterna kommit överens om att göra en gemensam upplåning om 18 miljarder euro för att hjälpa Ukraina

under nästa år. Här ökar Sveriges kostnader utöver MFF och återhämtningsfonden.

Tyvärr ser det inte ut att stanna här, och det är just vad vi i Sverigedemokraterna oroar oss för. Har man en gång givit med sig till EU är risken stor för att nya stödpaket ska inrättas.

För två veckor sedan deklarerade EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att det krävs ytterligare finansiellt stöd för att matcha USA:s satsningar. Hon har säkert rätt i att vi behöver se över våra regler för statsstöd, men givetvis ska varje medlemsstat ta eget ansvar för att finansiera detta. Det kan inte vara så att Sverige och ett fåtal andra medlemsstater ska ta notan så fort det blir problem.

Kriser kommer att avlösa varandra, och vi kan inte ha en situation i EU där Sverige och några få medlemsstater ständigt utnyttjas. Vi riskerar att hamna i en situation där det är som att Sverige lämnar över sitt Visakort till länderna i söder och öster. De shoppar, och vi kämpar med att betala räkningarna.

Förutom ett batteri av flera gemensamma fonder trycker EU-kommissionen på för tre typer av nya egna medel, det vill säga nya skatter på EU-nivå. Detta kom upp redan under förhandlingarna om den nu pågående långtidsbudgeten, MFF. Sverigedemokraterna sa nej, men med undantag för Vänstern släppte de övriga partierna frågan. Nu närmar sig beslut, och Sverige har hamnat i ett sämre förhandlingsläge än vi hade under förhandlingarna om långtidsbudgeten.

Beskattningsrätten är varje medlemsstats kompetens; något annat kan inte Sverigedemokraterna acceptera.

Det är på det hela taget tydligt att EU utvecklas åt fel håll när det gäller medlemsstaternas syn på budget och fördelning av kostnader. Om inte Sverige sätter ned foten – nej, bägge fötterna – kommer våra avgifter att öka extremt mycket, och detta oavsett om det kallas årsavgift, nya egna medel, krisfonder eller gemensam upplåning.

Herr talman! Ju mer EU kostar, desto mindre har vi att satsa i Sverige. Frågan vi bör ställa oss är hur vi bäst kan använda våra skatteintäkter.

Avslutningsvis vill jag passa på att önska talmannen, alla åhörare på läktaren, tjänstemännen och kollegorna i finansutskottet en riktigt god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mattias Eriksson Falk och David Perez (båda SD).

Anf. 45 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Ärendet som nu behandlas rör Sveriges medlemsavgift till EU. Just själva avgiften är i sig inget större debattområde, då den är beroende av hur EU:s sjuåriga långtidsbudgetar blir. Här finns därför inga partiskiljande uppfattningar.

Vad som däremot är föremål för mer debatt är vad Sverige vill med EU-medlemskapet, i synnerhet då Sverige under våren ska vara ordförande i EU. Det är viktigt för Sverige.

Europeiska unionen innebär inte att Sverige avhänder sig makt utan tvärtom bättre möjligheter för oss att rå över vårt öde. Med gemensamma demokratiska institutioner får vi en röst som är lika mycket värd som andra staters. Med gemensamma regler får vi en sjyst konkurrens. Och med ett organiserat samarbete bygger vi tillit och ömsesidighet och kan bättre lösa gemensamma problem och hantera konflikter.

Med ordförandeskapet finns det stora möjligheter för Sverige: möjlighet att visa att vi ligger långt fram i fråga om att kombinera omställning med jobb, möjlighet att visa hur vi vill stärka de gemensamma värderingarna i EU och inte minst möjlighet att flytta fram Sveriges positioner i EU.

I juni presenterade den socialdemokratiska regeringen sitt förberedande arbete som man gjort inför ordförandeskapet och de prioriteringar man då hade tagit fram. Och förra veckan presenterade statsministern den nuvarande regeringens prioriteringar. Dessa var i allt väsentligt bra. De ligger nära den påbörjade inriktningen från den tidigare S-regeringen fast med den nya regeringens infallsvinklar och nyanser, vilket är i sin ordning.

Men – här kommer en stor invändning, herr talman – trots fina ord och måhända goda avsikter vet vi dessvärre inte hur det kommer att bli. För här har vi elefanten i det EU-politiska rummet, nämligen att när Sveriges regering kommer att leda landet och EU-ordförandeskapet lyder den under Sverigedemokraterna, som är det mest EU-kritiska partiet. Partiet är det största i regeringsunderlaget, dikterar villkoren för regeringspolitiken och regeringens budget och styr även via särskilda dokument över regeringens EU-politik.

Att en regering tar hänsyn till sitt regeringsunderlag må så vara. Men då ingår också att ta ansvar för det, att stå för konsekvenserna och att kunna svara på frågor. Helst ska man kunna visa att det inte bara är ett maktspel utan också kan vara till fördel för Sverige. Men här är regeringen svaret skyldig. När statsministern möttes av frågor om Sverigedemokraternas roll och påverkan nonchalerade han dem i stället för att ta dem på allvar. Det är illavarslande. Det fungerar självklart inte i längden att undvika viktiga samtalsämnen.

Herr talman! Det som gör frågan viktig är att det inte bara är en inrikespolitisk debatt. Det faktum att Sverige numera har en regering som lyder under Sverigedemokraterna är en angelägenhet för hela EU. Och det har redan påverkat Sveriges rykte och position i Europa. Övriga Europa har reagerat på detta med häpnad och med oro. Man är skakad. Sverige? Vad har hänt?

Detta kan statsministern inte vifta bort. Statsministern har försatt Sverige i en prekär situation. I stället för med en positiv skjuts in ordförandeskapet börjar vi med en kraftig uppförsbacke. Sverige är ett land som hittills har kännetecknats av ett värnande av EU, som har velat framåt i viktiga frågor och som man har vetat var man har haft. Men vad är Sverige nu?

I Europa noteras att Sveriges regering lyder under ett parti med företrädare som hyllar Ungern. Men det är mer än så. Ordförandeskapet skulle kunna bli ett tillfälle att visa upp det fantastiska arbete som sker i Sverige med att kombinera utsläppsminskning och tillväxt – kolfritt stål, elbilstillverkning, batterifabriker och förnybar skog som bas i allehanda produkter i stället för fossilt.

Men det bygger på att vi också visar att innovation och ny teknik som bidrar till utsläppsminskningar är något vi bejakar och att det ger oss konkurrenskraft. Det bygger också på att vi i Sverige lyfter fram forskning och ny kunskap, att vi framhåller att Sveriges styrka grundläggs i att vi ligger längst fram. Men regeringen har visat måttligt intresse för att hjälpa den utvecklingen.

Dessutom finns det sverigedemokrater som inte ens tror på vetenskapen och sverigedemokrater som vill att Sverige inte ens ska ta vårt ansvar för och vår andel av utsläppsminskningarna utan att vi ska betala oss ur åtagandena. Det är något som knappast inger respekt internationellt.

Det är inte den bilden av Sverige vi behöver, särskilt inte när det finns riktigt viktiga frågor som kommer att behandlas under ordförandeskapet, såsom skogsbruket. Där skulle Sverige behöva stort inflytande och stark position.

Herr talman! Statsministern har talat om brett samarbete. Det är förstås välkommet. Men de redan upprättade dokumenten med Sverigedemokraterna om EU-politiken visar att regeringen i stor utsträckning redan har valt väg och att inkluderingen av riksdagen i EU-arbetet tyvärr tycks bli reducerad till att i bästa fall söka förankring i slutskedena. Det återstår att se om statsministerns ord om samarbete är något han själv kommer att visa ledarskap och gott föredöme i och om han menar allvar med det han själv sa om att mäkla och medla lite mer.

Herr talman! Jag har trots allt gott hopp om ordförandeskapet och Sveriges EU-politik. För alldeles oavsett regeringens agerande behöver inte Sverige som land sinkas. Det finns flera skäl till att utfallet kommer att kunna bli positivt.

För det första har Sverige ett gott rykte som byggt upp över tid, och fallhöjden är mycket hög.

För det andra består Sverige av mer än regeringen och Sverigedemokraterna. Många goda krafter kommer att driva fram det positiva. Vi har starka parter på arbetsmarknaden som är hängivna strukturomvandling för moderna nya jobb och som tar klimattekniskiftet på allvar. Vi har också ett civilsamhälle som kommer att kämpa.

För det tredje, vilket inte ska underskattas, har vi oerhört kompetenta tjänstemän som kommer att jobba hårt för att värna Sverige-bilden och maximera utfallet i förhandlingar och i korridor snack. Det ska vi vara mycket tacksamma för.

Herr talman! Vi socialdemokrater kommer också att bidra, i riksdagen och utanför Riksdagshuset. Vi kommer att vara konstruktiva, ta varje chans att lyfta fram Sverige och verka för ett bättre EU och ett starkare Sverige i EU.

Jag vill också önska en god jul.
(Applåder)

Anf. 46 JAN ERICSON (M):

Herr talman! För nästan exakt två år sedan stod jag i denna talarstol och debatterade det årets budgetbeslut om EU-avgiften. Jag framförde då min och Moderaternas stora oro för en kraftigt stigande EU-avgift de kommande åren. Då visste vi inte att det inte bara skulle bli en kraftig svensk avgiftshöjning 2021. Vi skulle även tvingas delta i en omfattande så kallad återhämtningsfond där vi med lånade medel skulle sätta kommande

generationer i skuld för att ge bidrag till europeiska länder som misskött sin ekonomi under många år.

Tyvärr gick inte förhandlingarna Sveriges väg. Den förra regeringen hade uppenbara problem att ta till vara Sveriges intressen i EU. Det gäller inte bara EU-avgiften och misslyckandet med återhämtningsfonden. Vi såg det även på andra områden, exempelvis rörande beslut om minimilöner, taxonomi, blyförbudet i ammunition, värnandet av vår skogsnäring och andra frågor. Den tidigare regeringen lämnade i vissa fall närmast walk-over, vilket har skadat viktiga svenska intressen.

På punkt efter punkt visade det sig att Sveriges tidigare regering inte kunde stå emot starka krafter i EU som driver på för beslut som missgynnar Sverige. För oss moderater, som är positiva till det svenska EU-medlemskapet, var det olyckligt att Sveriges S-ledda regering inte lyckades bättre. Man prioriterade inte EU-frågorna, och statsråden kom ofta inte in i diskussionerna tidigt i processerna utan lät förhandlingarna skötas helt av tjänstemän.

Nu ser vi andra hot framöver, nya förslag om gemensam lånefinansiering av gigantiska EU-fonder för olika ändamål, nya förslag om utökad EU-budget, orealistiska klimatförslag med begränsningar för det svenska skogsbruket och starka röster för införande av EU-skatter och överföring av mer makt från nationella parlament till EU. Detta är en oroväckande utveckling som riskerar att underminera förtroendet för EU i en tid då en orolig omvärld gör ett enat och fokuserat EU viktigare än någonsin.

Herr talman! Detta betänkande är en del av regeringens budgetproposition, och det innebär att riksdagen beslutar om ett anslag om 45,9 miljarder kronor som avgift till Europeiska unionen nästa år. Det är oerhört mycket pengar, och Sverige förpliktas att noga följa upp hur EU:s medel används och att verka för att budgetramar respekteras.

Målet för den svenska budgetpolitiken i EU fastställdes faktiskt av riksdagen redan 1994, och det innebär att Sverige ska prioritera gemensamma frågor som hanteras mer effektivt på EU-nivå än av de enskilda medlemsländerna var för sig. Sverige ska också verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, där utgifter med ett tydligt europeiskt mervärde ska prioriteras. Sverige ska också verka för en mer kostnads-effektiv användning av EU:s budgetmedel. Dessa mål medför som sagt förpliktelser i det löpande arbetet med EU-frågorna i riksdagen.

Den nytillträdda moderatledda regeringen framhåller i budgetpropositionen särskilt att det är av stor vikt att respektera de finansiella ramarna i EU:s fleråriga budgetram och att verka för realistiska prognoser, och regeringen driver tillsammans med andra budgetrestriktiva medlemsstater på i den riktningen. Detta är mycket viktiga och välkomna markeringar.

Jag vill redan här passa på att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Herr talman! När det gäller EU blir det ofta mycket diskussioner om budget, pengar och hur maktfördelningen mellan EU och de nationella parlamenten ska se ut. Det finns tyvärr mycket att kritisera, och för egen del tycker jag att utvecklingen i EU tyvärr ofta går i fel riktning mot mer överstatlighet, en svällande budget och bristande förståelse för olika förutsättningar i olika medlemsstater. Alltför lite fokus läggs också på grundläggande frågor om EU:s konkurrenskraft och näringslivsklimat. Men det blir samtidigt lätt så att kritik mot EU tar överhanden och att man glömmer

de grundläggande värden och tankar som var grunden för att EU bildades. Dessa värden är minst lika aktuella i dag.

Det handlar om värnandet av det öppna demokratiska samhället, ytt- randefriheten, fria val, fri press, medborgerliga fri- och rättigheter och politikens respekt för medborgarna. Men det handlar också om samarbete i stället för protektionism och överdriven nationalism. EU är en viktig aktör för att lösa gemensamma gränsöverskridande frågor, som exempelvis just nu när det gäller att vara en stark och enad röst när det gäller stödet till Ukraina i försvaret mot den ryska aggressionen och gemensamma sanktioner mot Ryssland.

Andra gränsöverskridande frågor rör gemensam europeisk säkerhet, hantering av flyktingströmmar till EU och motverkande av gränsöverskridande brottslighet. EU:s konkurrenskraft och ekonomiska utveckling är en annan, numera alltför försummad, fråga som borde lyftas upp på EU:s dagordning. Även energifrågorna måste givetvis lyftas långsiktigt. Med en gemensam energimarknad kommer varje land som för en oansvarig energipolitik att orsaka problem för andra medlemsländer, vilket vi ser tydliga exempel på i dag.

Herr talman! Vid årsskiftet, om drygt två veckor, tar Sverige över ordförandeskapet i EU för ett halvår framåt. Förra veckan redogjorde statsminister Ulf Kristersson här i riksdagen för de svenska prioriteringarna under ordförandeskapet. Han konstaterade att Sveriges ordförandeskap riskerar att överskuggas av Rysslands krig mot Ukraina och den europeiska energikrisen. Samtidigt kommer Sverige att verka för att EU också ska ha kraft att hantera andra mer långsiktiga frågor. Sverige kommer att vara en konstruktiv kraft som försöker samla EU-länderna i viktiga frågor, och statsministern har uttalat att han vill att EU ska vara lite bättre när Sverige lämnar över ordförandeskapet än när vi tog över det.

Sakpolitiskt kommer Sverige att ha fokus på flera olika frågor.

För det första handlar det om EU:s yttre och inre säkerhet när det gäller både stöd till Ukraina och sanktioner mot Ryssland, gemensam hantering av migrationen, bättre gränsbevakning och utökat polissamarbete och kamp mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.

För det andra handlar det om miljö- och energifrågor, med minskat beroende av rysk gas och fokus på trygg elproduktion och en stabil europeisk energimarknad.

För det tredje handlar det om långsiktigt fokus på europeisk konkurrenskraft, så att vi får fler företag att investera och växa i Europa. EU har släpat efter i dessa frågor på senare år. USA och Kina investerar alltmer i forskning och utveckling, mer än EU. EU måste komma ifatt.

För det fjärde handlar det om värnandet av demokratiska värderingar, grundläggande rättsstatliga principer, att avtal efterlevs samt att det är fokus på en ansvarsfull hantering av EU-medel.

För det femte – det var det jag började med – handlar det om att EU ska göra rätt saker och vara bra på det men inte lägga sig i sådant som varje land bäst beslutar självt.

Jag tror och hoppas att alla i riksdagen ser fram emot det svenska ordförandeskapet och vill försöka bidra till att göra något bra av det, som är till fördel både för Sverige och för EU.

Herr talman! Jag är nu inne på mitt 17:e år som ledamot i Sveriges riksdag och kan konstatera att varje riksdagsår är unikt. Men i en turbulent politisk vardag står alltid finansutskottets och EU-nämndens kanslier för stabilitet och proffsig kompetens. Jag vill särskilt tacka kollegor och tjänstemän i finansutskottet och EU-nämnden för trevlig stämning, gott humör och god kreativitet när det gäller att hantera praktiska problem. Det verkar inte finnas några problem eller någon arbetsbelastning som får våra kanslier att tappa humöret. Ni förtjänar alla en skön juledighet. Jag önskar er alla och även talmannen och tjänstemännen i kammaren en riktigt god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 47 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Rysslands aggressiva krigföring mot Ukraina kommer av naturliga skäl att vara i fokus för EU under 2023. Även om detta vedervärdiga och brutala krig avslutas kommer EU att vara en viktig del i att stötta återuppbyggnaden av ett demokratiskt och fritt Ukraina, med både ekonomisk och humanitär hjälp. Men den svenska regeringen har beslutat att stöd till Ukraina ska avräknas från biståndsbudgeten, vilket kommer att påverka de länder som indirekt drabbats av kriget. Det är fattiga länder som är beroende av import av spannmål och som har drabbats av högre kostnader för energi och mat. Det är biståndsorganisationer som inte har råd att hjälpa lika många. Vänsterpartiet kommer att göra allt för att ändra denna inriktning. Vi ska stödja Ukraina, men resurserna kan inte tas från biståndet – varken det svenska eller EU:s.

Ungern har under en tid blockerat EU:s stöd till Ukraina för att få igenom sin återhämtningsplan. Denna typ av blockeringar har använts av länder förut för att de ska få sin vilja igenom, men nu är det EU:s demokratiska värderingar som står på spel. När både Polens och Ungerns återhämtningsplaner gått igenom är det viktigt att EU, och inte minst Sverige under det svenska ordförandeskapet, inte viker sig och betalar ut stöd för att undvika blockeringar. Rättsstatens principer måste gälla alla länder inom EU, inte bara när man ansöker om medlemskap utan också när man är medlem.

Vänsterpartiet är i grunden kritiskt till den långtidsbudget, MFF, som EU har antagit. Vi är också kritiska till återhämtningsfonden. Vi vill se mindre pengar till militär och gränspolitik och till det jordbruk som är klimatskadligt. I stället vill vi se en återhämtningspolitik med sociala investeringar, grön omställning och modern infrastruktur. Vi är också kritiska till den diskussion som pågår om att införa fler avgifter och skatter på EU-nivå, något som Sverige måste säga nej till när sådana skarpa förslag kommer.

Det nyligen beslutade Fit for 55-paketet är bra men inte tillräckligt. Det krävs mer för att EU:s medlemsländer ska nå klimatneutralitet. Omställningen till förnybart har gått alldeles för långsamt. Vi skulle gärna se ett Fit for 70-paket i stället, alltså att målet ska vara att minska utsläppen med 70 procent i stället för 55.

En del av den nya överenskommelsen om Fit for 55 är att avfallsförbränningen ska ingå i handeln med utsläppsrätter. Men här i riksdagen har majoriteten beslutat att avskaffa skatten på avfallsförbränning. Jag, som anser att EU inte gör tillräckligt för klimatet, kan ändå konstatera att det

nu, lite förvånande, är EU som utgör blåslampa på Sveriges miljö- och klimatarbete, inte tvärtom, som jag tycker att det borde vara.

I dag ger EU våra grannar ekonomiskt stöd för att de ska hålla flyktingar borta. I stället för att man har egna räddningsfartyg på Medelhavet överläts detta till libyska kustbevakningen. Den libyska kustbevakningen får träning, utrustning och stöd från EU. Men det finns många rapporter om att libyska kustbevakningen bedriver en inhuman jakt på utsatta människor. Rapporter har också kommit om utpressning och slavhandel. Men EU fortsätter ändå med det här samarbetet och utvecklar det, och EU-länder vägrar att undsätta fartyg med migranter. Man låter människor dö på Medelhavet. Om det är någon gång man kan använda frasen ”med berätt mod” så är det här.

Även samarbetet med Turkiet fortsätter oförminskat. Vid EU:s yttre gräns tvingas flyktingar tillbaka via så kallade pushbacks, och deras rätt att söka asyl tas ifrån dem. Vänsterpartiet vill se en annan politik som garanterar människor asylrätt och mänskliga rättigheter. Här ser vi särskilt fram emot det kvotflyktingsystem som vår EU-parlamentsledamot Malin Björk förhandlat fram. Sverige måste självklart ta emot kvotflyktingar och inte, som regeringen gör, säga att vi ska ta emot så få som möjligt.

Slutligen vill jag slå ett slag för Sverigepriser, där Sverige borde få undantag från EU:s elmarknad så att vi kan sätta priser efter vår egen produktionskostnad. Det är dags att regeringen börjar driva detta.

Eftersom Sveriges budget för EU avgörs av EU:s långtidsbudget och de budgetbeslut som fattats utanför riksdagen har vi inget annat förslag inom utgiftsområdet.

Jag vill nu ta tillfället i akt och önska en god jul och ett gott nytt år till finansutskottets ledamöter och kansli men också till mina kollegor i skatteutskottet samt till talmannen och kammarkansliet.

Anf. 48 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Europeiska unionen har vid upprepade tillfällen visat sin förmåga att hantera kriser. Man har successivt ökat trycket på Ryssland för att de ska upphöra med sin olagliga och oprovocerade invasion, och det finns en fortsatt viktig enighet kring att stödja Ukraina. Helt nyligen enades man om ett nionde sanktionspaket mot Ryssland, och stödpaketet fortsätter att hjälpa den ukrainska befolkningen inför den krigsvinter som redan inletts.

Det känns viktigt att börja med dessa påpekanden när vi nu diskuterar avgiften till Europeiska unionen. Det finns ju de som säger att det inte är någon vits att vara med i EU. I den oroliga tid som vi lever i har de nu fått svar på tal.

Det är inte bara Putins aggressiva och orättfärdiga krig mot Ukraina som skakar, utan det är även de energiproblem som vi har att hantera liksom klimatfrågor och högre inflation. Det finns en rad olika exempel där vi med fördel ska söka efter gemensamma lösningar.

De tre kristdemokraterna Adenauer, De Gasperi och Schumann som lade grunden för dagens EU hade en vision om att koppla ihop människor och nationer. I stället för främlingskap, ett vi och dem, skulle vi alla se värdet av och hos varandra. De ville skapa ett Europa som stod upp för frihet, demokrati och jämlikhet och som omfamnade respekten för männi-

skovärdet, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen, för solidaritet och skydd för alla.

Det var detta som skapades ur andra världskrigets ruiner, som är dagens EU. Precis som då kan EU i dag vara ett svar på samtidens kriser och utmaningar.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det därför viktigt att EU fokuserar på rätt saker. Det är exempelvis inte det svenska snuset som ska hanteras. EU ska verka för fred, inte minst genom handel, och vara en tydlig och stark röst för de värden som byggt och bygger Europa.

Jag minns hur vi under min tid som förbundsordförande i ungdomsförbundet KDU på 90-talet lärde oss det där tungvrickande ordet och uttrycket ”subsidiaritetsprincipen”, alltså att beslut ska fattas på lägsta möjliga effektiva nivå. Lite skämtsamt sa vi att om man kunde säga ”subsidiaritetsprincipen” utan att staka sig, ja, då hade man blivit en riktig politiker.

Vi kristdemokrater är även i fortsättningen en garant för att EU inte ges obefogad makt. Det medlemsstaterna bäst själva kan besluta om ska medlemsstaterna fortsätta att besluta om. Detta för mig över till några kommentarer kring den svenska avgiften till Europeiska unionen.

Herr talman! Vi har fortsatt en bred samsyn här i riksdagen om att EU behöver prioritera i stället för att föreslå stora utgiftsökningar. I och med Storbritanniens brexit borde det ha varit en slutsats som alla medlemsstater drog och drar. Men vi som följer diskussionen hör och ser ju att EU snarare fortsätter som om ingenting hade hänt.

Även om pandemin motiverade att EU och dess medlemsstater vidtog en rad åtgärder för att dämpa effekterna finns det anledning att ta till sig det som Europeiska revisionsrätten har författat i sin årsrapport om budgetåret 2021. Det är en på många sätt intressant men också lite skrämmande läsning.

Vi kristdemokrater har därför utifrån denna rapport uttryckt vår oro för den kraftiga ökning av utestående åtaganden som skett under den senaste tiden. EU-revisionen visar att EU-budgetens exponering för ansvarsförbindelser mer än dubblerades under 2021.

Ett exempel är instrumentet SURE. Det ska vara ett tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av covid-19-pandemin. Förra veckan meddelade kommissionen att man nu hade gjort sin sista utbetalning med anledning av SURE. Samtidigt vet vi att det finns diskussioner, och inte bara diskussioner utan man vill föra fram förslag, i både Europaparlamentet och hos del medlemsstater i södra Europa om att omvandla detta instrument till något permanent – eller att åtminstone uppfinna ett nytt instrument som kan ta över.

Vi menar att EU:s fortsatta arbete med finansiering ska ske via omprioriteringar, inte nya lån. Vår regering ska därför vara en tydlig röst för detta. Ansvarsförbindelser måste nämligen, som bekant, hedras förr eller senare, och den exponering som nu byggs upp kan komma att påverka medlemsstaternas avgifter högst betydande i framtiden.

Herr talman! Det faktum att en så stor del av EU finansieras av medlemsstaternas avgift är en motvikt till de ständiga propåerna om att EU måste öka sina utgifter. Man kan nämligen inte runda medlemsstaterna. I ministerrådet har dessutom varje medlemsstat vetorätt i budgetfrågan. Det ska vi slå vakt om, för både hos kommissionen och i parlamentet finns starka önskemål om att skapa en EU-beskattning, som skulle möjliggöra

att man inte behöver ta omvägen via medlemsländerna för att tillmötesgå sina önskemål om en mer generös syn på unionens uppgifter.

Herr talman! Jag började detta anförande med att fokusera på de mer värden som EU skapat och skapar, inte minst i tider av oro och kris. EU är nämligen så mycket mer än pengar och avgifter. Samtidigt vill jag som kristdemokrat understryka hur viktigt det är att Sverige, och inte minst den regering där vi kristdemokrater nu ingår, är fortsatt supertydliga med att EU inte ska ges direkt eller indirekt beskattningsrätt av unionens medborgare.

Med detta vill jag önska herr talmannen och talmanspresidiet, kansliet och mina vänner i finansutskottet en välsignad och fridfull julhelg samt ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 49 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! När Sverige nu inleder sitt ordförandeskap i EU finns även en rad utmaningar som gäller unionens finansiering och skuldsättning. Jag vill ändå börja med det absoluta behovet av att i närtid öka stödet till Ukraina, som under trycket av Putins människorättsvidriga invasion genomlever en akut humanitär och ekonomisk kris. Ukraina behöver i dagsläget finansiering på motsvarande 40 miljarder kronor i månaden för att undvika statsbankrutt och hyperinflation, detta enligt både Internationella valutafonden och en rad andra bedömare. Ukraina behöver direkt stöd och även EU-gemensamma lån på långsiktiga, förmånliga villkor för att överleva och vinna kriget.

Det är därför mycket välkommet att EU nu har enats om en gemensam upplåning om 18 miljarder euro, cirka 180 miljarder kronor, på gynnsamma långsiktiga villkor, garanterat via EU:s budget, till Ukraina. Detta är något Centerpartiet var först i riksdagen att kräva att Sverige skulle driva inom EU.

Nu måste dessa lån betalas ut skyndsamt. Detta är dock inte tillräckligt. I förhållande till det existentiella hot som kriget i Ukraina utgör är denna typ av förvisso okonventionella och unika finansiering både nödvändig och riktig och bör utökas under kommande år, herr talman, till dess Ukraina har klarat sig igenom den extrema ekonomiska nöden och besekrat Putins brutala invasionsarmé.

Dock måste detta instrument avgränsas till just denna unika situation och inte bli ett generellt instrument för EU:s finansiering. Tvärtom riskerar EU, till följd av dessa upprepade kriser, finanskrisen, pandemin, kriget och energikrisen, att anamma gemensam finansiering och upplåning som lösning på problem där det naturliga är inhemsk finansiering, även solidarisk finansiering mellan länder, utan att EU:s gemensamma budget står risken. Ukraina är unikt i vår tid, och måste så förbli.

Det är nu två och ett halvt år sedan EU 2020 enades om en ny långtidsbudget och den återhämtningsfond som är ett direkt resultat av coronapandemin. Resultatet blev inte som Centerpartiet önskade och inte heller som Sverige, riksdagen, önskade. Men det blev ändå en överenskommelse mellan 27 medlemsländer med olika ingångar och förutsättningar.

Det är nu helt avgörande att medlen är tätt länkade till länders respekt för rättsstatens principer, det vill säga åtföljs av en strikt konditionalitet under vilken ett land kan bli av med sina EU-medel om principerna inte följs.

Herr talman! Detta prövas nu i fallet Ungern, där Sverige inte får vackla eller tveka i att backa upp de krav på demokrati, korruptionsbekämpning och ansvarsutkrävande som Ungern måste uppfylla – i synnerhet inte när regeringen tyvärr gjort sig beroende av ett parti som många gånger inte bara ursäktat utan också lovordat den auktoritära och korrupta regimen i Ungern. Kraven ska efterlevas och vara verkningsfulla.

Centerpartiet avstår, som brukligt, från ett ställningstagande när det gäller anslag inom utgiftsområde 27 eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen valt en annan inriktning än den vi önskar. Vi anser att det är oförändrat centralt att ett budgetalternativ ses som en helhet där inte delar bryts ut och behandlas isolerat.

Men jag vill yrka bifall till Centerpartiets reservation, som är av principiell natur. Reservationen belyser de problem vi ser med budgeten och återhämtningsfonden. Detta gäller inte minst utökningen av EU:s förmåga att ta in egna intäkter, exempelvis genom en utökad beskattningsrätt genom digital skatt på techbolag. En sådan techskatt motverkar paradoxalt nog sitt syfte genom att försvaga den europeiska hemmamarknaden för europeiska techbolag gentemot sina konkurrenter, i synnerhet amerikanska konkurrenter. Det är fel framför allt av principiella skäl. Det finns varken ett folkligt mandat eller ett ekonomiskt behov av att på detta sätt utöka EU:s beskattningsrätt på medlemsstaternas bekostnad.

Europeiska unionen ska nu och för alltid stå för frihet och öppenhet.

Jag vill också passa på att tacka herr talmannen för detta fina år, mina kollegor i utskottet och i riksdagen, och inte minst den fantastiska, oersättliga personalen i finansutskottet som räddar oss om och om igen och gör oss bättre än vad vi annars hade varit. Till alla er vill jag också önska en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 13 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation

Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU6

Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation (prop. 2022/23:11)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 14 En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU9
En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023
(prop. 2022/23:20)
föredrogs.

Anf. 50 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Betänkandet som vi behandlar i dag, skatteutskottets betänkande 9, handlar om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

I praktiken handlar detta om införandet av en tillfällig skatt på övervinster i en extrem tid. Vissa företag betyder i detta sammanhang fossilbolag, eftersom skatten kommer att träffa företag där 75 procent av omsättningen är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen.

Bakgrunden till dessa regler är en EU-förordning, 2022/1854, om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna.

Förordningen innehåller egentligen två delar. Det är dels det vi debatterar i dag, ett solidaritetsbidrag, extra skatt, på fossilbolag, dels pristak för elproducenter.

Den proposition som vi behandlar just nu handlar enbart om solidaritetsbidraget. Del två är tyvärr försenad. Och det är i sig oroande att regeringen verkar dra fötterna efter sig även i denna fråga.

Dagens betänkande innebär alltså förslag om att en tillfällig skatt tas ut på den del av företagens skattemässiga överskott 2023 som överstiger 120 procent av det genomsnittliga skattemässiga resultatet för åren 2018–2021.

Den tillfälliga skatten uppgår till 33 procent och tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent.

De nya bestämmelserna, som införs i en ny tillfällig lag, föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas på det beskattningsår som påbörjas i det nya året.

När man beskriver lagförslaget på detta sätt kan det uppfattas som tekniskt eller byråkratiskt. Samtidigt tänker jag att extraskatten också kan vara ideologisk. Europa och européerna och Sverige och svenska folket möter nu allt tuffare ekonomiska tider. Då är det rimligt att fossilbolag som skär guld med täljkniv faktiskt bidrar lite extra.

För vi befinner oss i en orolig tid, och politiken behöver prioritera. Hushållen ska känna trygghet när det är oroligt i vår omvärld och i vår ekonomi. Här måste man tyvärr konstatera att EU-kommissionen har sett det som den högerkonservativa regeringen i Sverige inte verkar se. I Europa, inklusive Sverige, har vi extrema elpriser. EU-kommissionen gjorde vad man kunde förvänta sig, nämligen att fatta beslut om ett solidaritetsbidrag och ett pristak på el. Detta står ju i bjärt kontrast till den nuvarande regeringen i Sverige.

Man lovade i valrörelsen att man skulle införa ett pristak, ett högkostnadsskydd som skulle vara på plats den 1 november. Ulf Kristersson ljög svenska folket rakt upp i ansiktet. Nu verkar stödet möjligen komma i februari, och något högkostnadsskydd är det inte. Och det ska inte gälla Norrland. Om företag ska omfattas är fortfarande höljt i dunkel. Här är det ju

uppenbart att EU-kommissionen är på den boll som regeringen Kristersson har tappat.

Jag är glad att solidaritetsbidraget nu kommer på plats, även om pristäket verkar dröja. Jag är glad att Tidöpartierna står bakom EU-kommissionens agerande. Men regeringen Kristersson har uppenbarligen mycket att lära av EU-kommissionen när det gäller att se hur vanligt folk har det. Och helt ärligt är det inte EU-kommissionen som briljerar, utan det är Sveriges regering som inte ser hur vanligt folk har det.

Men man ska vara glad för det lilla, herr talman. Nu kommer i alla fall solidaritetsbidraget på plats. Problemet är bara att det inte gör att hårt prövade svenskar klarar höga elräkningar nu under julen. Därför skulle de extra intäkter som extraskatten eller solidaritetsbidraget kommer att dra in kunna finansiera exempelvis en tillfällig höjning av barnbidraget, vilket vi socialdemokrater har föreslagit i vår budget.

Pengarna skulle också kunna användas till den el- och gasprisakut som vi socialdemokrater föreslog redan i september.

Syftet med dessa förslag är att vanligt folk ska få hjälp att klara sig igenom krisen. Det är viktigt, det är riktigt och det är nödvändigt att alla svenskar känner att staten har deras rygg i en kris som denna.

Herr talman! Det är som sagt glädjande att alla partier står bakom förslaget om en tillfällig skatt på extraordinära vinster, även om Centerpartiet och Miljöpartiet har framfört tekniska invändningar kring lagens utformning.

Vi socialdemokrater har också, i ett tidigt skede, framfört invändningar mot EU-förordningens rättsliga grund. Trots detta vill jag sammanfattningsvis framföra Socialdemokraternas helhjärtade stöd för olika åtgärder som hjälper vanligt folk i en extrem tid med extrema energipriser. Det är glädjande att vi är eniga i denna åtgärd om en tillfällig skatt på extraordinära vinster. Men nu måste regeringen också leverera annan politik såsom elprisstöd eftersom folk väntar i dag. Människor saknar pengar just nu.

Här har vi socialdemokrater som sagt skarpa förslag såsom tillfälligt höjt barnbidrag, en el- och gasprisakut och mycket annat, för vi socialdemokrater säger som det är och gör det som krävs. För oss socialdemokrater är det viktigt att bara säga sådant som är sant.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och propositionen. (Applåder)

Anf. 51 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Den ryska invasionen av Ukraina tillsammans med den ryska hybridkrigföringen på den europeiska energimarknaden har haft mycket stor påverkan på såväl svenska som europeiska elpriser och energitbud. Det har skapat kraftigt förändrade förutsättningar för energimarknadens funktion.

Svenska och europeiska hushåll och företag står nu inför en vinter med mycket stora utmaningar och högre energipriser än normalt. Det behövs extraordinära åtgärder för att hantera energikrisen.

Problemet som vi ser med den lagstiftning som nu är framlagd är att man i processen och konsekvenserna för hushåll och företag inte riktigt tagit ställning till klimatförändringen.

Prot. 2022/23:44

21 december

*En tillfällig skatt på
extraordinära vinster
för vissa företag under
2023*

I regeringens förslag, som vi hörde att också Socialdemokraterna står bakom, läggs nämligen en straffskatt inte bara på det fossila utan även på det förnybara. Det går tvärtemot de rådsslutsatser som regeringen själv skrev under så sent som i förra veckan, efter toppmötet i Europeiska rådet.

En av punkterna beskriver hur Europeiska rådet upprepar vikten av att öka investeringarna i projekt som förnybar energi för att fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen, skynda på den gröna omställningen och säkra försörjningstryggheten. Men det blir ju inga ökade investeringar i förnybart med ökad beskattning av detsamma.

Det är principiellt felaktigt att en skatt som är menad att träffa fossila bränslen inte undantar de förnybara alternativen, och det är av väsentlig vikt att regeringen i arbetet inom EU säkerställer att förnybara produkter främjas. Det är avgörande för om Sverige och EU ska kunna inte bara nå klimatmålen utan också bli av med beroendet av fossila bränslen från skurkstater som Ryssland eller för den delen Qatar, Saudiarabien och andra.

Fokuset på förnybart är alltså även en fråga om vår försörjningstrygghet och säkerhet. För varje liter biodrivmedel vi producerar i Sverige kan en liter rysk olja motas bort från Europa.

Den ryska aggressionen och Putins krig är en direkt och konkret anledning till den energikris som Europa nu befinner sig i. Men att som regeringen säga att rekordhöga temperaturer i Europa på grund av klimatförändringarna är ett argument för temporära åtgärder är direkt felaktigt. De temperaturer vi ser i dag kommer vi att se igen, gång på gång på gång, med tanke på klimatförändringen. Att hänvisa till det som grund för temporära åtgärder är därmed direkt felaktigt. Snarare visar det på behovet av stabila villkor, extra bra förutsättningar för det förnybara och att inte beskatta bort de förutsättningar man har att öka investeringarna.

Vi i Centerpartiet kommer att arbeta långsiktigt för att hitta ändamålsenliga lösningar. Att beskatta det fossila är helt rätt, men det förnybara vill vi låta vara. Därför yrkar jag bifall till vår reservation i betänkandet.

Med det vill jag önska god jul.

Anf. 52 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! I den här frågan tror jag att man i vissa avseenden behöver tänka på vad som är huvudsaken och vad som är bisaken.

Förslaget handlar huvudsakligen om att fossila bolag ska bidra lite mer när de gör övervinster på grund av energikrisen. På det sättet tycker jag, som jag också sa i mitt anförande, att den här skatten blir ideologisk eftersom vi alla befinner oss i en tuff tid och flera av de här bolagen faktiskt skär guld med täljkniv.

Förslaget innebär alltså att företag som har 75 procent av sin omsättning hänförlig till utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering eller tillverkning av stenkolsprodukter är de företag som träffas av extraskatten.

Vår bedömning har varit att förslaget kommer att träffa hyfsat rätt. Att fossilbolagen ska bidra lite mer känns rimligt för oss socialdemokrater.

Dessutom blir frågan delvis binär, i alla fall om vi pratar om 2023. Man kan antingen låta lagstiftningen träda i kraft den 1 januari eller inte göra det. Då måste man välja. Därför skulle jag vilja fråga ledamoten och Cen-

terpartiet om man vill eller inte vill att fossilbolagen ska betala en extra skatt på sina övervinster under 2023.

Prot. 2022/23:44
21 december

*En tillfällig skatt på
extraordinära vinster
för vissa företag under
2023*

Anf. 53 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! För mig är det självklart. Jag har inga problem med att man beskattar de bolag som sysslar med fossil verksamhet hårdare. Det är också det som står både i vår reservation och i betänkandet.

Men ledamoten har en poäng i att det här är ideologiskt, för Centerpartiet vill inte höja skatten på det som är förnybart. Socialdemokraterna vill höja skatten på allt. Där har vi uppenbarligen en ideologisk skillnad. Vi vill undanta de förnybara delarna och se till att den ökade produktionen där inte får ökad beskattning. Vi tycker att det är bra att man kan göra vinst på förnybara drivmedel eftersom det säkrar vår konkurrenskraft och vårt oberoende från dumma och onödiga oljestater och gör oss tryggare här i Sverige.

Det är alltså en ideologisk skillnad därför att vi vill undanta det som är bra medan Socialdemokraterna vill beskatta allt. Där skiljer sig Centerpartiet och Socialdemokraterna åt.

Anf. 54 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret!

Jag vill bara för sakens skull vara tydlig med att socialdemokrater aldrig har velat och aldrig kommer att vilja beskatta allt. Tvärtom har det varit en socialdemokratisk konst att regera på ett sådant sätt att man lyckas finansiera en välfungerande välfärdsstat och fungerande omfördelningssystem och göra det på ett effektivt och bra sätt så att skatterna inte skapar större problem än de behöver göra.

Socialdemokraterna och den socialdemokratiskt ledda regeringen har, också tillsammans med Centerpartiet, fört en aktiv näringspolitik som har visat att det är möjligt att premiera välfungerande företag inom den förnybara sektorn.

Men det är inte samma sak som att rösta nej till förslaget att fossilbolagen ska betala en extraskatt på de övervinster de kommer att göra 2023 eller för den delen att vilja beskatta allting, som ledamoten just sa.

Jag känner att det ändå är rimligt att återgå till huvudfrågan: Är det rimligt eller är det inte rimligt att fossilbolag under 2023 ska betala en extra skatt på övervinster som görs på grund av de extrema elpriserna, som exempelvis kan användas för att mildra effekterna för vanligt folk?

(Applåder)

Anf. 55 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Från Centerpartiets sida har vi varit tydliga. Vi är beredda att införa en skatt på det fossila och de övervinster som förekommit där. Det tycker vi är bra. Skillnaden mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna är att Socialdemokraterna i detta fall inte gör skillnad mellan förnybart och fossilt.

Ledamoten säger att man inte vill och aldrig har velat beskatta allt. Ändå är det precis det man gör med detta förslag. Man gör ingen skillnad när det gäller det som kan hjälpa oss ur krisen, det vill säga mer produktion av förnybara bränslen, vilket skapar arbetstillfällen i Sverige, ökar vårt

Prot. 2022/23:44
21 december

*En tillfällig skatt på
extraordinära vinster
för vissa företag under
2023*

säkerhetspolitiska fokus och skulle kunna göra skillnad även för priset vid pump. Det vill man fortsätta beskatta från Socialdemokraternas sida.

Vi har haft ett gott samarbete med Socialdemokraterna de senaste åren. Det är synd att man inte väljer att fortsätta det samarbetet här i riksdagen genom att fokusera på det som är framtiden och beskatta bort det som tillhör det förgångna. Jag kan bara beklaga att Socialdemokraterna inte fortsätter på den inslagna linjen utan går tillbaka till gamla synder genom att välja att beskatta både det förnybara och det fossila. Det är tråkigt.
(Applåder)

Anf. 56 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Som talarna före mig har nämnt är det ingen hemlighet att det pågår en energikris i Europa, som drabbar både hushåll och företag mycket hårt. Vi i Miljöpartiet välkomnar detta initiativ – ett solidaritetsbidrag i form av en punktskatt som kommer att införas. Men vi vill också påpeka att detta lovvärda initiativ inte får slå undan fötterna för det förnybara. Detta är vår invändning i den tidigare reservationen, som vi nu vidhåller och jag yrkar bifall till.

Jag vill stanna en liten stund vid syftet med skatten och vad intäkterna ska användas till. Vi i Miljöpartiet vill att de som drabbats av energikrisen ska få stöd. Självklart ska alla hushåll och företag i hela Sverige få stöd, inte bara de i södra Sverige. Varför norra Sverige har undantagits i regeringens förslag till elstöd är helt obegripligt och inte försvarbart, menar vi.

Vi vill också ha ett mer träffsäkert stöd. Det är osmakligt att miljardärer får miljarder för att värma upp pooler, garage och annat, medan hela norra Sverige undantas helt. Därför vill vi att Energimarknadsinspektionen ska snabbtreda hur många utsatta kunder det finns i Sverige så att vi kan få mer träffsäkra stöd. Vi anar nämligen att energikrisen tyvärr kan komma att fortsätta ett tag till, så det kan finnas anledning att utreda möjligheterna till ett träffsäkert stöd till dem som verkligen behöver det.

Vi vill också att det inte ska ske någon fränkoppling av kunder denna vinter. Kunder som har utmaningar med att betala de höga energiräkningar som vi har fått på grund av Putins energikrig ska inte drabbas genom att inte få tillgång till el och energi.

Anf. 57 PER SÖDERLUND (SD):

Herr talman! Jag ska fatta mig kort; det mesta har redan sagts i betänkandet. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2022/23:20 *En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023*. I propositionen lämnas förslag om införande av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag, som motsvarar reglerna om ett solidaritetsbidrag enligt EU-förordning. Förslaget gäller företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Den tillfälliga skatten tas ut på den del av företagets skattemässiga överskott för 2023 som överstiger 120 procent av det genomsnittliga skattemässiga resultatet för åren 2018–2021. Den tillfälliga skatten uppgår till 33 procent och tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten.

Herr talman! Utskottet konstaterar att de verksamheter som i huvudsak omfattas av den föreslagna skatten är företag som är verksamma inom den fossila sektorn. Utskottet konstaterar vidare när det gäller beskattningsunderlaget att det i EU-förordningen inte görs någon skillnad mellan förnybara och fossila energikällor. Att undanta förnybara energikällor från beskattning är därför inte förenligt med EU-förordningen.

Herr talman! Centerpartiets följdmotion är behjärtansvärd. Att undanta förnybara bränslen skulle inte vara direkt fel ur ett klimatperspektiv. Man kan tycka vad man vill om denna proposition, men det ändrar inte det faktum att vi är låsta vid den EU-förordning som ligger bakom förslagen. Där lämnas inget utrymme att undanta förnybara energikällor, och därför måste motionen avslås.

I detta anförande instämde Eric Westroth (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 15 (forts. från prot. 42) **Utbildning och universitetsforskning** (forts. UbU1)

*Utbildning och uni-
versitetsforskning*

Anf. 58 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna arbetar för en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Vi vill betona vikten av en skola som har höga förväntningar på både elever och personal – en skola som möter varje elevs utmaningar med tro på elevens potential att lyckas.

Statistiken är väldigt tydlig. Elever som går ut skolan med godkända betyg har i långtidsuppföljningar signifikant bättre ekonomi och fysisk och psykisk hälsa samt lägre grad av socialt utanförskap och kriminalitet. Att klara skolan är alltså en av de absolut viktigaste faktorerna för att inte hamna utanför samhället längre fram i livet. Med tanke på detta är det väldigt allvarligt att nästan en fjärdedel av eleverna i dag går ut grundskolan utan fullständiga betyg. Om skolan inte lyckas med sitt uppdrag skapas framtida problem för de unga men också för Sverige som land.

Herr talman! En grundläggande förutsättning för att elever ska kunna ta in kunskap i skolan är att de trivs och mår bra. Där är bland annat elevhälsan en viktig del. Många elever kan vittna om hur kontakten med elevhälsan var ett första steg på resan mot att må bra, samtidigt som många elever också kan vittna om att de har tagit mod till sig att sträcka ut en hand men mötts av en frånvarandelapp på skolkuratorns dörr.

Regeringens aviserade prioriteringar inom elevhälsoområdet är därför väldigt välkomna, liksom det arbete som pågår med att stärka samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att fler barn och unga får tidiga och samordnade insatser.

Men om elever ska trivas och må bra i skolan är det också grundläggande att de själva har fått välja vilken skola de vill gå i. Det offentliga ska erbjuda föräldrar och elever möjlighet att fritt välja en skola som passar och välja bort en som inte fungerar.

Kristdemokraterna står upp för varje elevs rätt att välja skola, oavsett om man väljer en fristående, en kommunal eller till och med en konfessio-

nell skola. Det höjs ibland röster för att förbjuda en viss skolform bara för att enstaka huvudmän inte sköter sig. Kristdemokraterna är dock glada att kunna säga att den här regeringen inte har några sådana planer.

De elever som går på konfessionella skolor som följer skollag, läroplan och skolans värdegrund och kanske dessutom presterar både god studiero och goda kunskapsresultat kan vara lugna, för hotet mot de konfessionella skolorna är avvärt. Den här regeringen är positiv till alla som bidrar positivt till vårt skolsystem.

Däremot är vi precis lika tydliga med att skolor som inte följer skollagen och läroplanen ska bemötas med inspektion, åtgärdsplan, uppföljning och i slutändan indraget tillstånd. Därför är det bra att Skolinspektionen tillförs medel för att fortsätta sin viktiga verksamhet.

Herr talman! Elever som har det tufft i skolan får det ännu tuffare om det inte finns arbetsro på lektionerna eller trygghet i korridorerna. Tyvärr är detta verkligheten på många skolor i dag. Alltför många elever bär inte bara med sig sin ryggsäck på väg till skolan utan också en klump av oro i magen för vad som ska skrikas i korridoren i dag eller för vem som ska dela ut en knuff vid skåpet. Det förekommer att lärare inte kan genomföra undervisningen på grund av stök i klassrummet, och det förekommer till och med att lärare hotas av elever.

Utan en grundläggande etik skapas ett samhälle där den starke styr och den svage lider. Skolans värdegrund, med normer som alla människors unika och okränkbara värde och solidaritet med utsatta, har en djup förankring i den judisk-kristna etiken och i västerländsk humanism. Skolans ansvar är att förankra denna värdegrund hos eleverna genom att omsätta de etiska principerna i praktisk handling i arbetet mot mobbning och stök och för den delen också mot skadegörelse.

I detta arbete kan inrättande av sociala team ha en viktig roll. De kan bidra till trygghet och studiero, öka närvaron för eleverna och förbättra samverkan mellan skola och socialtjänst. Dessutom får lärarna möjlighet att lägga tiden på att fokusera på undervisningen i stället för att hantera ordningsproblem.

Studiero är viktigt för att alla elever ska lyckas i skolan, men varje elev behöver också få hjälp av pedagogerna för att nå sin fulla potential. Det är inte stigmatiserande att få speciallärarstöd. Däremot är det stigmatiserande att inte kunna läsa när alla ens kompisar kan det.

Alltför många barn får i dag tyvärr speciallärarstöd väldigt sent i skolgången, med tyngdpunkt på högstadiet. Det innebär att många har gått med svårigheter länge. Ska vi vända den utvecklingen måste vi sätta in extra stöd och hjälp tidigt, innan problemen har vuxit sig alltför stora. Då behövs det fler speciallärare. Därför är regeringens satsning där väldigt viktig.

Herr talman! Den enskilt viktigaste faktorn för studiero på lektionerna och för elevernas resultat är en duktig lärare. En av skolans stora utmaningar är därför att få rätt personer att söka sig till läraryrket. Då måste attraktionskraften i yrket öka. Det görs till exempel genom att låta lärare få vara lärare och att det finns tillgång till stöd och avlastning, som sociala team, speciallärare och elevhälsa.

Det behöver även bli enklare för akademiker att ställa om till läraryrket. Därför behöver de erbjudas en attraktiv och effektiv kompletterande pedagogisk utbildning, för när utbildningsvägarna blir mer effektiva kommer också fler att välja att ta den vägen.

Ett annat sätt att minska lärarens arbetsbörda är regeringens satsning på läromedel. Fysiska böcker hjälper läraren att slippa kopiera upp eller producera egna stenciler eller leta länkar i den utsträckning detta behöver göras i dag. Vi har sett utvecklingen under de senaste åren. Skolans digitaliseringskostnader har rusat samtidigt som barnens tillgång till läroböcker har rasat. Det drabbar eleverna, som inte får en sammanhållen och överblickbar bild när läroböckerna ger plats för länkar och appar. Det finns även undersökningar som visar att man lär sig bättre av att läsa i en fysisk bok än på en surfplatta.

Herr talman! När man talar om att elever ska må bra och ta in kunskap måste man också nämna familjen. Föräldrarna är de viktigaste personerna för ett barn. Hur kompensatorisk vi än vill att skolan ska vara kommer familjen alltid att vara avgörande.

Familjens betydelse behöver därför erkännas och föräldraansvaret återupprättas. Familjen måste kunna lita på att skolan gör allt den kan för att barnet ska få den kunskap det behöver, men skolan behöver också kunna lita på att föräldrarna ger sitt barn förutsättningar att ta skolan på allvar och att behandla andra människor med respekt.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag. Jag vill också passa på att tacka vår utskottsordförande, utskottets ledamöter och utskottskansliet för arbetet under året och önska er alla och alla Sveriges lärare och utbildningspersonal en god jul.
(Applåder)

Anf. 59 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Herr talman! Jag ställde den här frågan till Moderaterna i förrgår. Jag tänkte att jag kanske kunde få ett bättre svar av Kristdemokraternas ledamot här i salen. Men den här regeringen är trots allt fjärrstyrd av Sverigedemokraterna. Detta kan vi alla vara medvetna om.

Nu har vi hört här att det är otroligt många satsningar som ska göras inom skolans område samtidigt som SKR har meddelat att bara för att bibehålla dagens nivåer i utbildningen och i hela välfärden måste man tillskjuta 20 miljarder kronor till kommuner och regioner. Det är vad som krävs för att kunna bibehålla dagens nivåer i välfärdens system.

Den här regeringen har aviserat att man tänker höja stödet till kommunerna med 6 miljarder kronor. Med mitt sätt att räkna saknas det då ungefär 14 miljarder för att kunna bibehålla dagens nivåer.

Skolan är ju framför allt kommunernas angelägenhet. När kommunerna får så lite pengar som kompensation för att kunna bibehålla dagens nivåer, hur har Kristdemokraterna tänkt sig att man ska kunna genomföra alla de fantastiska satsningar som ledamoten här i talarstolen har fört fram?

Anf. 60 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Samuel Gonzalez Westling, för frågan! Den här regeringen tillför alltså 1,6 miljarder i satsningar på just utbildningsområdet. Det är satsningar på läroböcker, lovskola, speciallärare, sociala team med mera. Det är sådant som Vänsterpartiet inte lägger några riktade pengar på.

Totalt genomför den här regeringen satsningar på 12 miljarder i ökade statsbidrag, och också 5 miljarder av elkompensationsstödet kommer ock-

så kommuner och regioner till del. Det är viktiga pengar som kommunerna kommer att kunna använda till att bedriva skola.

De riktade statsbidragen till exempelvis läromedel har att göra med att det finns ett stort behov av tryckta böcker där eleverna kan få en sammanhållen bild av undervisningen. Där kan man få en överblickbar bild som man kan ta med hem till föräldrarna, så att föräldrarna också på ett enklare sätt kan ta del av barnens skolgång genom att se vad de jobbar med, i stället för att få en spretig bild från länkar och appar. Fysiska läromedel, där Sverige ligger efter andra framgångsrika länder på skolområdet, är en viktig satsning.

De riktade pengar som den här regeringen tillför, men som Vänsterpartiet inte vill specifikt rikta till läromedel, kommer att göra skillnad för de elever som är lite svaga och behöver allra mest stöd. Min motfråga blir därför varför Vänsterpartiet inte vill prioritera läromedel i sin budget på detta sätt.

Anf. 61 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Herr talman! Tack, Mathias Bengtsson, för det icke-befintliga svaret, får jag väl säga då.

Jag har erfarenhet av att vara kommunpolitiker sedan tolv år tillbaka, innan jag kom in i riksdagen, så jag är mycket väl medveten om hur kommuner prioriterar. Jag kommer från en ganska liten kommun, vilket jag är medveten om att även ledamoten Bengtsson gör.

Vänsterpartiet lägger 33 miljarder till kommunerna, vilket är 13 miljarder mer än vad SKR har meddelat att man behöver för att bibehålla dagens nivåer. Det betyder att 13 miljarder mer hade kunnat läggas på utveckling av välfärden som helhet, och en stor del av dessa pengar hade gått till skolan.

Det är förvisso sant att vi inte gör några riktade satsningar till kommunerna. Kristdemokraterna är såvitt jag vet för att kommunerna ska ha ansvar för skolan och att det är de som ska styra skolan, inte riksdagen. Vänsterpartiet har en annan åsikt. Men nu har vi det system vi har, och då ska vi leva upp till det. Om kommunerna vill göra dessa satsningar och har kompetens att lägga pengarna på det som kommunerna ska göra, då ska de också kunna göra det.

Det är intressant. Regeringen skulle kunna lägga ännu mer pengar till kommunerna, men i stället väljer man att sänka skatten för dem som tjänar absolut mest. De som tjänar över 50 000 kronor i månaden får alltså skattesänkningar till en kostnad av 13 miljarder för staten. Och så pratar ledamoten om att man tillskjuter 1,9 miljarder till läromedel. Var finns proportionerna i detta?

Jag förstår inte riktigt hur regeringen har resonerat när man tycker att det är viktigare att de som tjänar absolut mest i samhället ska få skattesänkningar. Vi här kommer att få en skattesänkning på upp till 1 500 kronor i månaden, men skolan ska behöva dra ned och göra nedskärningar.

Anf. 62 MATHIAS BENGTSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Regeringen lägger alltså 1,6 miljarder i satsningar på utbildningsområdet. Det är viktiga pengar, totalt 12 miljarder i ökade statsbidrag.

Politik är prioriteringar. Att vi har en indexering som gör att alla inte betalar statlig skatt står Kristdemokraterna för. Jag tycker att det är bra att vi har denna indexering. Alla ska inte betala statlig skatt. Med Vänsterpartiets politik skulle 1,3 miljoner svenskar få högre skatt. Tre av tio poliser, en av fyra barnmorskor och många av Sveriges lärare skulle få högre skatt.

Vänsterns förslag tycks alltid vara att tillföra mer pengar genom att folk ska få mindre pengar i plånboken, men att bara skjuta till mer pengar är för mig som kristdemokrat inte att göra jobbet fullt ut. Vi behöver tillföra mer medel, och det gör vi i budgeten. Men man måste också göra rätt satsningar.

Vi behöver satsa på en skola med ordning och reda, med trygghet i korridorerna och med studiero på lektionerna, där mobilerna inte är med och stör på lektionstid och där läraren är den som är ansvarig för studieron och kan vidta de disciplinära åtgärder som krävs för att upprätthålla studiero. Då behöver vi dessa satsningar på läromedel, på lovskola, på speciallärare och på jour- och akutskolor.

Där klarar Vänsterpartiet inte av att göra hela jobbet, för att bara skjuta till pengar är inte att göra hela jobbet. Därför kommer Vänsterpartiet heller aldrig att kunna lösa svensk skolas riktiga problem.

(Applåder)

Anf. 63 MATS WIKING (S):

Herr talman! Jag vill börja med att påpeka att Socialdemokraterna inte deltar i beslutet, utan vi hänvisar till vårt eget särskilda yttrande.

Nu ska vi prata om högre utbildning och forskning och lämna grundskolan och förskolan.

I Sverige finns en unik möjlighet att läsa på vuxenutbildning, yrkes-högskola, högskola och universitet. Utbildningen är kostnadsfri, och den svenska modellen för studiemedel bygger på att alla, oavsett familjens ekonomi, ska kunna studera på heltid. Den svenska modellen bygger vidare på att ungdomar och vuxna ska ha möjlighet att vidareutbilda sig under hela sitt yrkesliv. Vi kallar det livslångt lärande, herr talman.

Att över huvud taget tänka sig att söka till universitet eller högskola kräver att du vågar tro på att en annan väg är möjlig. För den som har föräldrar med låg utbildning och som kanske själv gått två år på gymnasiet är steget stort. Då behöver du stöd och hjälp till motivation från andra i din närhet, till exempel en lärare på gymnasiet som får dig att tro att högre studier är möjligt även för dig.

Herr talman! När högskolan startade sitt samlade campus hemma i Trollhättan 2008 blev det möjligt för ungdomar från arbetarhem att påbörja en klassresa. Vi socialdemokrater har alltid sagt att det livslånga lärandet är viktigt. Det är viktigt inte bara för individen utan för hela samhället.

Herr talman! Utbildning skapar självförtroende hos individer som vågar söka nya karriärer, kanske startar egen firma eller blir viktiga välfärdsarbetare. Därför har vi socialdemokrater varit måna om att satsa på utbildning i tider när konjunkturen pekar nedåt och arbetslösheten ökar.

För inte så länge sedan hade vi en pandemi som härjade i landet, och den pågår fortfarande. Då lade den dåvarande socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen fram en historisk satsning på välfärden, för att rädda företagen, välfärden och jobben.

Herr talman! När vi nu återigen har en tuff period med lågkonjunktur och höga elpriser är vi socialdemokrater åter beredda att satsa på vuxnas utbildning, för att möta de utbildningsbehov som företagen, kommunerna och regionerna flaggar för.

Vi gör tvärt emot regeringen – en regering som drar ned på budgeten för vuxenutbildning med 1,23 miljarder, en regering som minskar anslagen till yrkeshögskolan med 104 miljoner och en regering som också minskar anslagen till tolv högskolor och universitet och i praktiken även ger alla andra lärosäten sparbetning genom att inte göra tillräckliga uppräkningsar för att täcka pris- och löneökningar.

Då är vi socialdemokrater beredda att göra det som krävs. Detta gör vi genom att i budgeten satsa 1,4 miljarder mer på vuxnas utbildning än vad regeringen gör.

Herr talman! I tider när vi behöver trampa på utbildningsgasen ställer sig högerregeringen och SD på bromsen. När utbildningsminister Persson i flera debatter hävdar att regeringen inte gör en besparing på vuxenutbildningen utan ”bara” en tillbakagång till läget före pandemin frågar jag mig hur utbildningsministerns parti Liberalerna ska hantera att Sverige befinner sig i ett nytt utsatt läge med tanke på lågkonjunkturen och risken för ökad arbetslöshet.

För oss socialdemokrater är det självklart att möta arbetslöshet med att ge människor möjlighet att vidareutbilda sig. Att omställningsstudiestödet blivit en sådan succé med över 22 000 ansökningar, som vi pratade om i debatten i går, visar att människor som riskerar arbetslöshet är kloka och söker stödet för att vidareutbilda sig. Vad säger regeringen till de cirka 17 000 personer som sökt omställningsstudiestödet men som nu får nej på sina ansökningar?

Herr talman! Vi socialdemokrater vill främja forskning av hög kvalitet i hela landet. I forskningspropositionen från 2020, som togs fram under den tidigare S-ledda regeringen, görs betydande tillskott till både stora och små lärosäten. Riksdagen ställde sig då bakom ett övergripande mål för forskningspolitiken, nämligen att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation.

Covid-19-pandemin visar med all tydlighet vikten av forskning och kunskap. Vi vet att världen kommer att möta nya kriser. Forskning och innovation krävs därför för att möta framtidens utmaningar.

Herr talman! I forskningspropositionen gjordes också strategiska satsningar på högkvalitativ forskning och innovation för att öka samverkan i syfte att generera ny kunskap och möta dagens och morgondagens stora samhällsutmaningar.

Herr talman! Tyvärr kan vi ana ett visst samband mellan regeringens neddragning på högre utbildning och synen på forskning. När utbildningsplatser försvinner finns en oro bland lärosätena att även stödet till forskningen ska minskas.

Det skulle vara intressant att höra högerregeringen och SD förklara hur besparingen på högskolor och universitet gynnar forskningen och hur man tänker genomföra den excellenta forskning som man säger sig vilja ha enligt Tidöavtalet. Är syftet kanske att skära ned på forskningen på våra mindre högskolor för att omfördela resurser till universiteten? Här är regeringen svaret skyldig.

(Applåder)

Anf. 64 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Äntligen står vi här. Vi började debatten i måndags och avslutar den på onsdagen. Som vi har längtat.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi står bakom denna budget. Men just på områden som högre utbildning och forskning skiljer sig de olika blocken inte så jättemycket åt budgetmässigt. Jag hörde här tidigare att skillnaden är marginell och har i princip alltid varit det. Det handlar mer om ideologiska skiljelinjer mellan blocken, och denna debatt blir väl därefter.

Jag hoppas att det under mandatperioden kommer en rad efterlängtade förslag med inriktning främst på mer kvalitet än kvantitet, som vi har tjatat så mycket om i denna kammare. Om jag uppfattar signalerna rätt har regeringen denna inriktning.

Varför är det så viktigt att satsa på kvalitet? De som kommer in på en utbildning på våra högskolor ska ha tillräckliga förkunskaper för att klara utbildningen. Annars får högskolorna sänka kraven, vilket har skett. Efter en tid har hela utbildningsstandarden sänkts, och studenterna får svårt att få jobb. Företagen kräver en viss grad av kvalitet på utbildningen. Framför allt halkar vi efter internationellt, om inte andra nationer gör på samma sätt. Och det gör många nationer inte. Därför är det viktigt att upprätthålla kvaliteten.

I budgeten får rymdforskningen ett ökat anslag på 70 miljoner kronor. Det är välkommet. Man kan kanske tycka att det skulle vara större. Men då ska man ta i beaktande att rymdforskningen har fått ökade anslag i en rad budgetar. Detta är viktigt för att vi ska kunna delta i internationella samarbeten – i västvärlden, EU och Europa. Det driver på den tekniska utvecklingen, det driver på kompetensen, det stimulerar ekonomin i Sverige och det är bra för oss alla, för ekonomin och för Sverige. Det ger så kallade spinoffeffekter. Om jag har förstått budgeten rätt ingår en utbyggnad av Esrange i denna satsning.

Vi har unika förutsättningar i Sverige att bygga Europas främsta uppskjutningsplats för satelliter och annat. Vi har ytor och områden som övriga nationer inte är i närheten av att ha. Vi har ett klimat som de andra nationerna inte har. Jag tycker att vi ska satsa på att bli västvärldens främsta – bortsett från USA, som vi inte kan tävla med – uppskjutningsplats för satelliter, en uppskjutningsbas i toppklass. Det skulle öka Sveriges anseende inom EU och i hela västvärlden.

Statsrådet Mats Persson har sjösatt en utredning om cancelkulturen. Det tycker jag är mycket välkommet. Jag hörde dock en debatt mellan Persson och en genusvetare från Lunds universitet, och jag kan inte låta bli att nämna det. Genusvetaren hävdade bestämt att en sådan utredning är helt onödig. Hon menade att man bekämpar denna osunda kultur själv inom akademien om den över huvud taget förekommer. Om den över huvud taget inte förekommer kommer en opartisk och förutsättningslös utredning att visa det. Jag tycker att alla utredningar ska vara ärliga och förutsättningslösa. Nu är det inte så. Men det är vad jag tycker i alla fall. Nu tror jag att det kommer att visa sig att denna genusforskare har fel.

Vi minns debaclet på Konstfack för ett tag sedan som handlade om rummet Vita havet. Och det finns en rad andra exempel. Men detta ligger väl närmast till hands.

Förresten: För ett par veckor sedan hörde jag att de hade stängt en hel institution vid Lunds universitet på grund av arbetsmiljöproblem. Så, nej, akademien klarar inte av detta helt själv även om det är traditionen, så att säga.

Jag önskar Mats Persson lycka till med utredningen.

Det är också viktigt att vi tar tag i missbruket av uppehållstillstånd för studier bland utländska studenter. Efter ett kort tag tar de enklare svartjobb, struntar i studierna och flyttar till annan ort. Detta rör sig om ganska många studenter men från ett fåtal länder. Jag ska också nämna att detta är en viktig och välkommen punkt i Tidöavtalet. Men detta är ett problem som borde ha åtgärdats för länge sedan. Detta är ingen raketforskning à la Esrange. Detta kan man skruva på ganska enkelt för att minska missbruket. Vi har experter av en orsak, och de ska helt enkelt göra sitt jobb. Detta hoppas vi att regeringen snarast tar tag i. Det behövs ingen jättestor utredning.

Däremot måste vi ge utländska forskare rimliga möjligheter att verka i Sverige. Jag har förstått att handläggningstiderna för uppehållstillstånd är ett stort problem. Utländska forskare som vill forska i Sverige och ha en anställning på något universitet här borde ha en speciell snabbfil på Migrationsverket. Det är inte rimligt att de ska ställa sig i en kö som alla andra. Detta är människor som ska ha en tidsbegränsad anställning. Deras ansökningar skiljer sig väldigt mycket från de övriga ansökningarna. Här borde det faktiskt inrättas en snabbfil på Migrationsverket.

Det borde också stiftas en speciell lag i utlänningslagen för forskare. Och jag måste erkänna att jag har ändrat mig lite grann på denna punkt. Utlänningslagens paragrafer är helt enkelt inte relevanta för just forskare och doktorander. Det måste vi inse. Lagstiftningen riktas bara till arbetsökande. Det finns ingen relevans för just forskare och människor som ska jobba på ett universitet. Nu borde det stiftas en lag som inte kan missbrukas av 2 000 personer veckan efter att den har trätt i kraft. Detta måste gå att göra.

Däremot tycker vi att försörjningskraven på utländska forskare som forskar i Sverige måste vara kvar. Det är rimligt att man försörjer sig själv och sina närmaste. Det gäller både forskare och alla andra. Vi förutsätter att regeringen snarast tar tag i detta problem och kommer med adekvata förslag. Detta är egentligen inte heller någon raketforskning.

Självklart ska all verksamhet inom högskoleväsendet vila på vetenskaplig grund. Det har framförts i medierna att vi, SD, inte skulle stå för ett sådant synsätt. Jag tänker speciellt på en artikel. Och det är lite löjligt att jag ska behöva stå här och deklarerar det. I denna artikel nämndes att vi inte skulle stå bakom evolutionsteorin. Den är vetenskapligt belagd, och det är den som vetenskapen arbetar utifrån och ska arbeta utifrån. Jag hoppas att jag var tydlig nu.

Även det som är vetenskapligt belagt inom klimatvetenskapen ska accepteras som just den vetenskap som den är – självklart. Vad vi sedan gör åt problemen är en annan sak. Det är en politisk fråga. Dessa saker måste man skilja på, vilket inte alltid görs. Om vi till exempel ska sluta att köra bil när kineserna bygger ett nytt kolkraftverk i veckan är en politisk fråga. Jag tycker inte det.

Herr talman! Avslutningsvis förutsätter jag att klimatvetenskap, genusvetenskap och evolutionsläran bedrivs enligt strikt vetenskapliga principer

eller enligt beprövad erfarenhet och sunt förnuft. Jag hoppas att vi alla, oavsett partifärg, kan enas om detta.

Herr talman! Jag ska säga några ord om de debattregler som har införts. Det är välkommet att man försöker vitalisera debatterna. Men om vi har en debatt på måndagen och får avsluta den på onsdagen kanske debattreglerna ändå behöver reformeras en gång till. Jag tror mig veta att det är herr talmannen själv som står bakom debattreglerna. Jag vet inte om det är sant. Men jag personligen tycker att man ska tänka över dessa debattregler.

Med detta vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 65 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Herr talman! Ja, nu har ju Sverigedemokraterna tagit makten i Sverige, och så här långt är besvikelsen stor i hus och kojor – men kanske inte lika mycket i slotten.

Vad väljer Sverigedemokraterna att göra när de får chansen att styra landet? Satsar man på att stärka samhället på de platser där partiet har vuxit som mest, som i min egen hemkommun Hofors där mer än var femte väljare röstade på partiet i det senaste valet? Kan Hoforsborna och övriga invånare i Sverige se fram emot satsningar på till exempel skolan som kommer att göra märkbar skillnad? Svaret på dessa frågor är naturligtvis nej. I stället prioriteras en gigantisk skattesänkning som kommer att komma ett väldigt litet antal av i alla fall Hoforsborna till del.

Skolan tillsammans med övrig välfärd ska totalt få 6 miljarder enligt Sverigedemokraternas och regeringens budget. Men de som tjänar mest i samhället – de som tjänar över 50 000 kronor i månaden – ska få totalt 13 miljarder kronor. På vilket sätt är det här en väl avvägd prioritering, enligt ledamoten Stenkvist? Och var anser ledamoten att de 15 000 tjänster som nu hotas i och med regeringens budget ska tas bort?

Anf. 66 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Vi tog makten på grund av att väljarna röstade på oss, helt enkelt. Det kallas demokrati. Det röda blocket förlorade valet – med ganska liten marginal, men ändock. Vi har alltså inte på något sätt tagit makten så som man gör i diktaturer.

När det gäller regeringens satsningar på skolan står vi bakom budgeten. Den innehåller en satsning på 6 extra miljarder. Som ledamoten Westling själv har sagt, fru talman, är det kommunerna som har ansvar för skolan. Jag var emot den kommunalisering som Göran Persson genomdrev, men nu är det kommunerna som har ansvar. De får 6 miljarder, och det är inga småpengar i den verkliga världen utanför de här väggarna. Det är människor som arbetar ihop de pengarna. Det är ett välkommet bidrag.

Som en tidigare talare sa här försöker Vänsterpartiet lösa alla problem med mer pengar. Jag kommer själv från en ganska fattig kommun. Den är inte liten, men det är en ganska fattig kommun. Jag ser behovet av annat än bara mer pengar.

Det krävs en annan pedagogik i skolan, för elevernas skull. Det är inte för vår skull utan för elevernas skull; de behöver bättre styrning och ett fastare grepp. Lärare ska vara lärare, inte kompisar med elever, vilket är en åsikt som jag tycker att många vänsterpartister ger uttryck för. Det är

för elevernas och deras inlärnings skull. Det är inget att skratta åt, Samuel Gonzalez Westling. Det är väldigt allvarligt, tycker jag.

Skattesänkningen är som sagt ingen skattesänkning, utan det är en automatisk uppräknings på grund av inflationen.

Anf. 67 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag råkade skratta till, men anledningen var lite grann att jag inte fick något riktigt svar på min fråga.

Nu är det ändå så att kommunerna har ansvaret och att skolan kostar pengar. Samhället kostar pengar att driva, och statens budget finansierar ju faktiskt kommunernas verksamheter också. Det är därför man gör dessa uppräknings varje år; det krävs för att kommunerna ska kunna betala för den verksamhet som staten har ålagt kommunerna att bedriva. De bedriver den på grund av att staten har sagt att kommunerna ska göra det, och så skickar staten med pengar för detta. Det är det som är överenskommelsen mellan kommunerna och staten.

Det är intressant att man tycker att kommunerna ska sköta detta själva. Är det detta medskick ledamoten Stenkvist vill göra till sina väljare i Hofors kommun, där man betalar Sveriges näst högsta kommunalskatt? Vill han säga: Lös detta själva, för vi tänker inte göra det år er – trots att ni röstade på oss i riksdagsvalet och trots att vi lovade att fixa det här landet åt er! Jag tycker att det är intressant. Men det är bra; jag ska meddela Hoforsborna att det är Sverigedemokraternas besked.

Jag hoppas dock att vi kan få ett svar angående skattesänkningen. Man pratar om att den skulle ske automatiskt, men det är ju också ett medvetet val från Sverigedemokraternas och regeringens sida att inte stoppa den. Det är en skattesänkning som sker på grund av automatiska uppräknings – ja, visst, men man kan också fatta beslut om att den inte ska genomföras därför att man här i denna kammare anser att pengarna kan användas på ett bättre sätt än att ledamoten Stenkvist och jag får en skattesänkning på 1 500 kronor i månaden. Man kan tycka att det är viktigare att kommunerna ska kunna bygga upp en bra skola för alla barn och att lärarna ska ha goda arbetsvillkor.

Anf. 68 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Detta är en automatisk uppräknings på grund av inflationen, och vi har stått bakom uppräknings. Vi har inte tagit något beslut om att avskaffa den, därför att även skattehöjnings och höga skatter har negativa effekter. Jag är för en rimlig skattenivå. Jag är inte för något nyliberalt lågskattesamhälle – det har jag aldrig varit – men det är som alltid en balansgång.

Höjer man skatterna minskar man företagandet och skatteinkomsterna i samhället. Det finns någonting som kallas Armeyskurvan, som visar att skatteinkomsterna till staten minskar om skatterna går över en viss gräns därför att arbetslivets aktivitet helt enkelt minskar. Det är alltså en balansgång. Vi står bakom detta. Nu är vi inne i en ekonomisk kris, men det första vi gör är ju inte att ta bort de regler och reformer vi tidigare har stått bakom.

När det gäller att kommuner inte ska få någon hjälp står vi bakom de 6 miljarderna till kommunerna. Det är väl inga småpengar? Dessutom skickar vi pengar genom det som behandlas i UbU16. Det är en massa

reformer och bidrag, vilket har räknats upp här tidigare. Det är en hel del pengar som går till kommunerna, och vi tycker att kommunerna ska ha den hjälpen och de pengarna i den situation som råder i dag.

Hade vi råd med mer skulle vi säkert skicka mer, men vi anser nog att samhällets resurser någonstans är begränsade. De växer inte på träd. Som jag brukar säga: Det är inga monopolpengar vi skickar ut, utan det är riktiga pengar.

Anf. 69 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Tack för en väldigt intressant dragning, ledamoten! Jag uppskattade den stort. Du nämnde att det kanske inte är så väldigt stor skillnad mellan å ena sidan regeringens och stödpartiets budget och å andra sidan de förslag som kommer från övriga partier, och så ser det ut. I stället är det kanske ideologiska skillnader som är det intressanta att diskutera.

Jag vill fråga dig två saker, Robert Stenkvist. Era systerpartier ute i Europa, till exempel Ungern, har drivit en ganska aggressiv politik mot universitet och högskolor. Man har från politiskt håll stängt universitet och styr och ställer över forskningen, det vill säga vad som ska forskas på och så vidare. Jag skulle vilja höra dig resonera något om hur du tycker att balansen mellan politik och vetenskapssamhället bör se ut, liksom balansen mellan politik och lärosäten.

Den andra frågan gäller att du nämnde att du har gjort ett slags resa och sett att det är väldigt många utländska studenter och utländska doktorander vid Sveriges högskolor och universitet som lever under ganska bedrövliga förhållanden och i princip varje dag riskerar att bli ifrågasatta och kanske inte kunna stanna i Sverige. Vi har ju studerande från Afghanistan, Pakistan, Oman, USA, Finland, Italien och Belgien – från alla länder runt om i världen.

Ska man tolka detta som att du nu vill att vi ska öka invandringen till Sverige och att fler ska få stanna? Är det så vi ska tolka detta? Står i så fall Sverigedemokraterna i sin helhet bakom det?

Anf. 70 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Den sista frågan förvirrade mig lite. Det var en regel för utländska forskare. De reglerna är onödigt krångliga och inte adekvat anpassade till dem som ska forska eller doktorera på högskolor och universitet. Det har kommit många signaler om att reglerna inte är anpassade för den gruppen. Jag har alltid tyckt att reglerna är alldeles för slappa för dem som kommer hit för att arbeta. De reglerna behöver stramas åt – och ska stramas åt, om jag har förstått Tidöavtalet rätt. Det gäller att de stramas åt på rätt sätt. Jag skulle vilja tillföra en del regler.

Forskare och doktorander som ska arbeta på svenska högskolor finns det ingen speciell paragraf för i utlänningslagen. Det handlar om kapitel 5, om jag minns rätt. Det borde införas en paragraf för den gruppen så att reglerna blir anpassade för dem, men det ska fortfarande ställas försörjningskrav och så vidare.

Detta kommer inte att öka invandringen alls – för de här personerna räknas väl inte som invandrare? De räknas kanske som arbetskraftsinvandrare. Det ska ju vara ett fritt flöde mellan högskolorna och universiteten. Nu ser jag att ledamoten blir förvirrad. Det här handlar alltså om dem som ska arbeta på svenska universitet – ingen annan grupp.

Jag måste också svara på det där om Ungern: Nej, SD har inget systerparti i Ungern. Fidesz är inget systerparti till oss och har aldrig varit det. Det är knappt någon i mitt parti som vet vad de står för, men vi vet att de är väldigt konservativa. Där slutar kunskaperna hos i princip alla jag känner.

Anf. 71 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Det är skönt att ledamoten har två minuter till på sig så att vi hinner reda ut detta ordentligt.

Först gäller det frågan om utländska studenter och forskare som kommer till Sverige. Det svenska samhället betalar ofta för deras utbildningar och doktorandtjänster, och som läget är just nu tvingas studenterna sedan fara hem med färdig utbildning till Pakistan, Afghanistan, USA, Irland eller varifrån de nu kommer.

Det kan också vara så att studenterna kommer hit med sina familjer eller hittar kärleken i Sverige. Såvitt jag kan bedöma ökar invandringen om Sverigedemokraterna inför regler som gör att just dessa personer kan stanna i Sverige. Är det inte så, ledamoten?

Jag återkommer nu till Sverigedemokraternas resonemang om hur relationen bör se ut mellan politiken och universiteten. Ska politiken styra vad man ska forska om? Ska politiken bestämma vilka lärosäten som ska få vilka uppgifter och så vidare? Hur ser friheten ut i Sverigedemokraternas värld vad gäller universitetens roll?

Och flera representanter för Sverigedemokraterna har förvisso hyllat hur det ser ut i Ungern, så nog finns det ett samband med Fidesz!

Anf. 72 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Vi har väl hyllat deras immigrationspolitik, möjligtvis. Men Fidesz är inget systerparti till oss. Det har de aldrig varit.

Jag kan börja med relationen mellan politiken och högskolornas akademiska frihet. Friheten ska inte vara mindre än vad den är i dag utan snarare större.

De strategiska forskningsanslagen innebär i dag en politisk styrning. Det sker en politisk styrning om man till exempel ser på hur Vetenskapsrådet fördelar sina anslag. Jag har läst om deras anslag varje år, och jag har läst en del regleringsbrev. Det finns en politisk styrning. Jag tycker att den bör minska snarare än öka. Men det kommer alltid att finnas en politisk styrning. Det är skattebetalarna som finansierar hela kalaset, och det gör att det alltid kommer att styras på något sätt. Det ska vi vara ärliga med att säga.

Ledamoten Ådahl har rätt i att en ökad andel forskare som forskar i Sverige i dag och i framtiden nog kommer att få stanna här. Det blir förmodligen ganska få, men jag tror att andelen kan öka en del.

Jag skulle ha velat säga ytterligare något om Ungern, men jag avstår. Vi kan ta den diskussionen en annan gång.

Anf. 73 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Sverige har stora behov av utbildad personal på alla utbildningsnivåer. Det händer också mycket i klimatomställningen där Sverige ligger i framkant inom den tekniska utvecklingen. För att upprätthålla en god välfärd och göra klimatanpassningar behöver utbildningstakten ökas.

Nu får tolv lärosäten minskade anslag. Flera av dem är särskilt viktiga för kompetensförsörjningen. Det gäller till exempel lärarutbildningar, socionomprogram och sjuksköterskeutbildningar. Det finns också väldigt viktiga utbildningar inom klimatomställningen. Det handlar om välfärdens kompetensbehov över huvud taget.

Vad tänker regeringen göra åt de stora kompetensbehov som finns inom dessa branscher, och vad tänker SD göra? Man sparar pengar men säger att man ändå ska klara utbildningsbehoven. Vad säger ledamoten om detta?

Anf. 74 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag läste igenom budgetsatsningarna när jag satt i min bänk nyss. Det handlar om väldigt små sänkningar, måste jag säga.

Tolv lärosäten får mindre bidrag, men det är väldigt lite. En hel del högskolor får höjda bidrag. Jag vet inte exakt varför de tolv får denna ganska marginella sänkning, men jag är säker på att det inte påverkar utbildningskapaciteten på något sätt. Vi har dessutom inflation. I framtiden får anslagen höjas i enlighet med inflationen – det tar jag åtminstone för givet.

Jag började som politisk sekreterare här 2010. Högskolorna har i princip fått en linjär uppräknings i varenda budget sedan 2010. Att tolv lärosäten nu får en marginell sänkning är faktiskt en väldigt liten justering.

Där samhället har behov av kompetens, där måste det helt enkelt satsas i framtiden. Det här är ju en första budget på den här mandatperioden, och jag tror att det kommer att ske djupare analyser framöver. SD tillhör inte regeringen – vi är ett stödparti – men jag är säker på och har hört att det kommer att ske djupare analyser. Där det finns samhällsbehov, där ska det också satsas. Det är jätteviktigt.

Anf. 75 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Tack för svaren, Robert Stenkvist! Det som jag funderar över är det stora utbildningsbehov som finns nu när det är lågkonjunktur. Då brukar man ju satsa på utbildning – i alla fall när socialdemokratin styr. I lågkonjunktur vill man satsa på utbildning för att folk inte ska hamna utanför eller inte komma in på arbetsmarknaden. Därför satsar vi socialdemokrater 1,4 miljarder mer på utbildning än regeringen gör med SD:s stöd.

Hur tänker ledamoten att man ska klara försörjningsbehovet inte bara på högskolan utan också på vuxenutbildningen? Det finns ett enormt behov av utbildning, och vi har också ökade ungdomskullar. Kan ledamoten svara på detta?

Anf. 76 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Yrkesutbildningar och praktiska utbildningar är inte riktigt mitt bord, men jag har ju hört debatten här tidigare och att regeringen anklagas för en sänkning. Regeringen säger däremot att de satsar på andra håll. Generellt kan jag säga att inför framtiden tror jag att en satsning på praktiska utbildningar är viktigare än fler högskoleplatser.

Socialdemokraterna satsar en summa på fler utbildningsplatser, om jag såg rätt. Jag tror att en satsning på fler praktiska yrkesutbildningar är bättre, för det är vad arbetsmarknaden skriker efter, och det är där den största bristen råder. Många som är praktiskt lagda går teoretiska högskoleutbildningar. Det har jag sagt förut i den här talarstolen.

I Tidöavtalet signaleras det att en ökad satsning på yrkeshögskolan kommer att ske under kommande år, om jag har läst avtalet rätt. Det är mycket välkommet.

När det gäller högskolan håller jag inte riktigt med Socialdemokraterna. Nu är vi i en krissituation med lågkonjunktur, och då är det tradition att man satsar på utbildning – det stämmer. Men inom universitetsutbildningen och den teoretiska högskoleutbildningen måste vi ha mer inriktning på kvalitet och inte bara ta fram fler utbildningsplatser. När det gäller andel av befolkningen som går en teoretisk högskoleutbildning ligger vi redan i världsklass. Det är kvaliteten som har sjunkit de senaste åren. Jag har sagt det många gånger tidigare i den här talarstolen, och jag hade faktiskt tänkt avstå från att säga det i dag – jag tänkte att alla skulle uppskatta det.

Anf. 77 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! I Sverige har vi två parallellsamhällen där personer inte deltar i eller ser sig själva som en del av samhället i stort. Vi har dels gängmiljöerna i utanförskapsområdena med hedersvåld, skjutningar och allmän otrygghet, dels den högnationalistiska miljön med hat, ofta i sociala medier, som tyvärr föder sådana som Visbymördaren Theodor Engström. Gemensamt för dessa båda miljöer är att människorna där ofta inte har en plats på arbetsmarknaden och att de ofta saknar utbildning.

Varför har vi universitet? Varför har vi högre utbildning? Varför har vi forskning?

Det korta svaret är att vi tror att det lönar sig för oss människor och vårt samhälle. Det är av godo för vårt välstånd och för att vi människor ska ha ett bättre liv på alla plan. Den högre utbildningen och forskningen ger oss längre liv, rikare liv, större förståelse och mer sammanhang. Den gör oss mer bildade, så att vi kan känna respekt och förståelse för dem som tänker annorlunda. Vi begriper att det finns klimatförändringar och att vaccinationer hjälper. Det gör samhället säkrare när vi genom bildning kan känna mer tillit till varandra.

För oss i Sverige är det av extra vikt att dessutom ligga i framkant, då hela vårt välstånd bygger på att vi kan konkurrera med produkter och tjänster med högt kunskapsinnehåll. Vi konkurrerar inte med låga löner, utan vi konkurrerar med kunskaper och med bildning.

Men jag vill backa ett steg och reda ut frågan om den högre utbildningens och forskningens väsen lite noggrannare för att vi ska förstå vilken politik som bör bedrivas.

Akademien har två karaktärsdrag: att vara en plats för nyfikenhet och att vara en plats för lyhördhet.

Att vara en plats för nyfikenhet är också att vara en plats för den fria tanken, att stå opåverkad av industriellt inflytande, att stå opåverkad av politiskt inflytande och att stå opåverkad av forskningsfinansiärers olika slags idéer om vad som är viktigast.

Men att vara en plats för nyfikenhet handlar inte bara om den fria tanken som sådan utan också om den rätta tanken. Med den rätta tanken kan vi avse sökande efter sanning, att ständigt vara kritisk till rådande sanning och att vilja falsifiera det som vi i dag håller för sant genom nya upptäckter och nya insikter som provas och verifieras i vetenskapliga studier.

Sålunda är akademiens nyfikenhetsdrag en plats inte endast för fri tanke utan också för rätt tanke. Kanske är några här i salen bekanta med

Thomas Thorilds bevingade ord från 1794, som står i gyllene bokstäver över ingången till aulan i Universitetshuset i Uppsala. Där står: ”Tänka fritt är stort men tänka rätt är större.” Lite beroende på vad Thorild egentligen menade kanske vi i dag kan konstatera att akademien är en plats för fri tanke av hög kvalitet som leder oss till nya insikter.

Akademien är ju dock inte bara en plats för nyfikenhet och fri tanke utan även en plats för lyhördhet för samhällets behov på kortare sikt. Hur genomför vi bäst en elektrifiering av industrisektorn? Hur botar vi cancer bäst? Hur förstår vi sociala mönster i utanförskapsområden?

Lyhördheten är den andra sidan av myntet. Hur kan kunskaper effektivt komma samhället till del? Hur utbildar vi för arbetsmarknadens behov? Samverkan med samhällets aktörer är oerhört viktigt för vårt land och faktiskt också en paradgren – vi hamnar ofta i topp i internationella jämförelser när det gäller exempelvis innovationer.

Oron nu gäller egentligen forskningens kvalitet. Kvaliteten på svensk forskning ser ut att dala. Det är en tidig signal om att kvaliteten på våra produkter och tjänster också riskerar att dala med tiden, vilket vore förödande för vår välfärd.

En bidragande orsak är förmodligen en allt mindre självständig och fri forskning i Sverige. På senare tid, med de forskningspropositioner som legat, har fokus alltmer riktats mot innovation och nyttiggörande – mot det lyhörda hållet. Likaså har finansieringen till universitet och högskolor alltmer tiltat åt det hållet. Centerpartiet vill reda noggrant i denna fråga om balans och utveckling av svensk högre utbildning och forskning.

Nyfikenheten och lyhördheten definierar den moderna akademien. Båda behövs, och de behöver varandra. Men det är inte alldeles enkelt vare sig för lärosätenas ledningar eller för politiken att hantera dessa båda sidor av det akademiska myntet. De flesta lärosätena är myndigheter, och detta är ärligt talat en konstruktion som dåligt vaccinerar mot politisk klåfingrighet.

Vi vill från Centerpartiets sida verka för att lärosätena ska bli mer autonoma och ges ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter sina förutsättningar. Vi vill även stärka den akademiska friheten och fokusera mer på ökad kvalitet.

Centerpartiet vill också för arbetsmarknadens, breddens och hela landets skull att lärosäten ska finnas i hela landet och där ges ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Högskolor är ofta regionala motorer.

Jag vill också säga några ord om yrkeshögskolan.

Centerpartiet har varit med och byggt ut yrkeshögskolan både under allianstiden och i samarbete med den förutvarande regeringen inom ramen för januariavtalet. Det är viktiga utbildningar som möter arbetsmarknadens behov och utgår från företagen och från arbetsmarknadens behov av kompetens.

Våra yrkesliv blir längre. För att fler ska kunna och vilja arbeta längre måste det bli lättare att byta karriär senare i livet. Yrkesutbildningar passar både för personer som precis gått ut gymnasiet och för dem som vill komplettera sin tidigare utbildning efter att ha arbetat i många år. Vi behöver ha ett mer agilt utbildningssystem, så att man kan omskola sig senare i livet, och möjliggöra både korta och långa utbildningar inom yrkeshögskolan.

Yrkeshögskolan har visat sig vara en mycket lyckad satsning, där över 90 procent av alla som tar examen får jobb efter fullgjorda studier. Det är en succéhistoria som Centerpartiet har drivit på och vill fortsätta att utveckla.

Folkhögskolorna har stor frihet att utforma sina kurser utifrån den profil som skolan har. Det gör att det är lättare för kursdeltagarna att utforma sin utbildning efter de behov, intressen och förkunskaper som varje elev har genom både korta och långa utbildningar. Vi vill underlätta ytterligare för folkhögskolorna att vara en del av människors livslånga lärande.

Centerpartiet föreslår en förstärkning av Nationellt centrum för kvinnofrid. NCK bedriver en mycket viktig verksamhet, som bland annat inkluderar en stödlinje. För att möta det ökade trycket på stödlinjen samt det stora behovet av utbildning och kompetensstöd föreslår Centerpartiet en ökning i budgeten med 20 miljoner kronor.

Centerpartiet föreslår vidare en satsning på studenters psykiska hälsa, inklusive utformandet av ett system som tillåter studenter att vara deltidssjukskrivna. Av denna anledning föreslås att anslag 2:64 ökar med 8 miljoner kronor i relation till regeringens budgetförslag.

Jag vill summera genom att säga att det är oerhört viktigt att vi för kvalitetsens skull och för Sveriges konkurrenskrafts skull ser till att vi får mer autonoma och fristående lärosäten, till exempel i form av stiftelser. Utan oberoende forskning och utbildning har vi svårare att identifiera, förstå och lösa samhällsproblem. Den akademiska friheten och yttrandefriheten går hand i hand och måste försvaras och varje dag utvecklas.

Anf. 78 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Anders Ådahl för anförandet. Jag håller med om en hel del, till exempel att det är viktigt med utbildning och att utbildning lönar sig – man får ett rikare liv. Vi ska ligga i framkant. Jag håller också med om att kvaliteten riskerar att dala och att vi måste utveckla detta.

Jag blev väldigt förvånad när jag såg att Centern vill minska anslagen i budgeten till i stort sett alla lärosäten, och även till Rymdstyrelsen, Institutet för rymdfysik och så vidare. Jag är lite nyfiken på hur vi ska utveckla kvaliteten när ledamotens parti vill minska anslagen för dessa områden.

Anf. 79 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tackar så hjärtligt för frågan, som är bra och naturlig. I tabellerna har vi marginella sänkningar över linjen. Det beror på att vi har ett annat sätt än regeringen att räkna upp kostnaderna.

Centerpartiets totala budget ska ses som en helhet. När det gäller omslutningen har vi valt att ha en budget i samma storleksordning som regeringens. Vi gör inte som Vänsterpartiet – överfinansierar och riskerar vår ekonomiska stabilitet över tid – utan håller oss på samma nivå.

Totalt sett har Centerpartiet gjort ett antal prioriteringar. Till exempel vill vi behålla den svenska traditionen av att vara ett varmt land med ett stort bistånd. Vi vill också till skillnad från regeringen gå på arbetslinjen och ha sänkta skatter. De reformerna kostar en del pengar, och då måste man hitta några kronor på andra ställen. Men iakttagelsen är riktig.

Anf. 80 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det handlar om nästan 1,5 miljarder inom detta utgiftsområde, så det är ändå ganska mycket. Det är inte helt marginellt. Därför är jag ändå lite nyfiken. Jag förstår att man måste prioritera på olika sätt. Men eftersom ledamoten betonade att vi måste höja kvaliteten låter det lite märkligt att man minskar anslagen. Jag vet att ledamoten värnar mycket om personalen som jobbar på universitet och högskolor. Men det kanske man inte riktigt gör om man minskar anslagen. Jag är också väldigt orolig för rymdforskningen, som vi har talat om tidigare här. Till exempel får Rymdstyrelsen ett minskat anslag. Jag tycker att det är ett väldigt viktigt område. Jag känner lite oro över Centerns prioriteringar.

Anf. 81 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tror inte att ledamoten behöver känna särskilt stor oro, för utbildning, högre utbildning och forskning är frågor som ligger högt upp bland Centerpartiets prioriteringar den här mandatperioden. Det vi nu gör är att vi i relation till regeringen har 1,5 procent mindre satsningar just i den här budgeten.

Det finns inget direkt orsakssamband mellan antalet kronor och ören och kvaliteten i högre utbildning och forskning. Det handlar också om vilka prioriteringar man gör inom högskolesektorn. Det är inte med säkerhet så att vi behöver ha en stor mängd forskare för att åstadkomma en hög kvalitet. Man kan jobba med lite färre forskare och lite färre anställda men ändå nå en högre kvalitet. Det är fullt möjligt. Vi i kammaren ska inte tro att antalet kronor och ören är samma sak som kvalitet. Det gäller egentligen inom alla utgiftsområden, och det är viktigt.

Vi i Centerpartiet har under den här mandatperioden valt att säga att vi är en konstruktiv opposition. För oss betyder det att vi kommer att opponera oss så fort regeringen och stödpartiet lämnar förslag som vi tycker går i fel riktning för vårt land. "Konstruktiv" betyder att vi gärna vill bidra till att utveckla politiken. Jag ser fram emot ett samarbete under mandatperioden där vi kan ta frågor om högre utbildning och forskning vidare, för det är, som jag sa i mitt huvudanförande, otroligt viktigt för vårt välstånd.

Anf. 82 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Anders Ådahl för hans anföranden och svar. Jag skulle ändå vilja borra vidare lite i några av de frågor som jag själv funderat på.

Man måste investera om man vill satsa på någonting. Nu sa ledamoten Ådahl att det inte finns något direkt orsakssamband mellan antalet kronor och ören och kvaliteten på undervisning och forskning samt att färre forskare och färre anställda kan göra ett bättre jobb för att man väljer att göra rätt saker. Det förvånar mig lite att man säger så om man vill satsa på högre utbildning och forskning. Både Anders Ådahl och jag har ju bakgrund inom högre utbildning, även om det är av olika slag. Jag ser både hur universitetsbyråkrater som jag själv springer fortare och hur forskarna har svårare och svårare att lägga sin tid på forskning och undervisning.

Centerpartiet är det enda parti som drar ned pengar. Drar man ned pengar kommer det att kosta någonstans. Det är ju någonting som det ska göras mindre av. Möjligtvis tar man bort någonting helt och lägger pengarna på något annat. Jag undrar hur de prioriteringarna ser ut.

Anf. 83 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag får återkomma till svaret jag gav nyss. Vår budget på det här utgiftsområdet innebär en marginell skillnad i relation till regeringens förslag. Jag tror inte att vi ska göra alltför stor sak av det här.

Jag delar Camilla Hanséns bild att personalen, forskarna, lärarna och ledningarna på universitet och högskolor är under hårt tryck. Det är ett väldigt intensivt arbete. Det hårda trycket beror många gånger på att politiken år ut och år in har givit fler och fler uppdrag till just universiteten och högskolorna. Vi har till exempel nu med omställningsstudiestödet en fråga som man gärna ser att universiteten och högskolorna ska ta ansvar för. Samtidigt har vi yrkeshögskolor med en otrolig hit rate på 90 procent som får arbete efter studier. De skulle kunna kliva in och göra större insatser. Vi ser också att näringslivet kan kliva fram och ta delar av uppdragen.

Det handlar om hur man prioriterar. Kvalitet och kvantitet är ganska olika saker. Ska vi sikta på kvalitet kan vi ha en diskussion om hur vi till exempel organiserar universitets- och högskoleområdet för att kunna spara pengar och samtidigt öka kvaliteten.

Anf. 84 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Här finns en del intressant som man kan diskutera vidare kring. Jag håller absolut med om att det inte alltid är en universitetsutbildning som behövs för att stärka någons ställning på arbetsmarknaden. Det är därför omställningsstudiestödet är bredare än så. Men nog tror jag att högre utbildning behöver ta en roll. Jag tror att det blir lättare att ta den rollen om man känner det politiska stödet att det finns en vilja att investera i högre utbildning.

Min andra fråga handlar också om Centerpartiets markeringar med att dra ned. Det som förvånar mig är att det ibland är små pengar. När man vill satsa på förskolan drar man till exempel ned på kompetensutveckling för förskollärare och lärare. I förskolan finns en yrkesgrupp som arbetar otroligt hårt. Man beskriver gång på gång, bland annat via Förskoleupproret, hur arbetssituationen blir alltmer pressad. Samtidigt vågar jag säga att våra partier är helt överens om att förskolan lägger grunden för vidare utbildning. När förskolan fungerar väl får barn möjlighet att växa till starka individer.

Jag skulle helt enkelt vilja höra hur ni vill utveckla förskolan. Jag bjuder in till ett samarbete där. Vi i Miljöpartiet lägger 2 miljarder på ett likvärdighetsbidrag för förskolan. Det är ett nytt anslag i statsbudgeten som vi står för. Där skulle vi kunna göra saker tillsammans. När man jobbar med oss i utbildningsfrågor handlar det om att satsa på och investera i utbildning och dem som jobbar inom utbildning. Det skulle vara intressant, fru talman, att höra om ledamoten Ådahl är nyfiken på att borra lite i detta.

Anf. 85 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Ja, Centerpartiet är mycket intresserat av att borra. Vi borrar gärna tillsammans och utvecklar det här politikområdet. Som jag meddelade i det förra replikskiftet har vi den här mandatperioden valt inställningen att vara en konstruktiv opposition. "Konstruktiv" betyder i det här fallet att vi tillsammans med såväl övriga oppositionspartier som regeringspartier och stödparter vill diskutera hur vi kan utveckla högskole- och universitetsområdet.

Låt mig återkomma till våra budgetprioriteringar, så att detta blir klart. Vi har valt en total omslutning i vårt förslag till statsbudget som är lika stor som i regeringens budget. Samtidigt har vi velat behålla en arbetslinje, för vi tror att det kommer att göra samhället rikare om folk kommer i arbete hellre än att de får bidrag. Vi tror också att ett bibehållet bistånd är en väg som ett rikt land som Sverige kan ta. Det gör att vi på olika politiska områden har varit tvungna att spara en liten krona här och en liten krona där. Det har varit fallet även för universitets- och högskoleområdet.

Anf. 86 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Jag är glad över att kunna inleda med att säga att jag står bakom betänkandet i sin helhet när det gäller utgiftsområde 16. Det känns mycket positivt.

Det har varit tre ganska intressanta dagar och kvällar med debatter, men kanske lite långa kvällar. Det påminner lite grann om ens egen studenttid när man satt uppe på kvällarna och studerade. Det har varit många intressanta diskussioner om utbildning i alla dess former från förskola, grundskola och upp till högskola och forskning.

Det är viktiga diskussioner som förs här. Vi har även haft arbetsmarknadsdiskussioner i debatten häromdagen. Vi vet att arbete och studier hör ihop. Man har mycket större chans att få ett arbete och försörjning i framtiden om man har genomgått studier i någon form.

Min kollega Josefin Malmqvist redogjorde förtjänstfullt för Moderaternas utbildningsbudget i måndags. Jag hoppas att ni kommer ihåg vad hon talade om då, men givetvis kommer ni ihåg de många viktiga saker hon sa. Jag kommer nu att ägna mig åt högskolor och forskning.

Fru talman! Målet för hela utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation. Det ska vara hög kvalitet och excellens. Det är egentligen målet med all utbildning som finns.

Moderaterna och våra samarbetspartier inom Tidöavtalet har som huvudprioriteringar att vi behöver stärka och utveckla Sveriges position så att vi kan fortsätta att vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Vi ska inte dala utan behålla detta. Vi är en väldigt duktig nation. Trots vår litenhet är vi stora ute i världen.

Sedan 2016 har Moderaterna arbetat med frågan att vi vill att man ska kunna jämföra lärosäten när det gäller kvalitet. Det är viktigt att de håller hög kvalitet. Men studenterna ska också få möjlighet att se vilka universitet som håller högre kvalitet, var de lättare kan få arbete efteråt och vad de kan få i lön och så vidare.

Jag är glad att det nu genomförs. Man har gjort detta tillsammans med studenter, näringsliv och universitet. Nu har även Universitets- och högskolerådet fått i uppgift att se till att man genomför det så att studenter ska kunna jämföra. De ska kunna veta att våra lärosäten håller hög kvalitet och vilka som håller högre kvalitet än andra.

Fru talman! Vad som inte är slutbehandlat är det uppdrag som gavs att man skulle bredda rekrytering till bristyrken. Man skulle öka antalet platser. Där har man inte riktigt sett det mål som var tänkt. Det blev inte den måluppfyllelsen, åtminstone inte i delmålen som sattes.

Det förslaget finns kvar. Hjälper det att bara utöka antalet platser? Man måste först och främst fylla platserna, men det ska också vara hög kvalitet.

Detta kommer att redovisas den 31 mars nästa år. Vi hoppas att vi får ett bra resultat där. Annars får man nog se över om detta var så lämpligt.

Fru talman! Att jag talar så mycket om att det är viktigt med kvalitet på utbildningen beror på att vi vet att det är avgörande för att man ska få människor att vilja studera men också för att de ska komma ut på arbetsmarknaden.

Vi vet också att det finns en stor oro för kompetensbrist. Vi talade en del om det i går när vi talade om studiestöd och omställningsstudiestöd. Många företag vittnar om kompetensbristen. Vi måste göra någonting åt detta så att vi har personal som kan arbeta med de nya innovationer som kommer till Sverige.

Vi är jättestolta över att det till exempel kommer batterifabriker till Göteborg, Mariestad, Borlänge och Skellefteå. Men vi måste också ha arbetskraft där.

Det sker en grön omställning som är väldigt viktig för alla lärosäten och även för näringslivet. Alla behöver ställa om här. I förmiddags hade vi besök av vår landshövding från Västra Götaland, Sten Tolgfors. Han talade precis om att alla samtal han hade med företag, näringsliv, regioner och kommuner handlade om den gröna omställningen. Det måste vi ha med i alla utbildningar och egentligen i alla samtal.

Fru talman! I regeringsförklaringen sa vår statsminister: ”Det svenska näringslivet är ett drivhus för välbstånd och innovation, men numera också en viktig miljörelse – världsledande i hållbarhet och grön omställning. Regeringen kommer att vara en offensiv partner i det arbetet. Och alla de företagsamma människor som skapar jobb, välbstånd och dynamik förtjänar vår respekt.” Det tycker jag är mycket kloka ord. Utan utveckling stannar Sverige.

Fru talman! Vad vill då Moderaterna och samarbetspartierna ytterligare satsa på? Det finns väldigt många spännande områden. Kollegan Robert Stenkvist nämnde tidigare rymdforskningen. Den är otroligt viktig och spänner över många områden inom medicin-, klimat- och teknikforskning.

Esrangle Space Center i Kiruna nämndes. Där vill vi absolut att det ska komma satellituppskjutningar. Redan nu pågår febril aktivitet med rymdforskning över hela världen. Vi vill att det ska förbättras så att vi får våra efterlängtade satellituppskjutningar.

Jag var på mitt livs första rymdvaka för någon månad sedan på Rymdstyrelsen när satelliten Mats sändes upp via Nya Zeeland. Det var fantastisk roligt. Nu när vi har en rymdminister som heter Mats tänker jag att man kommer att stödja detta ytterligare.

Det som Mats ska göra är att mäta vågor i atmosfären och hur de påverkar klimatet. Det är oerhört viktigt. Det är en framtidsforskning som vi kommer att jobba mycket mer med.

Fru talman! Ytterligare en spännande sak som har hänt inom rymdområdet är att vi har fått en egen ny astronaut. Bland 22 500 sökande blev Marcus Wandt en av de 17 utvalda från hela världen. Han har tidigare varit stridspilot och även testpilot på Saab i Linköping. Han är förstås utbildad civilingenjör. Kan ni gissa var han har läst? Han har läst på Chalmers i Göteborg, såklart.

Högre utbildning kan också leda ut i rymden. Man kan alltså bli astronaut. Högre utbildning och även rymdforskning gör att vi kan få fler stu-

denter att välja att läsa inom natur och teknik. Det är många som inte vill studera inom de områdena. Detta kan leda till att fler söker till de områdena.

Sverige arbetar mycket tillsammans med rymdforskning inom EU med ESA, European Space Agency. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter det samarbetet. Vi har en ordentlig budgetsatsning där.

Vi har något som Moderaterna länge drivit på för. Rymdlagen har reviderats. Det gör att man numera kan arbeta mer med både offentlig forskning och näringslivsforskning inom rymdforskning.

Fru talman! I Tidöavtalet har vi skrivit mycket om att lärarutbildningen är väldigt viktig. Vi vill höja lärarnas status och utveckla lärarutbildningen och även höja lärarlönerna. Vi vill också minska lärarnas administrativa börda och satsa mer på speciallärare och elevhälsa. Lärarna är oerhört viktiga för all utbildning.

Vi vill också underlätta för lärare som vill forska och satsa på praktik nära skolforskning. En viktig fråga är hur vi kan rekrytera fler lärare. Vi vet att det finns akademiker som önskar läsa till lärare. Vi vill underlätta deras kompletterande pedagogiska utbildning. Den kallas för KPU.

Vi har väldigt mycket att vara stolta över i Sverige. När det gäller forskning har vi två anläggningar i Lund. Vi har ESS, European Spallation Source. Det är en forskningsanläggning som med neutronkällor gör det möjligt att studera material på molekylär och atomär nivå. Detta kan användas inom medicin, kemi, biologi, fysik och teknik. Det ska starta 2027.

Vi har också MAX IV som granne i Lund. Det invigdes 2016. Här skapas världens mest ljusstarka och mest fokuserade röntgenstrålar. Dessa två kan samarbeta för att till exempel utveckla mediciner med färre biverkningar. Det kan till exempel handla om att utveckla för att åtgärda antibiotikaresistens, något som är en stor oro i världen. Det finns många fler områden jag skulle vilja belysa, men jag får hålla mig inom ramen för debatten.

Ett stort bekymmer är att vi har färre svenska studenter som vill bli doktorander och forska. Det antalet minskar. Det är oerhört viktigt att få tillbaka intresset för detta.

Det gäller till exempel inom läkaryrket, som jag själv kommer från. Det är allt färre läkare som vill forska. Det beror oftast på att de är osäkra på finansieringen. De är osäkra på om de kan kombinera klinik och forskning. Men de ser det inte heller riktigt som en karriärstege.

Man ser inte i samhället vad man har för nytta av doktorander. Det finns flera områden där någon som har disputerat verkar vara överkvalificerad. Man vet inte vad man ska göra med den personen. Det måste vi förändra. Det gäller att näringsliv, kommuner och regioner ser nyttan av forskningen.

Fru talman! Moderaterna anser att utbildnings- och forskningsfrågor är mycket viktiga för individen, samhället och Sverige. Vi vill satsa oerhört mycket på all forskning.

Till sist vill jag önska all personal, riksdagskollegor och även alla lärare i Sverige som jobbar på alla utbildningsområden en god jul och ett gott nytt år.

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg och Oliver Rosengren (båda M).

Anf. 87 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Vi från Vänsterpartiet försöker att få svar från regeringspartierna och Sverigedemokraterna men får inte riktigt det. Ledamoten talade väldigt fint om kompetens, personalförsörjning och omställningen. Det kräver sitt jobb och sin förberedelse. Jag skulle vilja säga att allting börjar i förskola och grundskola. Därefter går man vidare till universitet, högskolor och så vidare.

Men i budgeten i år lägger regeringen 6 miljarder till Sveriges kommuner och regioner, samtidigt som SKR menar att det krävs 20 miljarder bara för att kunna bibehålla personaltätheten i kommuner och regioner. Detta innebär att det saknas 14 miljarder. Och det innebär att ungefär 15 000 anställningar hotas. De anställningarna kommer att tas från skola, vård och omsorg.

Det jag skulle vilja veta från ledamoten är alltså: Hur kommer vi att kunna uppnå kompetens- och personalförsörjning när vi drar undan grunden till den försörjningen? Och vilka anställda anser ledamoten måste gå?

Anf. 88 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket, ledamoten Lorena Delgado Varas, för frågan!

Jag kan inte svara på vilka som ska gå från sina arbeten, som ledamoten ville ha svar på, men vad jag kan säga är att vi ser en omfördelning i hur vi gör med ekonomin. Givetvis vill vi ju satsa på att ha kvar utbildning och våra förskollärare och lärare. Men vi har en omfördelning i finansieringen av detta. Jag kan dock lova att vi inte kommer att avskeda så många personer som ledamoten är orolig för, utan vi har en trygghet i hur vi vill ha försörjning, från förskolan, grundskolan och upp till gymnasiet och högskolenivå.

Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Ja, omfördelningen har vi ju hört om i dag. Omfördelningen går från dem som tjänar över 50 000 i månaden, och där har ni lagt 13 miljarder kronor. De personer som har lägre inkomster än 50 000 kronor får inga skattesänkningar över huvud taget.

Är det så man skapar ett jämställt samhälle där alla elever, oberoende av ekonomisk bakgrund och oberoende av vilket område de växer upp i, har samma möjligheter att nå vidare till universitet och högskola?

Anf. 90 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack, Lorena Delgado Varas, för den kompletterande frågan. Vi satsar mycket för att man ska kunna nå jämställdhet och ha en likvärdig skola redan från grundskolan och förskolan, så jag kan försäkra ledamoten om att vi inte kommer att lämna någon i sticket. Vi har absolut inga planer på det. Vi vill förstås att alla ska ha rätt till en utbildning och att det ska vara hög kvalitet och även att personalen ska ha en bra arbetsmiljö, från förskola och grundskola, i hela utbildningsområdet. Våra satsningar gör att det här kommer att fungera. Ledamoten behöver inte vara orolig för detta.

Anf. 91 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Ledamoten Marie-Louise Hänel Sandström pratar mycket om kvalitet och utbildning på högre nivå – väldigt intressant – likaså forskningen; detta behöver undertecknad lära sig mycket mer om.

Jag tänker återkomma till utbildningsbehovet. Vi pratar om att vi både inom välfärd och inom praktiska yrken behöver väldigt mycket utbildad personal på alla nivåer: gymnasienivå, folkhögskolenivå, yrkesvux och högskola.

Vi har ju redan tidigare i debatten konstaterat att regeringen lägger 1,4 miljarder mindre på utbildning, även om det var en diskussion här i måndags kväll om att detta inte riktigt stämde. Men när man tittar i tabellerna ser man ändå att det är 1,4 miljarder mindre till utbildning.

Då har vi omställningsstudiestödet, som verkar vara en succé, tycker undertecknad. Det har kommit 22 000 ansökningar, och man har 5 000 i regeringens budget. Det är 17 000 som blir utan utbildning i omställningsstödet. Ändå pratar vi om att det finns ett enormt behov av utbildning både mitt i livet och bland ungdomar.

Hur tänker regeringen möta det enorma behov som finns? Också arbetsgivare och fack är kritiska till regeringens passivitet. De säger att det inte görs någon satsning på kringtjänster som behövs för att omställningsstudiestödet ska få fullt genomslag, och att man även behöver satsa på vägledning och validering.

Anf. 92 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan från ledamoten Mats Wiking! Det stämmer mycket riktigt att vi tycker att omställningsstudiestödet är bra. Det blev ju, precis som ledamoten säger, en stor anstormning. Det är 22 000 som har sökt och som också kommer att gå igenom omställningsorganisationer där man ser vilka som har rätt att få omställningsstudiestöd.

Vi har tänkt att det startar nu från 2023 och kommer att vara helt utdelat till 2026; så är ju planen. Självklart kommer vi att ta hand om dem som blir beviljade. Detta kommer, som vi pratade om tidigare, att göras i samråd med och tillsammans med kommunerna, regionerna och företagen, så att vi löser det.

Många företag är förstås också väldigt intresserade av att få den här korrekta kompetensen. Jag vet att till exempel Northvolt är jätteintresserat av detta. SKF i Göteborg håller redan på att utbilda så att man får den kompetens som efterfrågas. Även Volvo är engagerat i detta. Företagen behöver ju den här spetskompetensen och kommer att hjälpa till så att vi får möjlighet att genomföra detta.

Alla yrken kommer alltså att behövas, men det är mycket som kommer att förändras i förhållande till hur det har varit tidigare.

Anf. 93 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade att det är 22 000 som har sökt, och det finns en budget för 5 000. Hur tänker ledamoten att man ska klara av att ta emot alla ansökningar och erbjuda dem studiemedelsstöd när detta bara finns för 5 000 i budgeten?

Anf. 94 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Mats Wiking, för frågan. Vad som är sagt är att 22 000 har ansökt. Vi vet ju inte hur många som kommer att bli beviljade omställningsstudiestöd, utan det får vi reda på nästa år. Vad vi vet nu är att man inte hinner gå igenom alla ansökningar eftersom det krävs mycket manuell genomgång då de sökande har många olika bakgrunder.

För att kunna starta en utbildning i januari kan man antingen få det utbetalat retroaktivt, om man blir beviljad, eller har man möjlighet att ta det reguljära studiestödet i stället. Man får såklart hitta de lösningarna. Att det blev en sådan anstormning är givetvis väldigt positivt. Vi vill ju att folk ska utveckla sig och göra en omställning; det är vad som behövs nu. Vi får ta hand om det, givetvis. Budgeten ökar fram till 2026, så vi har en plan för detta.

Anf. 95 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Fru talman! Till följd av särskilda omständigheter kunde inte Vänsterpartiets särskilda yttrande föras till protokollet vid utskottets möte. Därför vill jag anföra det muntligen här från talarstolen.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotionen *En rättvis väg genom krisen – Vänsterpartiets budgetmotion för 2023*. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 16. Vänsterpartiets budgetalternativ för utgiftsområdet innebär följande: Sverige är i dag ensamt i världen med att ha en lagstiftning som tillåter att skolor startas för att plocka ut vinster från skattemedel, helt utan begränsningar dessutom.

Vinstdrivna skolor har även ett intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler elever. Offentligt drivna skolor är skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn som behöver mer stöd och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Redan i dag finns tillräckligt med underlag för att frågan ska kunna utredas skyndsamt och för att ett vinstförbud ska kunna träda i kraft de närmaste åren.

Bilden av Sverige som ett jämlikt land med en skola med starkt fokus på likvärdighet och kompensatoriska insatser är i dag felaktig. Sverige har en ovanligt starkt segregerad skola, i en internationell jämförelse.

Enligt OECD är den svenska skolsegregationen klart större än OECD-snittet.

Barn med låga kunskapsresultat går betydligt oftare tillsammans i samma skola än i andra länder, och de med goda kunskapsresultat är koncentrerade till andra skolor. Sverige är också internationellt sett medelmåttigt vad gäller att klara det kompensatoriska uppdraget och uppväga elevernas socioekonomiska förutsättningar.

Vänsterpartiet vill se en ny resursfördelningsmodell för grundskolan och förskoleklass som är mer kompensatorisk.

Det likvärdighetsbidrag som finns i dag behöver stärkas, och möjligheterna för skolans huvudmän att motverka likvärdighetsbidragets kompensatoriska effekt behöver minska. Det bör också införas ett likvärdighetsbidrag för gymnasieskolan liknande det i grundskolan men utformat så att det tar hänsyn till gymnasieskolans utformning.

Regeringens anslag till Skolverket för spetsklasser avvisas av Vänsterpartiet till förmån för egna satsningar på generellt stöd till kommunerna, och därför avsätts 5 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Vid-

re avvisas regeringens neddragning på kvalitetsdialoger med 61 miljoner kronor. Sammanlagt avsätts 56 miljoner kronor mer än regeringen gör.

Det finns för få skolbibliotek, och de som finns är inte alla bemannade. Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel föreslår i betänkandet *Skolbibliotek för bildning och utbildning* en satsning på fler utbildade skolbibliotekarier. Utredningens förslag bör genomföras, och därför föreslås en ökning med 4 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Även förslaget om lovskola i tidigare år avvisas, och därför avsätts 100 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Vidare avvisas förslaget om stöd om 20 miljoner kronor till spetsklasser till förmån för egna generella satsningar på skolan samt regeringens satsning på jour- och akutskolor på 50 miljoner kronor.

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att gå i förskolan oavsett deras föräldrars ekonomi, och därför föreslår Vänsterpartiet att ett fribelopp införs i maxtaxan. För detta avsätts 1,3 miljarder kronor mer än regeringen gör. Ett fribelopp föreslås även för fritidshemsavgiften, och för detta ändamål avsätter vi 600 miljoner kronor mer än regeringen. Vidare är barngrupperna i fritidshemmen för stora, och en personalförstärkning föreslås därför riktad mot fritidshem med störst behov. För ändamålet avsätts 300 miljoner kronor.

Sammantaget avsätts 2,2 miljarder kronor mer än i regeringens förslag.

Vänsterpartiet vill göra en satsning på kurslitteratur till vuxenstudenter med 30 miljoner kronor för att det ska vara möjligt för fler att studera. Vidare föreslås en satsning på 10 miljoner kronor för att göra det möjligt för fler studenter med funktionsnedsättningar att genomföra högskoleprovet. Dessutom satsas 10 miljoner kronor på att säkerställa finansieringen av högskoleprovet och därmed undvika att dagens underfinansiering leder till ökade avgifter för dem som ska skriva provet.

Fru talman! Regeringen använder väldigt fina ord om den svenska skolan och vad man önskar ska bli resultatet av den föreslagna politiken. Den bistra sanningen är trots allt att det kommer att bli drastiska nedskärningar inom hela välfärden i hela landet, där skolan sannolikt kommer att få ta en stor smäll, om inte den största.

Det här gör regeringen med Sverigedemokraternas goda minne, då de i praktiken fjärrstyr regeringsarbetet. Det är dock inte förvånande. Regeringsministern Jimmie Åkesson brukar ju inte prata om skolans område över huvud taget; det verkar inte vara särskilt prioriterat av Sverigedemokraterna. Det kommer att bli stora nedskärningar om inte kommunerna genomför stora skattehöjningar. Jag är övertygad om att det inte var vad väljarna förväntade sig när de lade sin röst på högernationalisterna på valdagen tidigare i år.

Jag beklagar att svenska folket inte får möjlighet att uppleva vad en vänsterpartistisk budget hade kunnat innebära för dem i deras vardag, inte minst för eleverna och lärarna i skolan. Det som väntar nu är antingen stora kommunala skattehöjningar eller drastiskt nedskurna resurser till skolan. Sverigedemokraterna och regeringen väljer att sänka skatterna för dem som tjänar över 50 000 kronor i månaden och att sänka bensinpriset med 14 öre per liter. Ett annat alternativ hade varit möjligt med Vänsterpartiets förslag.

Med detta får jag få tacka för den här debatten med det ord som min son Oliver skulle vilja att jag använde: Bababoj! Det kanske kan sammanfatta regeringens budgetproposition som helhet.

(Applåder)

Anf. 96 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla här inne delar uppfattningen att svensk skola behöver bli mer kompensatorisk och att vi behöver göra mycket stora insatser för att alla elever ska kunna nå målen i skolan, att fler elever ska kunna komma in på gymnasiet och så vidare.

Regeringen gör nu mycket stora satsningar på att de elever som har det tuffast i skolan ska få större möjligheter att nå målen. Det handlar om att sätta in insatser tidigare och att satsa på lovskola, fler speciallärare, läslyft och mycket annat.

Men så har vi också en grupp elever i alla årskullar och på alla skolor i Sverige som är väldigt högpresterande och duktiga ungdomar. Jag kan känna som liberal, med min utgångspunkt, att alla elever inte kommer att lära sig samma sak på samma sätt på lika lång tid. Vi har en grupp elever som är väldigt duktiga och som behöver mer stimulans. De behöver verkligen få läsa i en snabbare takt. Det är elever i grundskolan som kan läsa på gymnasienivå och elever i gymnasieskolan som skulle kunna läsa universitetskurser.

Vänsterpartiet vill nu ta bort den försöksverksamhet som nu har pågått i drygt tio år och som infördes av Folkpartiet och alliansregeringen 2010, tror jag att det var, med spetsklasser på högstadiet och gymnasieskolan. Sedan har den förlängts stegvis, och vi vill nu att den ska permanentas. Vänsterpartiet vill ta bort den helt och hållet.

Varför ska en elev som är jätteduktig på matematik eller språk inte kunna få gå i en spetsklass samtidigt som en elev som är väldigt duktig på att sjunga kan gå i till exempel Adolf Fredriks musikklasser i Stockholm? Jag förstår inte logiken. Teoretiska kunskaper och väldigt duktiga elever måste också få stimulans.

Anf. 97 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Precis som jag sa i mitt anförande använder regeringen väldigt fina ord om hur man vill att skolan ska se ut och hur den ska fungera i verkligheten. Men faktum är ändå att det parti som säger sig vara mest för skolan – det parti som ledamoten representerar – inte lägger de pengar som behövs för att man ska kunna genomföra det uppdrag som kommunerna har blivit ålagda av staten, det vill säga att ge en god kompensatorisk utbildning till alla elever.

Det är det som Vänsterpartiet anser att man måste kunna göra. Alla elever, oavsett vilka behov de har och vilka fördelar de har när det gäller att kunna lära sig olika saker, ska kunna få den utbildning som de har behov av och som de kan genomföra. Men då krävs också att man lägger de resurser som behövs.

I stället väljer regeringen att sänka skatterna för ett litet fåtal i samhället. De anger diverse olika svepskäl för att de måste göra detta i stället för att se till att pengar finns i skolan, där de faktiskt behövs.

Vad är egentligen logiken med att bara satsa på enstaka elever när resten av eleverna ska få lida på grund av att man inte vill satsa tillräckliga resurser?

Anf. 98 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet talar här om att regeringen bara svänger sig med fina ord, men det är inte så. Det här är en konkret verksamhet; den finns här och nu. Vi har ett antal skolor i Sverige som har spetsklasser, där elever på högstadiet som är väldigt duktiga i exempelvis matematik kan läsa i en betydligt snabbare takt. Jag tycker som liberal att det är väldigt bra. Jag tycker att denna möjlighet ska finnas.

Fru talman! Vi lägger tiotals miljarder på vårt skolväsen, och en stor del av dessa pengar är omfördelning. Vi har en omfattande socioekonomisk omfördelning i de allra flesta kommuner. Vi har därtill tilläggsbe-
lopp, och vi har stora satsningar på skolor i utsatta områden.

Vad vi nu i den här budgeten säger från regeringen och Sverigedemokraterna, som vi har förhandlat budgeten med, är att vi ska lägga 20 miljoner nästa år. Det kan tyckas vara en mycket liten summa, men den kommer att göra mycket stor skillnad för den grupp elever som skulle kunna gå i en spetsklass men som i dag inte har möjlighet att göra det.

Frågan kommer ändå tillbaka till Vänsterpartiet. En elev som är väldigt duktig på att simma, på att åka skidor, på att spela hockey, fotboll eller handboll, på att sjunga eller på att spela gitarr eller piano har i dag stora möjligheter att gå på skolor med riksintag, gå i profilklasser och gå i särskilda skolor som har denna nisch. Om man är väldigt duktig på musik eller idrott kan man göra det. Ska inte den möjligheten finnas inom svenskt skolväsen också för den som är väldigt duktig på matematik, franska eller svenska? Ska inte de eleverna verkligen få tuggmotstånd för att kunna nå sin fulla potential och utvecklas lite till?

Jag tycker att den syn Vänsterpartiet har är väldigt trist när det gäller att ge de högpresterande eleverna den möjligheten inom svenskt skola.

Anf. 99 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Fru talman! Man kan tycka att det är en trist syn Vänsterpartiet har. Jag tycker snarare att det är en väldigt trist syn Liberalerna har när de fokuserar på bara ett litet antal, enstaka elever och vill att just de ska kunna lyckas och få det jättemycket bättre. Samtidigt slänger man massor av andra elever, som har helt andra behov och förutsättningar för att klara det, under bussen.

Vänsterpartiet är ett socialistiskt parti. Vi anser att alla människor ska få möjligheter att klara sig i samhället utifrån sina förutsättningar. Därför lägger vi mycket mer resurser på välfärden än den här regeringen gör. Faktum är att regeringen lägger så lite pengar att SKR bedömer att man inte ens kommer att klara av att bibehålla dagens nivå i välfärden. Det är det som är problemet med regeringens budget.

Det kommer att bli färre lärare i skolan. Det kommer att bli fler elever vars behov inte kommer att mötas med den här regeringens politik, med Liberalernas politik.

Varför vill inte Liberalerna att alla barn ska få en god skolgång i Sverige? Det är ganska märkligt. I stället säger man att de som tjänar 50 000 i månaden – vi som sitter i den här salen – ska få en skattesänkning. Men

det gäller bara de som tjänar över 50 000 i månaden, inte de som tjänar mindre; de lider ju inte av inflationen eller något sådant. Det är märkligt.

Jag har svårt att se logiken i hur regeringen och Liberalerna väljer att prioritera. Men jag tackar för frågan.
(Applåder)

Anf. 100 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag ska inte upprepa det vi har diskuterat tidigare eller vad Fredrik Malm sa. Jag vill bara peka på att extra resurser också går till de elever som ligger efter. De ska också ha extra resurser. Det handlar inte bara om att resurser ska gå till dem som behöver gå i spetsklass för att bli stimulerade. Det går till olika grupper, och de får olika resurser.

Jag kommer från Botkyrka kommun. En del skolor i norra Botkyrka har haft och har stora problem. Resultaten börjar nu gå upp lite grann.

Det jag ivrigt försöker förmedla till Vänsterpartiet är att det inte bara handlar om pengar, fru talman. Det behövs annat än pengar. Det behövs en annan pedagogik, det behövs insatser och det behövs fasta ramar för att de skolorna ska fungera för elevernas och barnens skull och för att de ska få en bra framtid. Det är det man ska tänka på. Man ska inte bara visa upp ett dokument över att man satsar mest, som i något slags tävling. Det är för elevernas skull vi finns här. Det krävs annat än att bara visa upp störst budgetposter.

Fru talman! Jag vill ställa en fråga. Jag har under hela debatten hört sägas att SD skulle fjärrstyra regeringen och leda regeringen. Vi blev faktiskt största parti av samarbetspartierna. Det är inte konstigt att det får genomslag i förhandlingarna. Men det finns massvis i Tidöavtalet som Sverigedemokraterna inte stod bakom. Det finns en del grejer som vi inte hoppar jämfota av glädje över i avtalet.

Det var en förhandling, och vi lyckades ganska väl. Vi är glada över det. Men det var en förhandling. Vi fjärrstyr inte någon regering. Det sker på det sätt som det alltid gör i demokratier.

Anf. 101 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten!

När Vänsterpartiet gick in i förhandlingen för att släppa fram statsministern förra året ställde vi kravet att garantipensionen skulle höjas för 1 miljon människor. Det var vårt krav.

Det Sverigedemokraterna går in i en förhandling med är att man vill ta bort permanenta uppehållstillstånd för människor som har levt i det här landet i över 40 år. De har arbetat och betalat skatt, men sedan ska deras permanenta uppehållstillstånd tas bort. Det är vad man går in i förhandlingen med. De människorna har bidragit till att Sverige är det fantastiska land som det är i dag. Det är lite skillnad vad gäller vilka prioriteringar vi har.

Det är likadant när det gäller området vi diskuterar i dag, skolan. Vad var det Sverigedemokraterna gick in i förhandlingen med?

Hade det varit Vänsterpartiet som förhandlat med den kommande regeringen eller om vi hade ingått i en regering hade vi naturligtvis utgått från våra prioriteringar. Vi hade prioriterat att mer pengar skulle gå till välfärden. Man kan säga vad man vill om att det behövs annorlunda pedagogik och att det krävs andra sätt att arbeta. Men det kostar fortfarande

pengar. Det är någon som ska genomföra det. Det är personal som ska genomföra de olika, fina reformerna. Eller tror ledamoten att de sker på ett magiskt sätt? Är det bara att fatta beslut och så händer det? Jag tror inte det.

Anf. 102 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag pratade om norra Botkyrka. Skolorna där får betydligt mer pengar än skolorna i södra Botkyrka, och de behöver betydligt mer pengar. Jag håller absolut med om att de ska ha mer pengar. Det går inte att bedriva undervisningen med samma lärartäthet som i södra Botkyrka, om vi använder Botkyrka som exempelkommun.

Det jag försöker få fram är att det inte räcker att bara ösa på med mer pengar. Man måste också ha en annan politik bakom och en annan pedagogik ute i skolorna.

När det gäller permanenta uppehållstillstånd, som ledamoten tog upp, kommer de flesta i den grupp som ledamoten nämnde att erbjudas medborgarskap i stället.

I fråga om förra regeringsbildningen skedde den väl i enlighet med gängse principer. Men den förrförra regeringsbildningen 2018, när Sjöstedt stödde regeringen, skedde det genom ett samtal där Sjöstedt fick ett hemligt avtal på en papperslapp, som han stoppade i en byrålåda och som ingen fick se.

Ett sådant sätt är inget som Sverigedemokraterna hade stått bakom. Det hade vi aldrig gått med på vid den här regeringsbildningen. Då hade det inte blivit någon regering. Jag tror inte att Nooshi hade gått med på det heller.

Anser ledamoten att regeringsbildningen 2018 är ett föredöme?

Anf. 103 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik:

Fru talman! Återigen – jag medgav att det inte räcker att enbart ge mer resurser. Men svensk välfärd blöder i dag. Svenska kommuner har otroliga problem med att få ekonomin att gå ihop.

Om det har gått Sverigedemokraterna förbi på något sätt kan jag berätta att vi står inför närmast en ekonomisk kris i landet. Vi har skyhögt inflation. Till och med ledamöter i den här salen försvarar skattesänkningar för de allra rikaste med att det är automatiskt på grund av inflationen.

De rikaste ska alltså få det bättre. Det ska underlättas för de rikaste i samhället när det är kris. Men resten av Sverige, resten av befolkningen, ska få betala priset för det. Jag har svårt att se det.

Samtidigt vet vi att Sveriges Kommuner och Regioner har sagt att det krävs 20 miljarder i ökade tillskott till kommuner och regioner för att vi ska kunna bibehålla dagens nivåer i välfärden, som alltså är för låga. Regeringen ger 6 miljarder. Den ekvationen går inte ihop. Det innebär att vi kommer att få se färre personal i välfärden och många fler som går ut i arbetslöshet.

Sedan talar man om att man vill Sveriges bästa. Det är svårt att se logiken bakom de resonemangen, men vi har nu också hört vad som är Sverigedemokraternas prioriteringar.

(Applåder)

Anf. 104 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Det finns mycket vackra och viktiga grunder som utbildningen i Sverige har stått på. Dels har den varit tillgänglig ekonomiskt, det vill säga du betalar inte för utbildningen. Vi ser den som ett gemensamt ansvar. Dels finns det flera vägar fram om du vill studera i högskola eller på universitet.

Många gånger pratar vi politiker om Sverige som kunskapsnation. Det är kunskapsnationen som ska ta oss igenom omställningen. Det är kunskapsnationen som ska utveckla tekniker för framtiden. Det är kunskapsnationen som ska göra att vi kan behålla och gärna förbättra välfärdssamhället. Genom kunskap får vi alltså ett mer demokratiskt och jämlikt samhälle som står sig väl genom kriser.

Själv har jag haft förmånen att vara student i två olika länder – Chile och Sverige. I Chile är utbildningen inte gratis. Det spelade ingen roll om man kämpade sig igenom skolan och hade de bästa betygen. Hade man inte råd och fick man inte något stipendium var det kört. Man kunde då inte fortsätta studierna. Studierna var segregerande redan från första början. Klasstillhörigheten följde med genom hela grundskolan, via gymnasiet fram till universitetet eller högskola – rasismen med, för den delen, om man var urfolk eller, som i dag, om man kommer från Haiti, till exempel.

Det är många bra studenter som inte har kunnat fullfölja sina studier och många som skuldsatt sig för att kunna gå i några av de privata universitetet, som oftast inte håller kvalitet. Dessutom fanns det inte många vägar in i de högre utbildningarna. Det var raka vägen från gymnasiet till universitetet.

När jag började plugga här i Sverige var kontrasten ganska stor. Jag började om från noll i högskolan, så jag fick uppleva den svenska nollningen. I min klass fanns det folk som kom direkt från gymnasiet. Det fanns en grupp kvinnor som hade jobbat inom vården och som ville skola om sig, och vi andra – random – som av olika anledningar inte börjat direkt efter gymnasiet var också där. Bara det gav en bredd i diskussionerna som jag inte hade upplevt tidigare. En annan stor skillnad var tillgången till teknologi. Labben här var fantastiska. Visst kompenserade Chiles universitet med mer djupgående kunskap i ämnena, men att kunna experimentera och testa de senaste teknologierna gav helt andra förutsättningar att ta ett steg in i arbetslivet.

Det jag beskriver nu innebär inte att vi kan blunda inför skillnaderna som finns även här i Sverige.

Om vi ska bli en världsledande kunskapsnation ska förutsättningarna för det vara reella. Vi har tagit steg bakåt i utvecklingen. Vi går inte alls mot att vara en världsledande kunskapsnation.

Skillnaderna börjar i tidig ålder. Redan om barn inte går i förskolan uppstår skillnader när de väl startar i grundskolan. I dag är det ganska svajigt med vad man får för kvalitet i till exempel förskola, grundskola och gymnasiet. Skillnaderna ökar i vart och ett av stegen på olika sätt beroende på om man har turen att gå i en skola där resurserna används rätt eller om man går i en skola där prioriteringen är att säkra vinst. Själv kommer jag från ett område där många av eleverna inte når gymnasiebehörighet. Detta är ett orättvist system gentemot dem, men det är också ett orättvist system gentemot Sveriges framtid.

I år skär dessutom regeringen ned för kommuner och regioner. Det kommer att ha påverkan i skola, vård och omsorg. I en tid då vi behöver rätta till skillnaderna och kompensera alla unga som har förlorat skolgång på grund av pandemin och när samhället behöver stärka sin kompetensförsörjning för att kunna möta omställningsbehovet väljer man att skära ned. Det kommer att få konsekvenser under en ganska lång tid framöver.

Nej, detta är inte vägen. Vi behöver stärka utbildningen från förskola till universitet. Kunskap och utbildning är en rättighet och ska inte vara en handelsvara – varken som marknadsskola eller för studenter som kommit hit till Sverige för att bidra och ta del av svensk utbildning. Inom ramen för högre utbildning lägger vi från Vänsterpartiet fram ett antal förslag för att bredda möjligheterna och säkra rätten till utbildning.

Det nuvarande resursfördelningssystemet gör att utbildningarna får en finansiering som styrs av en prislapp, där olika utbildningar får olika anslag. Vi från Vänsterpartiet menar att dessa prislappar behöver ses över och att finansieringssystemet behöver göras om, så att finansieringen följer högskolans och utbildningarnas behov och förändringar av kostnader. I väntan på en mer genomgripande förändring föreslår vi en höjning av samtliga prislappar med 1 000 kronor per helårsstudent till lärosätena. Därför anser vi att det anslaget bör höjas med 324 miljoner kronor.

Dessutom är det så att precis som för den övriga statliga sektorn omfattas pris- och löneomräkningsmodellen av produktivitetsavdrag. Varje år drar man alltså bort en liten del av budgeten som en besparing, ungefär, för att man ska kunna bli mer och mer effektiv varje år. Tanken är att allt som är statligt, eller gemensamt, ska drivas som att det vore ett företag. Men detta är inte företaget. Det är våra universitet och högskolor. De har en annan funktion än vad privata företag har. Vi anser att detta avdrag måste bort. Genom att ta bort det kan man få en långsiktig inverkan på anslagen men också en annan syn på den högre utbildningens roll i samhället.

En av de viktigaste förutsättningarna för att göra kunskap och utbildning tillgängligt för fler människor är ett studiestödssystem som ger social och ekonomisk trygghet för studenter. Studiemedel gör att fler får tillgång till högre utbildning, oavsett klasstillhörighet eller bakgrund. Men det finns hinder även här. Många som egentligen har betygen eller viljan att plugga vidare gör ändå inte det. Vi vill se en förändring i lånevillkoren för att kunna överbygga de hinder som finns.

Ett hinder som jag väljer att lyfta här är att studiestödssystemet har ändrats flera gånger med konsekvensen att den ekonomiska risken flyttats från staten till individen i flera steg. Det gör inte att snedrekryteringen minskar, snarare tvärtom.

Vi vill bygga ut möjligheterna till basår. Basåren fyller en viktig funktion i att erbjuda behörighetsgivande studier i en högskolemiljö. Erfarenhet från lärosätena visar också att de som har gått ett basår klarar efterföljande utbildning bättre än de som kommer direkt från gymnasiet.

Vi menar också att högskoleprovet måste bli tillgängligt för studenter med funktionsnedsättningar. Dessutom är högskoleprovet underfinansierat. Men underfinansieringen – eller frågan om tillgängligheten – ska inte bäras av studenterna. Därför lägger vi 20 miljoner extra på högskoleprovet.

Genom forskning skapas ny kunskap. Denna kunskap är viktig för att utveckla ekonomin, skapa arbetstillfällen, förbättra välfärden och skapa ett

ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Forskningen behöver stå nära utbildningen, eftersom det leder till utveckling och förstärkning av kvaliteten för båda. Därför behövs ett ökat stöd till forskning.

Vänsterpartiet stöder en sammanhållen forskningspolitik och står bakom ambitionerna om en jämställd akademi och en forskning som är mindre beroende av externa forskningsbidrag. Vi vill därför avsätta 500 miljoner 2024 och öka till 1 miljard 2025 genom att förstärka basanslagen.

Slutligen vill jag ta upp något som ligger mig nära hjärtat, nämligen ett utökat stöd till djurfria forskningsmetoder. Många gånger lyfter man att djurförsök är dyra, och det är de. Djurförsök innebär avel, personal, anläggningar och prövningar som försöken måste gå igenom. Men det handlar också om vad djurförsök gör med oss som samhälle. Varje gång försök görs utsätter vi djuren för ett stort lidande, och varje gång ska ett avelsdjur producera ytterligare ett försöksdjur. I Sverige handlar det om ungefär 300 000 djur varje år, exklusive alla djur som används av svenska företag via utländska laboratorier. Därför måste vi utöka vårt arbete med att prioritera och göra djurfria forskningsmetoder till standard där det går.

Slutligen vill jag skicka en hälsning till alla barn och ungdomar i eftersatta områden. Ni har hört nyheterna om visitationszoner och om hur vi pekas ut som samhällets problem. Samtidigt får det som vi äger gemensamt i samhället mindre resurser. För det är ju det som det handlar om. Det handlar inte om att skapa ett mer jämlikt samhälle; det handlar om att det är viktigare att stärka de rikas ekonomi och minska möjligheterna för några. Men oavsett om du växer upp i Skärholmen, Gottsunda eller Rosengård ska du ha samma möjligheter och rättigheter som alla andra. Det är Vänsterpartiets politik.

(Applåder)

Anf. 105 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Det känns väldigt fint att få avsluta årets budgetdebatter med ett anförande om två av de kanske viktigaste saker vi har, nämligen barnen och kulturen.

Kulturen har ett omistligt värde för oss människor och för vårt samhälle. En del går att mäta i form av bättre hälsa, stärkt lärande, ökade exportintäkter och starkare besöksnäring för att ta några exempel. Men kulturen har också omistliga och omätbara värden som inte så lätt låter sig fångas i statistik, sådant vi kan erfara när vi sjunker in i en bok, när vi sjunger tillsammans eller när vi får nya insikter och reflektioner efter ett besök på ett museum eller på en teaterföreställning. Tomas Tranströmer talar om det som något som rör människors djup, som att inne i oss ”öppnar sig valv bakom valv oändligt”.

Fru talman! Skolan är den plats där alla barn får möjlighet att möta kultur och det egna skapandet och det på likvärdiga villkor, där varken föräldrarnas plånbok, utbildningsnivå, kulturintresse eller för den delen storleken på bokhyllorna hemma blir utslagsgivande. Det betyder så mycket.

Vi har nog alla känt det någon gång eller sett det i ögonen på barn vi känner. Jag talar om glädjen när man har skapat någonting med händerna, stoltheten när man har knäckt löskoden eller en särskilt minnesvärd kulturupplevelse som man bara måste få berätta om hemma – när de där valven öppnar sig.

Det här, fru talman, vill jag och Miljöpartiet att alla barn i Sverige ska få uppleva. Men för det krävs både reformer och ekonomiska prioriteringar.

Nu tänker jag inte vara för polemisk i det här inlägget. Jag tror att många här i kammaren kanske längtar efter att avrunda dagens debatt. Jag nöjer mig därför med att konstatera att det inte är de stora kultursatsningarna som vi ser i regeringens budget, vare sig på utbildningsområdet eller i kulturbudgeten. Det här är extra farligt, särskilt i tider av lågkonjunktur.

Fru talman! Miljöpartiet menar att det behöver tas ett helhetsgrepp kring kulturen i skolan. Skapande skola är en bra reform, men den bör ses över så att alla barn får möjlighet att ta del av det och inte bara skolor med särskilt passionerade lärare. Estetiska ämnen bör finnas på samtliga gymnasieprogram för att stärka bildningsresan för alla. Sången och musiken i förskolan behöver ges större plats.

En lågt hängande frukt, som jag förutsätter att regeringen tar med i nästa års budget, är bemannade skolbibliotek, för tillgången till bemannade skolbibliotek är i dag djupt ojämlig. Endast 46 procent av landets skol- och gymnasieelever har i dag tillgång till ett bemannat skolbibliotek.

Fru talman! Miljöpartiet var pådrivande för att en utredning om bemannade skolbibliotek skulle tillsättas. Vi såg till att det finns pengar i budgeten för 2022 för att kunna påbörja reformen, och vi har också avsatt medel för detta i vår skuggbudget. Tyvärr har utredningen nu legat i över ett år på Utbildningsdepartementet utan att beslut har tagits.

Det är positivt att den nya regeringen har ambitionen att fortsätta att stärka läsningen i skolan. Det är också positivt att skolbibliotek faktiskt nämns i Tidöavtalet. Men det står ingenstans att skolbiblioteken ska vara bemannade.

Så här några dagar före julafton väljer jag ändå att vara hoppfull. Jag vet att flera av regeringspartierna i valrörelsen öppnade för en lagstiftning. Kulturministern har konstaterat att barns läsning är en högprioriterad fråga, och häromdagen i talarstolen konstaterade utbildningsutskottets liberala ordförande att Skolbiblioteksutredningen är bra och i huvudsak bör genomföras.

Fru talman! Jag har svårt att se att det skulle finnas någonting djupt partiskiljande i att vilja säkra att alla barn ska ha tillgång till utbildad personal som kan vägleda barnen in i läsandets värld. Låt oss, mina vänner, ta detta steg under året som kommer!

Med detta vill jag passa på att önska alla ledamöter här i kammaren och all personal i riksdagen en riktigt god och vilsam jul, förhoppningsvis med goda kultur- och läsoplevelser!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.37 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.48, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.48.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 december

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande)

1. utskottet

2. res. (S, V, MP)

Votering:

159 för utskottet

121 för res.

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 54 M, 18 C, 15 KD, 10 L

För res.: 90 S, 17 V, 14 MP

Frånvarande: 17 S, 11 SD, 14 M, 7 V, 6 C, 4 KD, 4 MP, 6 L

Adam Reuterskiöld och Ann-Sofie Alm (båda M) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden

1. utskottet

2. res. (M, KD, L)

Votering:

200 för utskottet

83 för res.

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 61 SD, 17 V, 19 C, 14 MP

För res.: 1 S, 1 SD, 56 M, 15 KD, 10 L

Frånvarande: 17 S, 11 SD, 12 M, 7 V, 5 C, 4 KD, 4 MP, 6 L

Jonas Andersson (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Agenda 2030)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

265 för utskottet

17 för res.

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 SD, 56 M, 18 C, 15 KD, 14 MP, 10 L

För res.: 17 V

Frånvarande: 17 S, 11 SD, 12 M, 7 V, 6 C, 4 KD, 4 MP, 6 L

Muharrem Demirok (C) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Frågor om Europeiska unionens budget)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

262 för utskottet

19 för res.

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 62 SD, 56 M, 17 V, 15 KD, 13 MP, 10 L

För res.: 19 C

Frånvarande: 18 S, 11 SD, 12 M, 7 V, 5 C, 4 KD, 5 MP, 6 L

Marielle Lahti (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

SkU6 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Syftet med den tillfälliga skatten)

1. utskottet
2. res. (C, MP)

Votering:

250 för utskottet

32 för res.

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 SD, 56 M, 17 V, 15 KD, 10 L

För res.: 19 C, 13 MP

Frånvarande: 17 S, 11 SD, 12 M, 7 V, 5 C, 4 KD, 5 MP, 6 L

Daniel Helldén (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Avslutning

§ 18 Avslutning

Anf. 106 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! När vi nu summerar hösten 2022 har några av oss bakom sig en mandatperiod som ingen annan i riksdagen. Andra är nya i uppdraget som ledamot. Men vi har alla på något sätt under de gångna åren upplevt pandemins prövningar och förfasats över Rysslands skamliga krig mot Ukraina. Vi har alla i våra olika roller varit med om valet och den efterföljande regeringsbildningen. Vi har alla under hösten arbetat med att finna oss till rätta i våra uppdrag och befattningar, oavsett om de är helt nya eller inte.

Ni har alla anförtrots ett av demokratins viktigaste uppdrag – att vara folkvald ledamot av Sveriges riksdag. Det kommer att ge er mycket, men det är också krävande. Jag vill påminna om att det finns mycket stöd och hjälp att få från alla som arbetar i riksdagen. Ni var 95 nya ledamöter som tog plats här efter valet och regeringsbildningen och som togs emot tillsammans med alla er som återvaldes. Ni som är nya har under hösten introducerats i det parlamentariska arbetet och mycket annat. Jag minns själv hur tufft det kunde vara att sätta sig in i allt det nya, men jag hoppas att ni har funnit er väl till rätta.

Nu ligger nya utmaningar framför oss, och vi kan säkert se fram emot ännu en spännande och händelserik mandatperiod och ett spännande och händelserikt år.

Sverige blir ordförandeland i EU nästa halvår, en stor och viktig uppgift för både riksdag och regering. Riksdagen ansvarar för den parlamentariska dimensionen av ordförandeskapet, och det kommer att bli mycket aktivitet här i Riksdagshuset. Riksdagen är värd för åtta interparlamentariska

riska konferenser med parlamentariker från de andra EU-länderna, kandidatländerna och en del andra länder – sex konferenser här i Riksdagshuset, en digital konferens och en konferens i samarbete med Europaparlamentet. Den sistnämnda äger rum i Bryssel.

När jag valdes till talman i september 2018 beslutade jag mig för tre ledord med syfte att ange en inriktning för hur jag ansåg att riksdagen som institution borde utvecklas på det man kan kalla talmansnära områden – i motsats till renodlade förvaltningsfrågor, som jag strax återkommer till. Ledorden var demokratin, utskotten och långsiktigheten.

Jag har förstås funderat över om jag inför den här mandatperioden borde formulera nya ledord eller behålla de gamla.

Demokratin har varit och kommer att fortsätta vara ett givet tema och ett ledord för mig även den här valperioden. Under de gångna fyra åren firade vi att det gått 100 år sedan den stora rösträttsreformen som i stort sett gav oss allmän och lika rösträtt för kvinnor och män i Sverige.

Nästa år firar Sverige 500 år som självständig nationalstat, efter Kalmarunionens upplösning genom valet av Gustav Vasa till kung den 6 juni 1523. Det kommer att bli en ingång för vår kommunikation nästa år om demokratin med rubriken Riksdagen under 500 år. Det historiska jubileet blir ett bra tillfälle att beskriva hur vårt lands styrelsekick har vuxit fram, från valet i Strängnäs 1523 till dagens moderna demokratiska konstitution. Förhoppningen är att vi ska bidra till ökad kunskap och förståelse för hur vårt statsskick har format dagens Sverige.

Under 2024 och därefter är tanken att vi ska fortsätta tala om demokrati från riksdagens sida men med andra förtecken.

Det andra ledordet som blir kvar, utskotten, handlar förstås om er ledamöter och det parlamentariska arbetet. Utskotten har alltid en central roll i den parlamentariska processen. Jag ville med detta ledord markera en ambition att fortsatt bidra till att stärka och utveckla utskottspresidierna, utskotten och utskottskanslierna. Jag tog till exempel initiativ till ett ledarutvecklingsprogram för ordförandena förra mandatperioden. Jag tror att ledarskapet i utskotten är viktigt för ett bra arbetsklimat och goda resultat. Ledarskapsprogrammet fortsätter, och det gör också arbetet i ordförandekonferensen med syfte att utskotten ska lära mer av varandra.

Det tredje ledordet jag valde 2018 var långsiktigheten, och jag tycker att innebörden av det fortfarande är giltigt och relevant. Jag har dock bestämt mig för att ersätta det med begreppsparet historia och framtid som ledord därför att de på ett tydligare sätt beskriver det jag velat säga med det möjligen en smula mångtydiga ordet långsiktighet.

Jag tycker att vi ibland är så fokuserade på det dagsaktuella att vi glömmar både varifrån vi kommer och vart vi är på väg. Vi behöver både blicka bakåt och beakta att vi förvaltar en institution med månghundraåriga anor och uppmärksamma dem som gått före oss och samtidigt blicka framåt och hela tiden vara redo att utveckla och förändra riksdagens arbete med fokus inte enbart på det som är här och nu utan kanske fem, tio eller tjugo år framåt i tiden.

På tal om långsiktighet beslutade riksdagsstyrelsen för en vecka sedan om den strategiska planen för Riksdagsförvaltningens arbete för perioden 2023–2027. Att ha en strategisk planering är en viktig del i ett långsiktigt arbetssätt.

Riksdagsstyrelsen, där talmannen är ordförande och som därutöver består av tio riksdagsledamöter, bedömer att fem områden är särskilt viktiga för att möta de behov och utmaningar som det parlamentariska arbetet står inför. Prioriteringarna rör digitalisering, säkerhet, fastigheter, kompetensförsörjning och ekonomi.

För att säga något ytterligare om detta kan man konstatera att säkerhetsarbetet fortsätter att vara centralt. Riksdagsförvaltningen arbetar kontinuerligt med säkerhetsfrågor men kommer att satsa på fler långsiktiga insatser. Det handlar både om er personliga säkerhet och om påverkan från säkerhetsläget i omvärlden.

Vad gäller digitalisering kan den som bekant, om den används på rätt sätt, göra arbetssätt och processer mer effektiva. Det handlar om att arbeta med tjänster som underlättar det parlamentariska arbetet, men också om administrativa stödinsatser.

Det långsiktiga arbetet med att renovera och verksamhetsanpassa riksdagens byggnader, som går under rubriken ”Framtidens riksdagshus”, är prioriterat även framöver. Nyligen invigde vi det nya ledamotshuset, och efter valet var det inflyttning för en del av er ledamöter. Det har varit en stor och komplex renovering med rejäla utmaningar. Nu är tanken att vi denna valperiod ska gripa oss an Cephalus-huset.

Ärade ledamöter! Tomten kommer som bekant inte bara med mjuka utan även med hårda paket. De som har varit med förut vet att jag ibland i mina jultal har bidragit med ett antal pekpinor – moralkakor har de kallats av en och annan lustigkurre. Jag tänkte bara ge några små påminnelser och påpekanden inför det kommande året.

Riksdagsförvaltningen arbetar som sagt för att ta till vara nyttan med digitaliseringen, och jag hoppas att ni alla har låtit aktivera it-verktyget som gör det möjligt att attestera digitalt. Annars kan det vara ett tips. En interpellation eller skriftlig fråga kan skickas in via intranätet. För att kunna signera dokumentet behöver ni ha en särskild app som ni vid behov kan få hjälp med att aktivera hos servicecenter-it i Bankhallen. Allt för att underlätta och effektivisera vårt arbete.

Jag förstår att det i debattens hetta kan vara svårt att komma ihåg reglerna för tilltalet i kammaren, oavsett om man är ny eller har varit här ett tag. Jag välkomnar fortsatt, tillsammans med talmanspresidiet, att den som har ordet riktar sitt anförande till talmannen. Ibland tycker jag att ni krånglar till det lite i onödan med krångliga formuleringar om ledamöter hit och dit. Mitt grundtips är att om man får instinkten att säga ”du” byta ut det mot för- och efternamn på den man vänder sig till, så har man löst det hela. Svårare än så är det inte.

Sedan har jag också ett litet medskick från vårt kära protokollskansli, som jobbar hårt med att allt som sägs i kammaren ska tecknas ned. Bara för att ni ska se vilket stort arbete de gör kan jag berätta att när vi hade debatt i kammaren till klockan 23 i måndags kväll höll de på till klockan 5 på morgonen med att slutföra protokollet. Så de lägger ned ett stort arbete när vi har gått hem.

(Applåder)

Man kan göra deras liv lite lättare genom att, om man har ett färdigskrivet anförande i sin dator, mejla det till protokollskansliet i förväg. Det skulle spara många timmars arbete om alla gjorde på det sättet. På intra-

nätet finns information om e-postadress och annat. Det var alltså ett litet medskick.

Men nog med pekpinna och påminnelser – nu har ni gjort er förtjänta av julledighet. Jag hoppas att ni alla får en fin och vilsam jul i kretsen av nära och kära. Jag vill tacka var och en av er för det arbete ni har lagt ned för riksdagen och för Sverige.

Jag vill också framföra ett varmt tack till talmanspresidiet, gruppledarna och ledamöterna i riksdagsstyrelsen för gott samarbete.

Ett varmt tack även till riksdagsdirektören och alla medarbetare i Riksdagsförvaltningen! Ni har som alltid tagit er an allt som behövt hanteras och gjort det med engagemang, glädje och professionalism – tillsammans för riksdagens bästa.

De anställda på partikanslierna är också nödvändiga för att det politiska arbetet ska kunna bedrivas. Ett varmt tack även till er!

Ärade ledamöter! Vintersolståndet, årets mörkaste dygn, infaller i dag, den 21 december. Visst är det mörkt, men nu vänder det. Och i väntan på ljusare tider tänder vi ljus i julgranar och ljusstakar.

Jag vill avsluta med några strofer ur Harry Martinsons dikt *Julen i Thule*, ursprungligen införd i jultidningen Sotarens jul 1946. Den har, kan man nog säga, en lite lätt ironisk distans till det vi gör så här års. Så här låter i alla fall några strofer ur den:

Kallt är i Thule. Kölden dröjer
halva år. Ens längtan töjer
sig med möda fram till vår.
Hård är vintern alla år.

För att ej ta sig avdaga
i en sådan rimfrostsaga
måste mänskan skapa glöd,
leka fest och överflöd.

Och vi tända tusen ljus
runt omkring i alla hus.
Lyftande oss själv i håret
stå vi ut med vinteråret.

Nu alla – en riktigt god jul och ett gott nytt år!
(Applåder)

Anf. 107 Ålderspresident TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Det hör ju till traditionen att riksdagens ålderspresident tackar talmannen och de vice talmännen för gott arbete och önskar dem en fridfull julledighet. Jag vet att jag å alla riksdagsledamöters vägnar kan göra detta. Vi är otroligt tacksamma för det fantastiska jobb ni gör – allt jobb ni under detta riksdagsår har lagt ned i talmanspresidiet.

Ni har ju haft uppdraget att hantera såväl nya statsråd och ledamöter som gamla statsråd och ledamöter, var och en med bestämda uppfattningar om hur det *egentligen* borde fungera i riksdagen – om hur debatter ska föras, när plenifria veckor ska infalla eller, för den delen, hur många ärenden som krävs för att det ska vara nödvändigt att genomföra en votering.

Men med tålamod, god pedagogisk förmåga och, inte minst hos talmannen vill jag nog ändå säga, en god portion – vad ska vi kalla det? –

konstitutionell humor har ni lotsat oss fram till den nu väntande julleddigheten.

Och som vi har väntat! Jag tror att vi alla, efter ett år med nomineringsmöten, valrörelse och inte minst alla nya roller vi har fått axla under hösten, längtar efter en fridfull julleddighet.

Vi må ha olika uppfattningar i politiska sakfrågor i denna kammare, liksom när det gäller värderingar och kanske sätt att agitera. Men vi är alla folkvalda riksdagsledamöter, med den förväntan som partivänner, väljare och det omgivande samhället har på oss och de prestationskrav, arbetstider och resor som uppdraget också kräver. Där är vi rätt lika. Och jag tror faktiskt att vi allihop gör vårt allra bästa – kanske inte alltid för att förstå varandras argument, men om inte annat för att förstå och kunna lägga fram våra egna argument på bästa sätt.

Jag tror att det nu i julettid är viktigt att vi kommer ihåg att vi efter den heta debatten, den tuffa Twitterduellen eller en jämn, viktig och känslig votering ändå kan se det otroligt fina och vackra i att vi i Sverige har en fungerande demokrati. Vi argumenterar, röstar och verkställer, med respekt för varandras åsikter.

Å alla ledamöters vägnar önskar jag talmannen och de vice talmännen och inte minst hela Riksdagsförvaltningen och alla som jobbar här i det fantastiska Riksdagshuset en riktigt fridfull julleddighet. Må ni sova gott, äta gott, läsa gott och ha det gott!

Som traditionen bjuder avslutar jag med en dikt som jag har knåpat ihop själv. Från oss alla till er, kära talmanspresidium!

Talmanspresidiets stil är hård
De vill visst spara i varje timma
När jag som ledamot pratar på ackord
börjar talmannens ögon att glimma
Men vi vill ju bara säga ett sista förslag,
ett tillägg, en regel, en pytteliten lag!
Nog kan vi debattera mera,
nog hinner vi ändå votera!

Så går timmar, dagar och veckor förbi,
med debatt och beslut i vår demokrati
Men sen plötsligt står julfriden på glänt
Vad hösten gick fort! Hur har det hänt?
Det har varit många arbetsplenium på raken
och nu lyser snön vit på taken
Nu sänker sig friden över kammaren
God jul, talmanspresidiet, nu åker vi hem!

(Applåder)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.10 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.40 för att finansutskottet skulle beredas möjlighet att sammanträda och justera betänkandet 2022/23:FiU10 *Statens budget för 2023*.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.40.

Prot. 2022/23:44
21 december

Ajournering

Då det för anmälan aviserade ärendet ännu inte inkommit beslutade kammaren på förslag av andre vice talmannen att i väntan på detta förlänga ajourneringen till kl. 15.50.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.50.

Ajournering

Då det för anmälan aviserade ärendet ännu inte inkommit beslutade kammaren på förslag av andre vice talmannen att förlänga ajourneringen ytterligare en gång till kl. 16.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

Ajournering

Då det för anmälan aviserade ärendet fortfarande inte inkommit beslutade kammaren på förslag av andre vice talmannen att förlänga ajourneringen på nytt till kl. 16.10.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.10.

§ 19 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2022/23:34 Utbetalningsmyndigheten

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *fredagen den 20 januari 2023*.

§ 20 Anmälan om betänkande

Följande dokument anmäldes:
Finansutskottets betänkande
2022/23:FiU10 Statens budget för 2023

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 december

2022/23:117 Anmälningsplikt inom skolan

av *Aylin Fazelian* (S)
till statsrådet *Lotta Edholm* (L)

2022/23:118 Hat och hot på bibliotek

av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister *Parisa Liljestränd* (M)

2022/23:119 Tidöavtalet och anmälningsplikt på folkbibliotek

av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister *Parisa Liljestränd* (M)

2022/23:120 Skyddet för kulturutövare som är hbtq-plus

av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)
till kulturminister *Parisa Liljestränd* (M)

2022/23:121 Arbetslivskriminalitet

av *Jim Svensk Larm* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 december

2022/23:187 Ett ökat bistånd till Moldavien

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet *Johan Forssell* (M)

2022/23:188 Fastigheten Musikaliska Akademien

av *Lawen Redar* (S)
till statsrådet *Niklas Wykman* (M)

2022/23:189 Utredning av Öresundsförbindelser

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:190 Polisenärvaron i kommunerna Smedjebacken och Ludvika

av *Sofie Eriksson* (S)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:191 Mobiltäckning och uppkoppling i hela landet
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:192 Klädkoder på flickor i svensk skola
av *Aylin Fazelian* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:193 Rättvisa i skolvalet
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:194 En trygg arbetsmarknad
av *Jamal El-Haj* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:195 Utdelning från Svenska kraftnät
av *Monica Haider* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:196 Möjligheter för fler att studera vidare
av *Niklas Sigvardsson* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:197 Unga lagöverträdarens möjlighet till ett hederligt liv
av *Anna Wallentheim* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:198 Opolitiska tjänstemän vid Regeringskansliet
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:199 Kontroll av stöd till kollektivtrafiken
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:200 Arbetslöshetsförsäkringen
av *Jamal El-Haj* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:201 Vikten av investeringar i Sverige
av *Ida Ekeröth Clausson* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:202 Skärpt miljökontroll vid fordonsbesiktning
av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:203 En arbetsmarknad för alla
av *Jim Svensk Larm* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:204 Patientens rätt till information om tandvårdskostnader
av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:205 Information om barnmorskebemanningen i förlossningsvården
av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:206 Etableringsjobb
av *Jim Svensk Larm* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

Prot. 2022/23:44
21 december

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.10.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 37 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 15 anf. 65 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.37,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.10 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 5 Val av extra suppleant.....	2
§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
§ 7 Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 9 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	3
Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU2.....	3
Anf. 1 IDA DROUGGE (M).....	3
Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S).....	4
Anf. 3 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	5
(Beslut fattades under § 17.).....	7
§ 10 Allmänna bidrag till kommuner.....	7
Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU3.....	7
Anf. 4 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD).....	7
Anf. 5 EVA LINDH (S) replik.....	9
Anf. 6 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	10
Anf. 7 EVA LINDH (S) replik.....	10
Anf. 8 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	11
Anf. 9 EVA LINDH (S).....	11
Anf. 10 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	13
Anf. 11 EVA LINDH (S) replik.....	14
Anf. 12 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	14
Anf. 13 EVA LINDH (S) replik.....	15
Anf. 14 JAN ERICSON (M) replik.....	16
Anf. 15 EVA LINDH (S) replik.....	16
Anf. 16 JAN ERICSON (M) replik.....	16
Anf. 17 EVA LINDH (S) replik.....	17
Anf. 18 JAN ERICSON (M).....	17
Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	20
Anf. 20 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	22
Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	23
Anf. 22 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	23
Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	24
Anf. 24 JAN ERICSON (M) replik.....	24
Anf. 25 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	25
Anf. 26 JAN ERICSON (M) replik.....	25
Anf. 27 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	25
Anf. 28 YUSUF AYDIN (KD).....	26
Anf. 29 EVA LINDH (S) replik.....	27
Anf. 30 YUSUF AYDIN (KD) replik.....	28
Anf. 31 EVA LINDH (S) replik.....	28
Anf. 32 YUSUF AYDIN (KD) replik.....	29
Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP).....	29
Anf. 34 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik.....	31

Anf. 35	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	31
Anf. 36	MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik	32
Anf. 37	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	32
Anf. 38	MARTIN ÅDAHL (C).....	33
Anf. 39	MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik	34
Anf. 40	TALMANNEN	35
Anf. 41	MARTIN ÅDAHL (C) replik	35
Anf. 42	MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik	35
Anf. 43	MARTIN ÅDAHL (C) replik	36
	(Beslut fattades under § 17.)	36
§ 11	Statsskuldsräntor m.m.	36
	Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU4	36
	(Beslut fattades under § 17.)	36
§ 12	Avgiften till Europeiska unionen.....	37
	Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU5	37
Anf. 44	CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	37
Anf. 45	BJÖRN WIECHEL (S)	38
Anf. 46	JAN ERICSON (M).....	40
Anf. 47	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	43
Anf. 48	HANS EKLIND (KD)	44
Anf. 49	MARTIN ÅDAHL (C).....	46
	(Beslut fattades under § 17.)	47
§ 13	Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation	47
	Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU6	47
	(Beslut fattades under § 17.)	47
§ 14	En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.....	48
	Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU9	48
Anf. 50	MATHIAS TEGNÉR (S).....	48
Anf. 51	RICKARD NORDIN (C).....	49
Anf. 52	MATHIAS TEGNÉR (S) replik.....	50
Anf. 53	RICKARD NORDIN (C) replik.....	51
Anf. 54	MATHIAS TEGNÉR (S) replik.....	51
Anf. 55	RICKARD NORDIN (C) replik.....	51
Anf. 56	MARIELLE LAHTI (MP)	52
Anf. 57	PER SÖDERLUND (SD)	52
	(Beslut fattades under § 17.)	53
§ 15	(forts. från prot. 42) Utbildning och universitetsforskning (forts. UbU1)	53
Anf. 58	MATHIAS BENGTSSON (KD).....	53
Anf. 59	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik.....	55
Anf. 60	MATHIAS BENGTSSON (KD) replik	55
Anf. 61	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik.....	56
Anf. 62	MATHIAS BENGTSSON (KD) replik	56
Anf. 63	MATS WIKING (S).....	57
Anf. 64	ROBERT STENKVIST (SD)	59
Anf. 65	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik.....	61
Anf. 66	ROBERT STENKVIST (SD) replik	61
Anf. 67	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik.....	62

Anf. 68	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	62
Anf. 69	ANDERS ÅDAHL (C) replik	63
Anf. 70	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	63
Anf. 71	ANDERS ÅDAHL (C) replik	64
Anf. 72	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	64
Anf. 73	MATS WIKING (S) replik.....	64
Anf. 74	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	65
Anf. 75	MATS WIKING (S) replik.....	65
Anf. 76	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	65
Anf. 77	ANDERS ÅDAHL (C).....	66
Anf. 78	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	68
Anf. 79	ANDERS ÅDAHL (C) replik	68
Anf. 80	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	69
Anf. 81	ANDERS ÅDAHL (C) replik	69
Anf. 82	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	69
Anf. 83	ANDERS ÅDAHL (C) replik	70
Anf. 84	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	70
Anf. 85	ANDERS ÅDAHL (C) replik	70
Anf. 86	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	71
Anf. 87	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	74
Anf. 88	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	74
Anf. 89	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	74
Anf. 90	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	74
Anf. 91	MATS WIKING (S) replik.....	75
Anf. 92	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	75
Anf. 93	MATS WIKING (S) replik.....	75
Anf. 94	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	76
Anf. 95	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	76
Anf. 96	FREDRIK MALM (L) replik	78
Anf. 97	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik	78
Anf. 98	FREDRIK MALM (L) replik.....	79
Anf. 99	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik	79
Anf. 100	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	80
Anf. 101	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik	80
Anf. 102	ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	81
Anf. 103	SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V) replik	81
Anf. 104	LORENA DELGADO VARAS (V).....	82
Anf. 105	AMANDA LIND (MP).....	84
	(Beslut fattades under § 17.).....	85
	Ajournering.....	85
	Återupptaget sammanträde.....	86
	§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 december.....	86
	MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	86
	NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	86

NU10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden	86
UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd	86
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	87
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	87
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	87
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	87
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen	87
SkU6 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation	87
SkU9 En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023	88
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	88
§ 18 Avslutning	88
Anf. 106 TALMANNEN	88
Anf. 107 Ålderspresident TOMAS ENEROTH (S)	91
Ajournering.....	92
Återupptaget sammanträde.....	93
Ajournering.....	93
Återupptaget sammanträde.....	93
Ajournering.....	93
Återupptaget sammanträde.....	93
Ajournering.....	93
Återupptaget sammanträde.....	93
§ 19 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	93
§ 20 Anmälan om betänkande	94
§ 21 Anmälan om interpellationer	94
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	94
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.10.	96